

Die alleen-spraecke der zielen met Godt

<https://hdl.handle.net/1874/205746>

Piaz, 1964, p. 377
Landwehr, 1970,
239 (root)

II A13

1962/393

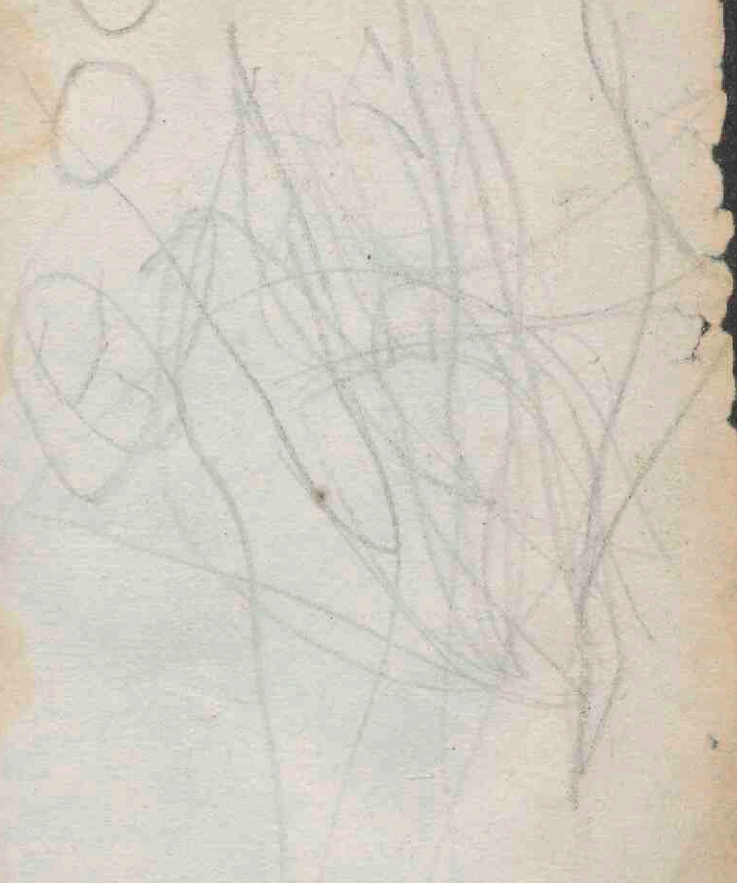
Given to E.A. ?
by Mr. Alfred Hendricks

1928

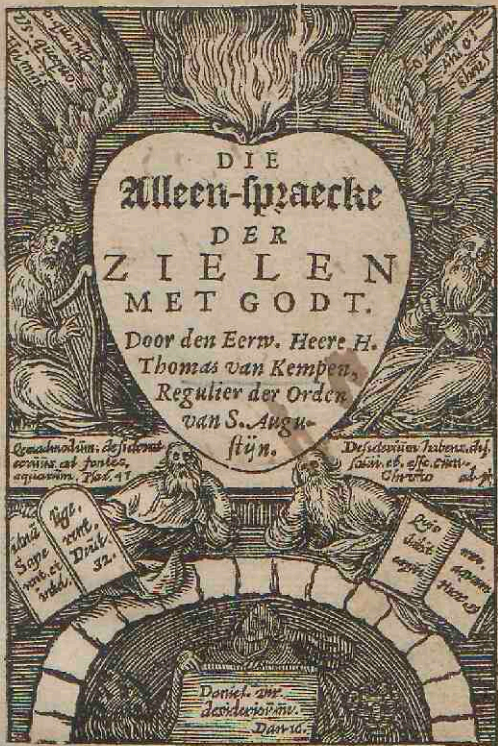
Rar
PCY
Thomas a k.
T.

F. S. Blair

Onlanx uyt het Latijns exemplær
 van d'Authers handt gheschreven, ghe-
 corrigeert ende verbeter, door den Eer-
 weerdighen Heere P. I. V. S. Priester der
 Societeit IESV. Met verscheyden Figu-
 ren verciert, door C. V. Sich. voor P. I. P.

Tot Loven, Wp IAN MAES, Anno 1628.

J. H. Kotters
Reguliersdwastraet
by de H. Selstraet
in een Keldorcken

De Keldorcken is een
ruimte onder de
aard, die door een
boogvormig gewelf
afgesloten is. Het
doel van deze
ruimte is om
goeders te bewaren
die niet aan
verderftheit onder
werpen. De
Keldorcken is
meest in
steenen of
baksteen
opgevoerd.

De Keldorcken is een
ruimte onder de
aard, die door een
boogvormig gewelf
afgesloten is. Het
doel van deze
ruimte is om
goeders te bewaren
die niet aan
verderftheit onder
werpen. De
Keldorcken is
meest in
steenen of
baksteen
opgevoerd.

Aende Eerwaerde

E N D E

Godtvruchtighe Vrouwe,

V R O U W E

HESTER TACQVET,
Vrouwe van Wilre, &c.

Weduwe wijlen

H. IANS GEVARTS, Doctoor
in beyde Rechten, &c.

Is ic ober sommige maen-
den aendachtelijck gelesen
hadde dit boercken / ghe-
naemt Die Alleen-spraecke
der Zielen, het welcke nieuwoelijck
dooz een van onse mede-broederen
was verbeteret / naer ende teghen
eenen boeck met des Auctheurs ep-
gghen handt gheschreven: soo is my
tselbe alsoo wel bevallen / dat ick't
wel hadde begheert in onse Neder-
landtsche taele ober te setten / op dat
meer devote herten de selve vrucht

SEYNDT-BRIEF.

(die my docht daer in verborghen te schuylen) daer upt souden moghen scheppen. Cortz daer nae heb ick verstaen dat het ober-geset was/ ende gheyzint ober veele jaeren/ maer dattet alsoo ghetrocken was/ datmen 'tselve niet meer en vande te coop: Soo hebbe ick goedt ghevonden mijn neerstigheydt te doen om dat op een nieu te laeten drucken/ ende eerst de verduytsinghe een luttel te verbeteren/ volghende het Latijns exemplaer nieuwelijcx verbeter. Het welcke alsoo ghedaen zijnde / hebbe 'tselve aen uwer U. willen Dediceeren / op dat ghy uwen weduwelijcken staet mi soo veele jaeren loffelijck houdende / ende der weerelt solaes derbende / hier upt soudt moghen raepen een supber saligh ende Goddelijck vermaeck: het welcke nergkens in te binden en is dan in GODT, de waerachtighe source van alle solaes / vzeede ende ruste / die alle weelden ende contentement der weerelt te boben gaet / ende die't

doet

doet verleeden al dat onder de Sonne is. Ghy hebt HEERE ons gheschaepen (seydt S. Augustijn) tot u/ ende ons herte is ongherust tot dat het rust in u. Dit mach ick u verskeren Certw. Vrouw/ dat soo wanneer ghy u sult binden swaermoe-digh oft onlustigh / vertreckende u in eenigheydt/ ende hier een Capit-tel oft twee aen-dachtelijck met op-ghehebender herten lesende: soo sal-dy een ruste binden ende eenen troost uwer zielen. Den Vader der barm-hertigheyt die een GODT is van alle waerachtighe vertroostinghe/ ver-leene ons al te saemen dat wy in hem smaect mochten binden / ende eenen onsmact oft misnoeghen in alle het gene dat hy niet en is. Bidt den HEERE voor my: **Wt Loben/ desen lesten April/ 1627.**

't Spreeck-woordt
VAN
THOMAS A. KEMPIS.
In een hoercken met een Boercken.

De Prologhe des Autheurs.

Ot eenigh solaes en ver-
troostinge hebbe ic som-
mighe devote sententien
in een Boecksken ver-
saemt, het welcke Boecx-
ken ick mijnder herten
seer diere heb willen be-
velen, ende dat begheert te hebben als
voor eene lustelijcke beemt met ver-
scheyden boomen beplant, ende met
schoone bloemen verciert zijnde, op dat
ick somtijts daerinne soude mogen gaen
alst noot wesen soude, om te lesen ende
te over-peynsen eenige behaeghelijcke
ende begheerlijcke materien, waer door
de herten die met droeffenissen en ver-
driet bevangen zijn, souden mogen ghe-
sterckt en getroost worden. Ende op dat
ick claerlijc en lichtelijck vinden soude,
onder wat boomken dat ick soude mo-
ghen rusten, oft wat bloemken dat alder-
bevallijckste soude wesen, en my alder-
best aen-staende om te plucken, soo heb
ick elck Capittel bysonder sijnen eygen
tijtel gegeven, den welcken u te kennen
geeft waer af dattet Capittel tracteert,
soo ghy bevinden sult inde Tafel achter
aen't Boeck volghende. Oock soo heb

DE PROLOGHE

ick in verscheydē manierē van redenen, nu als sprekende alleen, nu als dispute-rende met een andere, nu als lesende, nu als coutende, nu als selve in persoon, nu als eenen vreemdē, met slechten en simplen redenen, dit by malcanderen ghevoeght en gestelt. Daerom bidde ick dat niemant vanden genen die dit lesen sullen hem en verontweerdighe over het werck des Autheurs, want't hem also belieft heeft, dat hy anders niet en heeft gesocht dan te couten. En vergeve oock der onvolmaechteyt en slechtigheyt van desen ghedichte, denckende dat GODT den HEERE aen-genaemer en behaegelijker is, niet dattet alder-constichste is, maer 'rgene dat slecht suyver en reyn is. En oft by avontuyrē ergens den sin niet soo vol-comen oft so claer en werde bevonden, soo begeere ick daer op te hebben eenen goetd-willighen correcteur: Hem verclaerende, ist dat hy eenige fouten oft ghebreken vint, dat my dat selve meer uyt ongemerckelijckheyt dan met op-set ontvallē is. Noch daer-en-boven, want menschelijcke oordelē al ist dat sy warachtigh schijnen te wesen, faellieren mogen en valscheyt in hebben, so neme ick o Almachtighe GODT ende Vader der lichten, als een ootmoedigh discipel

mijn

VII

DES AVTHEVRS.

mijn toe-vlucht tot u, en dit alleen-spreken presentere ick u, op dat ghy 'tgeene dat op-recht is approberen wilt, en van weerden houden, en verwerpen 'tgeene daer gebrec in is, gevende my oft eenigen anderen getrouwen dienaer te kennen, hoe datmē 'tgene dat u mishaeght, soude moghen beteren, en beter onderhouden. Noch soo bid ick u H. Vader, wilt my uwen ootmoedigen dienaer tijt ende stont verleenē om te wonen in de alder-vruchtbarichste weydē der Schriftuyrē, de welcke mijn alder-liefste weelden zijn en wesen sullē, tot dat den dach der eeuwigheyt op-gaet, en de schaduwe der sterffelijckheyt onder-gaet. Ontrect my oock alle onprofijtelycke sorgghen, liefden van tijtelijcken dingen, schaedlycke passien en geneyghtheden, en ander saken die my soude mogen hinderen ende af-trecken vande ruste die ic soecke en begeere. Want het herte vanden geenen die geestelijcke en Goddelijcke dinghen sal begeeren te contempleren, moet gherust en onbecommert wesen. Ende daerom op dat ick sulcken herte vercrijgen mach, soo wilt de benedictie der Hemelscher soerigheyt in my storten, op dat ick tot uwer glorien, en tot mijnder vertroostinghen mach spreken.

Doch my is goet GODE aen te hangen, ende
mijne hoope op GODT den HEERE te
stellen. *Psal. 72.*

D I E
Alleen-spraecke
 D E R
Z I E L E N.

Het eerste Capittel.

Van die begheerte der G O D T-
 soeckender Zielen.

Et is my goet den H E E - P^{sal. 72.}
 R E aen te cleve. **O**royt I.
 en soet woort dat G O D T
 om-helst / ende al die
 weereit buyten sluyt.
 Wat isser meer te seg-
 ghen / ende wat isser
 meer te begheeren? En ist niet ghe-
 noegh ist saecke dat het gheschie / dat
 mi gheseydt is? Ende oft daer veel
 andere ende andere dinghen gheseydt
 worden / en souden die niet al te sae-
 men tot dit een ghebrocht worden?
 Daerom o mijn ziele seght met den
 Propheet: Het is my goet den H E E R E
 aen te cleven. **O** mijn G O D T, ghy
 zijt

zijt mijn eenigh goet/ ghy zijt alleen goet ende soet. Het is den lief-heb-bende seer soet van u te spreken / ende den devoten geneughlijc op u te pepu-sen/ wiens herte niet en is inde wee-relt/ maer met u verborgen inden He-mel/ op dat ghy meught wesen allee-ne een waerachtighe ruste/ ende die binnenste soetigheyt/ ende dat hy hier alle daeghe niet ghequelt en worde/ daer die valsche begheerelijckheyt den mensch daeghelijcks tenterende is.

○ mijn GODT hoemach hy inder her-ten ghestelt zijn die niet uwer liefden ontsteeken is? Hoedaenigh moet sijn blydtschap wesen die gheen behaegen en heeft in eenighe ydelheyt der crea-turen? En singht sijn stemme niet

Psal. 72.

indien Psalm/uyt den welcken ick her beghintsel van mijne reden genomen hebbe: ende is soodaenigh: Wat heb ick inden Hemel? ende sonder u wat heb ick gewilt op der aerden? ○ hey-lighe ziele/ o aendachtighe ziele / die nae GODT verlanghen hebt / wat hoor ic van u? Wat ist dat ghy spreect? Dunct u dat dit clepne dinghen zijn die inden Hemel en inder aerden zijn?

2. Sy zijn my al te saemen clepn. Wat begheerdy dan? wien wil dy heb-

ben

ben sonder dese? Ende waer suldy hem vinden sonder dese? Oft hy oock eeni-ghen naem oft plaetse heeft / oft eeni-ghen woonstede om te soecken? Waer is die woon-stede sijnder glorien/ van der welcker ghy ghesongen hebt seg-ghende: H E E R E ick hebbe bemindt die tierlijckheyt uwer hups/ ende die plaetse der wooningen van uwer glo-rien. Ick bidde u antwoort my/ want ist saecke dat ghy my hem ghewijsen condt / soo sal ick met u gaen / ende wy sullen hem t' saemen soecken/ ende uwen GODT sal mijnen GODT we-sen/ ende het sal ons wel gaen en goet zijn / als hy van ons sal ghebonden ende ghehouden zijn.

Psal. 25.

3. Wat vzaeghdy (sepdt sy) dat van my? oft waerom onder soect ghy sulcr hy my? Meyndy dat ick u sulcke din-ghen segghen sal/ oft ran ghesegghen. En oft die liefde dit gunde te seggen/ en soude die selsaemheyt van dese din-ghen/ ende die diepte van mijnen se-creten/ dit niet meer verbieden te seg-ghen? Waerom vzaeghdyt my? vzae-ghet den gheenen die t' ghehoort ende ghesien hebben. Siet die weten wel wie dat den gheenen is die ghy soect. Waer vzaeghet hem liever die alle din-

ghen

Die Alleen-spraecke

ghen weet: want hy is de ghene daer wy af spreken / die sijn-selven u beter te kennen sal gheben / ende waer dat hy woont sal hy u veel claerlijcker openbaeren ende wijzen. Doorwaer hy is de ghene die den mensche wetenhepdt leert / ende den ootmoedighen sijn gratie gheeft. Gaet toe tot hem die sijn-selven openbaert alst hem beliest / ende die't hem beliest / ende daer en is niemant die sonder hem open doet. Hy is alleen machtigh u te kennen te gheben die blijdschap vanden ghenen die hem lief hebben / ende veel meer dan ghy van my leeren meught.

4. Ende nu o heplighe en ootmoedighe ziele hoe spreekt ghy aldus? En laet u niet dunckē dat ick vet van u vraeghen wil / dat hy avonturen van ghenen noode en is te weten / oft datmen niet en can ghesegghen. Laet u secreet hy u blijven / laet u deure ober u gheslooten zijn / laet vast blijven staende den zeghel des gheloofs: en laetet hoor-hanghsel vander hepliger plaetsen niet wech ghedaen worden. Set't hepligh broodt inder hepligher plaetsen / gaet inder tabernaekelen uwes hups / climt boven in die eercamer / gaet inden helder des eeuw-

ghen

der Zielen.

3

ghen Coninc / oft dat veel weerdiger is / ende lisselijcker luydt / inde slaepcamer van uwen Hemelschen Bruydegom. Ick weet datter geschreven is: Het en is niet goet datmen throot vanden kinderen nemen sal en gebent den honden t'eten. Ick weet dat / en ick heb't ghelesen. Waer siet oock wat daer volght / ende ontfermt u mijnder nae de upt-spraecke der gheender die ghe ept heeft: Die hondkens eten vanden crupmen die daer vallen van haerder Heeren tafel. En wilt daeren-boven niet verborghen een woordt dat ick soude moghen vraeghen / maer vander vruchtbaerigher overbloedigheddt der inwendigher soetigheddt / wilt toch upt-stopte een boncken der vierigher liefden. Gheeft een cleyn druppelken vanden costelijcken wijn / laet vander alder-bester salve een luttel reux comen / op dat ick ooc smaeken mach wiens alder-beste deel dat u bekent is / ende wiens lieffelijcken troost ghy soo dickwils ontfanght.

5. Waerom vertoest ghy? Woldoet den begheerenden / ende doet open de deure den vrient die nu te derder reysen cloppende is. Seght o beminde vanden beminden / my nochtans niet

vergetende.

Iac. 4.

Matt. 23.

Matt. 23.

berghetende. Ist dat ghij't niet en
condt ghesegghen ghelijck als hy is/
segghet soo ghy alder-best meught.
Want wie soude comen ghesegghen
alsoo hy is? Ende wie soude den seg-
gher verstaen? Daerom en condt ghy
niet geseggen gelijck als hy in sy-sel-
ven is/ seght ten minsten hoedaenigh
dat hy in u is. En condy niet gheseg-
ghen wat goet dat hy besit in sy-sel-
ven/vertelt wat deucht dat hy u heeft
bewesen. Want wie soude moghen
ondersoecken wat hy in sy-selven is?
Ghy en sult het niet comen doen/
want ghy wel beleden hebt ende niet
gheloorchent segghende: Wonderlijck
is u wetentheyt gheworden wyt my/
sy is groot gheworden/ende ick en sal
daer toe niet comen geraecken. Waer
henen sal ick gaen van ulwen gheeste?
Daerom ist sake dat ghy niet mach-
tigh en zijt te grondeeren ulwen geest/
den welcken gheschaepen heeft den
Schepper en den levendigh-maeker
van allen gheesten: hoe suldy den on-
gheschaepen comen gegronderen? En
hebdy niet daerom verbaest zijnde ge-
sepdt: **H E E R E** wie is uwes gelijck?
Seght nochtans dat bidd' ick u door
eenighe ghelijckenisse / tot wiens we-

sen

sen ghy noch niet gheromen en zijt/
want al ist dat ghy niet goet en bindt
hem al heel aen yemant te ontdecken/
nochtans soo en behoorde ghy den sel-
ven een deel niet te wepgheren.

6. Ick belijde (sepdt sy) dat ghy
heel te curieus ende nieus-gierigh
zijt ende my alte seer moepelijck. Ghy
door-soeckt allen mijn dinghen / ende
ghy steeckt u handt aen die secreten
van mijnder slaep-plaetsen. Ick heb
u tot hem ghesonden / ende comt ghy
wederom tot my? Soeckt ghy my / oft
soeckt ghy hem? Waer ick bidde u/
van wat gheest zydy? Rust u / ick bid-
det u / ende en wilt my niet moepelijck
zijn: want boven my is die ghy soect.

7. Ende ick heb ghesepdt. Sal de
ghene die **GODT** soeckt soo lichtelijck
rusten ende af-laten? En wilt u woor-
den niet vertrecken / want ghy my
terstont mocht vertroosten. Hoe lan-
ghe suldy mijn ziele in verlanghen
houden? Wat seghdy / ende wat en
seghdy niet? Soo waerachtigh als u
ziele leeft / ick en sal u niet verlaeten
ten zy dat ghy my ghebenedijt. Want
het sal door my een benedictie wesen/
ist dat ghy my hem verthoont. Nu
dan ist dat ghy hem ghesien hebt / seg-

25

ghet

Die Alleen-spraecke

ghet my opentlijc / en ic sal hem halen.
 8. Doen heeft sy weder ghesproucken: Ick sie dat ghy in grooten verlanghen zyt / ende dat ghy arbeet inder liefden van uwen Schepper. Een swaer dinck begheerdy van my / ende ick en weet niet oft gheschieden mach dat ghy begheert. Die ghy soeckt / die weet wel dat dit mijns dincks niet en is om u te seggen. V onder soecken schijnt sodaemigh te wesen / als t onder-soecken vander bruyt in het boeck der gheestelijcker saughen. Gheeft my te kennen / ghy den welcken mijn ziele bemint: Wil dy dan van my leeren? wie dat desen is / oft wat goet dat hy my ghebaen heeft? Bepde dese secreten moeten by my blijven. Maer ghy en zyt niet te vreden / noch ghy en wort niet verbaert vander grootheyt vanden ghenen die de Hemelen te boven gaet / noch ghy en wort niet afgekeert om mijnder cleynigheyt wille / die van geender weerden en ben in sijnder teghenwoordigheyt. Waerom heb dy my desen last op-gheleydt? Want dit te segghen / is een moeyte voor my / tot dat ick in-gaen sal in die heylighe plaetse GODTS ende verstaen. Waerom wildt ghy weten dat

niet

Cant. I.

der Zielen.

5

niet en is ghesoelost te segghen?
 9. Ende ick heb gheseydt. Meyndy dat my niet en lust? Ick begheert seer wel. Want het belieft dichwilsk meer dingen te weten diemen alderquaelijckste can upt-gheleggen. Maer nochtans en wilt my (begheere ick) soo hardt ende swaer niet zyn dat ghy t'eenemael swijght / en vrees niet dat ick dit terstonde den vanden openbaeren sal. Ick sal u woort vziendelijck ende seer weerdelijck bewaeren. Seght my vzielijck in t' secreet uwer stillighz / wy zyn hier met ons beyden alleene. Wy en sullen gheen gheneuchte hebben / noch ick in lichtbeerdigheyt / noch ghy in op-gheblaesen hoochvaerdigheyt / maer inde genen die ons heeft hier doen t' saemen sitten / vanden welcken dat wy oock sprecken. Ende ist dat hy selve ons ober-comt / laet ons plaetse maken / ende laet hem in t' midden van ons wesen. Ende ist dat hy hem gheweerdicht te spreken / laet ons hem gheerne hoozen / daeren-tusschen swijghen. Maer ghy en sult in dier uppen niet verbonden zyn op mijne begheerten te antwoerden. Want als hy spreekt soo behoort alle bleesch te swijghen.

B 2

10. Doen

10. Doen seyde sy: Dit is een goet verbont / laet hem alleene met ons wesen / ende laet ons ghedraegen worden tot onser secreten / laet hem het woort voeren / ende laet hem ons lepen daer't ons lust te gaen. Desen beminnden / nae de welcken ghy aldus neerstelijcken vraeght / die is soodanigh ende soo groot / dat hy met geen redenen en can upt-gesproocken worden / want hy on-uptspreekelijck is. Soo hooghe ende soo hoorlijck is hy boven alle creaturen verheben / dat hy altydt onbegrijpelijck is. Sijn macht ende sijn heerlijkheyt is sonder eynde. Al wat van hem gheseydt wordt oft gheschreven / dat en is sijns niet weerdigh / want hy allen dingen te boven gaet. Die Hemelen hebben ghesproocken: Hy is voor-by ons gegaen / ende op-gheclommen / ende is over ons gheweldigh geworden. Die aerde heeft gheantwoort: Ist dat die Hemelen der Hemelen hem niet en begripen / en wilt hy niet vraeghen. Die sterren hebben ghesonghen: Wy zijn duysternissen ende geen licht / ten zy dat hy ons verlichte. Die zee heeft ghebeest ende ghesproocken: Hy en is in my niet / ende die diepte des af-

gronts

gronts en heeft het niet gheweten. Hoordy wel wat dese segghen? Ick heb't ghehoort ende ick ben ontstelt geworden / van haerder stemmen hebben mijn lippen ghebeest. Wat sal van gheschieden ist dat wy hem vraegen? Laet ons hem vraeghen: **O HEERE** zyt ghy den selven daer die Mannen af ghesonghen hebben / ende den welcken allen dinghen by tijden dienende zijn?

Abac. 3.

11. Iae ick / ick ben de ghene die ick ben / ende sonder my en isser geen ander. Ick ben den eersten ende den lesten / allen dinghen scheppende ende regheerende. Ick lebe seydt die **HEERE**, want ick sal regneren inder ewigheyt / ende daer over.

Esa. 41.

12. Wat seghdy nu arm woznken / beschenen zynde met so grooten licht? Diet uwē beminde spreckt met u / die ghy meynde dat met my was. Met my was hy / als ic tot hem seyde: **Tis** my goet den **HEERE** aen te clebē. Met u sal hy zijn / ist dat ghy oock seght: Mijn ziele heeft ghewegert getroost te zijn / ende des menschen dach en heb ick niet begeert: maer in u **HEERE** sal ick hoopen / want ghy zyt mynen **CONINCK** ende mynen **GODT**.

Psal. 72.

Psal. 76.

Psal. 43.

Ghy en sult niet ghelijck wesen den ongeduyzigen lief-hebbers/ maer den eenigen suldy eenigh zijn/ eenen soekende die vanden upt-wendigen dingen gheen en mede-geselle toe en laet. Laet dan u spraecke alleen met hem wesen / al ist dat hy van u gaet ende synen stoel ydel laet/ sit als een weduwe ende verdraeghet al verduydelijck: want dit is syn maniere / gaen ende te comen/ en syn beminde te proeben/ en haer in sijnder liefden volmaecht te maecten. En zijt niet beroert om syn wegh gaen / ist dat ghy zijn comste begeert. Vertoeft/ hertoeft: een weynigh sal hy wegh gaen / ende nae een weynigh sal hy weder-comen. Dit nochtans al te saemen doet de liefde/ die den mensche somtijts tot dat alder-hooghste op-voert ende somtijts tot dat alder-leeghste laet sincken.

13. Zijn liefde is die alder-bevalijckste / soeter dan allen bloemkens/ witter dan lelien/ende schoonder dan alle blinckende peerlen. Want daer en is niet inden creatuyzen datmen voer syn liefde behoort te stellen/ ende daerom soo moetmen om sijnder liefden allen dinghen versmaeden. Ick beroert zijnde inwendighlijck met

sijnder

7

sijnder liefden / hebbe alsoo begouwen te branden inder herten/ dat ick oorslof nemende aen allen creatuyzen/ alleen begheert hebbe syn alder-suyverste omhelsingen/ende hebbe een stemme upt-ghelaeten die van vele onghewoon was om hoorz/ als voort-brenghende vernende coolen upt eenen vierighen ende vernenden oven. Wat heb ick in den Hemel/ende sonder u / wat heb ick ghewilt inder aerden? GODT mijns herten / ende mijn deel / GODT inder eeuwighejdt. Verstaet mi van ulwen beminden/hoedaemigh ende hoe groot dat hy is / die oock alle tghene dat wesen heeft / onbegrijpelijcken te boven gaet/en al ist dat hy onuyt sprekelijck is/ ende t'eencmael onverdencelijck / want hy onuydelijck is: Hy is nochtans seer lieffelijck / aen-trerliende/ ghenoeghsaem/ghemeensaem/verbiddelijck: alsoo al ist datmen hem niet begrijpen en ran / nochtans in wonderlijcker manieren mach - men hem beminnen ende lief hebben. Want door 't lief hebben wort hy begreepen/ door 't lief hebben wort hy vast ghehouwen: maer al begheerende / wort hy gesocht: al biddende/ wort hy gheclopt: ende al verbeddende/ wort hy

Psal. 72.

25 4

verdient

Door-steect mijn vleesch met uwe vreesse:
 want ick hebbe voor uwe oordeelen ghe-
 vreesst. *Psal.* 118.

Die Alleen-spraecke

verdient ende ghevonden. Ist dat ick
u noch niet en hebbe voldaan/laet hem
u voldoen die ghy ghesocht hebt/ende
dat hy u leere voden allen leeraers
hem selven te binden.

Van dat strenghe oordeel Godts.

Het ij. Capittel.

Psal. 85.

I.

Vn herte verblijde hem,
op datter uwen Naem
vreesen mach. **O** mijn
GODT, ghy zijt seer
lieffelijck / maer ghy
zijt ooc seer vreeselijc.
Die daer lief heeft / die

verblijde hem / maer die niet lief en
heeft / die vreesen. Die noch lief en
heeft / noch en vreesen / die is dwaes
ende raesende. Want het is grouwe-
lijck te vallen in uwe handen. Ende
wie sal ober-mits der vreesen uwe
gramschap moghen tellen? **O**ft wie
salder staen om u te sien in dat toe-
comende oordeel? Want ghelijck dat
vreeschen van eenen Leeuwe / alsoo
is u vreeschen: ende ghelijck een op-
gheheben vper om te slaen / soo is u
sweert. Van 'tgeluyt ende het roepen
uwer stemmen / sullen beroert worden
allen inwoonders vander aerden / ende
alle de fondamenten van 'tgeheel aert-
rijck sullen beven als ghy comen sult.
Wie en sal dan niet vreesen? **O**ft hoe
sal pemaent u handen mogen ontgaen?

Ist

Ist dat hem een mensch wilt verboz-
ghen onder eenen vasten ende stercken
steen / soo suldy op dien donderen / ende
sijn sterckheydt sal ghescheurt wor-
den. Ende oft die mensche in eenighe
speloncke oft in 't gheberchte verboz-
ghen laeghe / soo sal hy daer uyt ghe-
haelt worden / ende sal moeten den
vertoozenden verdraegghen / metten
welcken hy hem niet en heeft willen
versoenen.

2. Sekerlijck daer is gheen plaet-
se / daer de mensche soude in moghen
schuylen ende verbozghen blijven van
uwen aensichte. Alle dingen zijn bloot
ende open voor u / ende ghy door-gaet
allen dat binnenste des menschen / ende
die alder-subtylste gedachte des men-
schen door-siet ghy. Daerom en isser
gheen secreet gheslooten voor uwe oog-
ghen. **O**ch hoe vreeselijck suldy we-
sen den sondigen ende verseende her-
ten / die haer nu verblijden als sy
quaet ghedaen hebben / ende verheu-
gen haer / ende draegghen haeren roem
van die alder-booste dinghen: ende
segghen / die **H E B R E** en siet het niet /
ende **G O D T** en verstaet het niet. **A**l
oft ghy niet en soudt comen / soo wor-
den sy op-geblaesen met ydelen woor-

Prov. 2.

den:

den: ende sy keeren af haer ooghen dat sy op 't eynde niet sien en souden. Maer ghy sult comen inder upren daer sy niet op en letten / ende sy sullen ghebanghen worden met de stricken haerder sonden. Ende ghelijck als diebeu ende moordenaers ghebanghen zijnde beschaemt worden / son sullen sy beschaemt worden in haeren tijdt. Ghy sult bespotten de gheene die nu u dienaers bespotten / ende ghy sult hen loonen haer quaetheyt / die nu ghehaert hebben uwe rechtveerdigheyt. Sy maerken haer nu doof tot uwer stemmen: maer den tijt sal comen dat sy sullen roepen / ende niemant en salse verhooren. Sy verkeeren nu u woort tot fabulē ende onnutte clappermijen / maer dan sullen sy in eender vlammen verkeert worden. Want u woort dat sal upt-gaen met een vreeselijck ende grondelijck blaesen / ende sal slaen die ongoddelijche ende ongheloovighe menschen sonder barmhertigheyt.

3. Wat sal dan den hooberdighen mensch seggen / die dooz gheleertheyt ende rijckdom op-gheblaesen van herten is? Wat sal hy antwoorden als de leste trompet gheluyt sal gheven? Als ghy

ghy o Heere onsen GODT metten Enghelen ende Archanghelen in uwer moghentheyt n openbaeren sult? Doozwaer dan sullen allen die boose bespotters uw's woorts stom wesen / ende sullen dan aen allen zijden bezoert worden / die hun hier niet ontzien en hebben u ootmoedige dienaers te vervolgen. Dan sullen sy beschaemt wordē met een alte groote beschaemthepdt / die nu verlaetende alle achterdencken ende eerbaerheyt des levens / haer tot ydelheyt ende oneerbaerheyt gheben. Dan sullen sy in lijden zyn die nu den bleessche sijn eytsch geben. Dan sullen sy huplen en rijsschen tot den Hemel toe / die nu ten dans ende ten spele gaen. Het sal dan al in kermen ende droeffnisse veranderen / dat dooz een onmaenierlijcke blydtschap is vercreeghen. Dan sullen sy t'saemen ghebonden worden in busselkens om te verbranden / die t'saemen ghesellen gheweest zyn om te brasseren / ende droncken te drincken. Ende de ghene die de liefde t'saemen ghebonden heeft inder schult der sonden / die sal de wreckende vlamme t'saemen rucken ende verflinden inder pijnen.

4. O dwaese ende ratigige: O onverstandighe

Die Alleen-spraecke

verstandighe ende verblinde lief-heb-
bers des weerelts: wat dincck doet
ghy/ ende wat is u voor-nemen? Hoe
suldy mogen ontgaen die gramscap
des HEBBEN? Waerom haest ghy u
totter eeuwigher pijnen/ om een clep-
ne wellustigheyt die ghy bemindt?
Waerom en ontsiet ghy de helle niet/
die een cleyn penitentie soo seer ont-
siet? ende die daer schout die doot des
lichaems / waerom en wacht ghy u
niet voor die doot der zielen? Daerom
ten zy dat ghy u bekeert ende peniten-
tie doet / dese afgrijselijcke ende vie-
righe pijnen ende tormenten (GODT
ouer u-lieden wrake nemende) en sult
ghy niet ontgaen. Bevende ben ick
geworden/ als ick den upter sten dach
ende upre ober-peynse / want als dan
soo en sal GODT niet geen bidden ver-
moet wordē/maer hy sal een recht-
beerdigh rechter wesen ouer allē men-
schen. O H. GODT, heyligen stercken/
heyligen ende barmhertigen Saligh-
maecker / en wilt my der bitterder
doot niet ober-leveren: maer verleent
my plaetse van penitentie/ op dat ick
weerdighlyck mijn sonden mach be-
schrypen / eer dat ick upt desen leuen
scheyde/ Amen.

Wie sal mijnen hoofde water gheven, ende
mijne ooghen een fonteyn van traenen,
ende ick sal schreyen dach ende nacht!
Jeremi. 9.

Van het leet-wesen ende beschreyen
der sonden.

Het iij. Capittel.

Psal. 37.
I.

MYn pijn is voor mijn
aensicht altijd. **O** mijn
GODT ick heb mijn le-
ven met veel sonden be-
smet / maer aen-siet
mijn tranen die ic daer
vooz stopte vooz u aen-
sicht. Want ick weet wel dat in my
gheen goet en woont / ende alsoo lan-
ghe als ick dit sterffelyck lichaem
draeghe / soo en ben ick niet vry van
sonden. Daerom soo doen ick quaedt
ende sondighe alle daeghe / ende dat
swaerder is / veele sonden laet ick
vooz-by passeeren sonder suchten/ende
sonder waerachtigh berouw. Want
becommert zijnde met upt-wendighe
dinghen/ ende ydel nienstgierigheden/
soo en can ick my soo haestelijck niet
ghedeeren tot dat Saligh schreyen.
Daerom worden soo sterckelijck in
my vermenighvuldicht die dupst-
nissen der sonden/die daer stoppen die
fonteynen der gratien / ende niet toe
en laeten die spruyck-aderen der God-

delijcker

delijcker vertroostingē. **O**f dit een cley-
quaet is? Het is al te grooten quaet/
mijn Godt/ en wert so veel te meerde-
re / soo dat lichtelijcker uptter herten
gaet/ende my geen pijn aen en doet.

2. **O** HEERE, en suldy niet omzien?
Hoe langhe sal ick met u spotten/ende
my selven bedriegghen? Hoe langhe
swijghdy **O** HEERE? Waer is u roede/
u steek-pser/ ende uwen stock? Waer-
om ontrect ghy het oordeel ende de
helle van mijnen ooghen? Waer t dat
dese dinghen vooz my stonden/ meynt
ghy dat ick versumpelijck wesen sou-
de? Ist dat ghy swijght / soo toondy
u verbuldigheyt / op dat ick my bete-
ren soude / maer ist dat ick t ver sup-
me/en suldy dat niet scherpelyck straf-
sen? Ist dat ghy t hier niet en doet/
sekerlijck soo suldy dat hier naemaels
straffen. Want daer en sal niet onghe-
wzoocken blijven / noch cleyne noch
grooten sonden. Waer het is veel beter
hier/ daer het schreyen vrychtbaerigh
is / den arbeyt royt is / het vol-doen
aen-genaemer / ende tversoenen lich-
ter is. Daerom en spaert die roede
niet/ maer met een scherpe ooghe-sal-
be besalft mijn ooghen/ ende en houdt
mijn quaet niet op teghen den toe-ro-

C

menden

Matth. 5.

menden tijt/ op dat ick by avontuppen niet over-ghelebert en werde den pijnighers / om den lesten penninck te betaelen. Het is veel beter mi een luttel ende salighlijck ghestraelt te worden/ dan hier naemaels sulcken scherpen pijnen des baegheviers te lijden. Daerom soo moet ick schreyen en kermen/ ende moet een groot misshaegen voor mijn sonden hebben. Want ick heb veel saecken die ick beschreyen mach / maer om te lachen en heb ick geen ocsake. Die duyfstermissen mijnder herten ende mijn besniette consciencie / het vallen inder sonden / ende den onder-ganck der gratien/ die raeden mi dat ick schreyen ende suchten soude / jae dickwils uyt bangigheydt ende benauthheit dwingen sy mi daer toe. Ende als ick over-pepuse de verschepden temptatien ende op-loopinghen van quaeden/ waer toe dient dan het lachen? spaert mi o HEBBE, spaert mi. Want al ist dat ick schrepe beroert zijnde met eenen rouwe des herten van binnen / dat en is gheen wonder/ want het is nu eenen tijt van schreyen. Saligh is die uyze/ soo wanneer dat in mi coomt berou van mijnen sonden. Saligh is dat traenken/

dat

dat daer vloeyt uyt een sterck berou/ nae datmen alle die smetten sijns herten aen-gheemercht heeft.

3. Ende wie is so machtigh die dese af-grondige diepte soude comen onder-soecken ende gronderen / ende alle verborghen smetten sonder dissimulatie sonden comen gestraffen? O mijn GODT, waerachtich licht/ghy meught alle duyfstermissen mijnder herten verlichten/ ende alle sijn smetten door den gheest des vrants ende des oordeels verbranden. Het hoort u toe te geven een nieu herte / te scheppen een reyn herte / ende daer in te bereyden een heymelijcke wooninge/ op dattet worden mach u rust-plaetse / ende een tabernaekel uw's naems/ die daer een liefhebber zijt der supberheyt/ en eenē gast der goeder consciencien. Maer want ghy niet gheerne en besoecht een huys dat versumpit wordt/ jae alsulcken dickwils verlaet / om van heestelijcke beroerten aen-ghestooten ende verwonnen te worden / daerom soo ben ick sorghevuldigh dat mi tselve niet en geschie: maer om weder op te rechten ende te vermaken dat in mi verballen is/ wilt mi barmhertich en goedertieren te hulpe comen. Wee den

Psal. 50.

C 2

gheenen

Die Alleen-spraecke

gheenen vanden welcken ghy vertoont zijnde schepdende zijt. **Wrede** is den gheenen tot den welcken ghy neder-daelt / ende by den welcken dat ghy blijft.

4. **Ick** arm catijvigh mensch ghestelt zijnde in't midden vanden stricken / ende beswaert zijnde met die boepen der sonden: wat raet is mijns / ende wat remedie der saligheyt / dan dat ick mijn bedroefde ende berouwighe ooghen tot u op-heffen sal / oft by avontuyzen mijn gheroep ghehoort werde hier boven? Want een besmette conscientie en sal gheen saligher remedie vinden oft hebben / dan haer selven seer bitterlijck in haer ghebedt **GODE** tot een slag-offerande te gheven. Ende tegen een moepelijcke tentatie / hoe salmen beter sorghe mogen draeghen dat sy gheen over-handt en crijghe / dan datmen een ghestaedigh ghebedt tot u stoyte / ende dat hem een mensche seer verootmoedighe? **Maer** wie sal my soo grooten goet verlenen / als is bidden ende schreyen / ghelijck dat betaemt? **Van** waer comt my ootmoedighheyt / ende soo groote overbloedighheyt van traenen? **Door** waer van u **HEERE**, by den welcken barmhertighheyt

Psal. 129.

hertighheyt is / ende over-bloedighe verlossinghe. **O HEERE** **GODT**, geber van alder gratien / verleent my dat ick weerdighlijck beschreyen mach / oock mijn alderminste sonden / ende soo wel tegene dat verborghen is / als dat open-baer is / te saemen sonder ontschuldighen / te moghen castijden. **Dese** dinghen aldus tusschen u ende my wel over-sept zijnde / moeten my wederom gheven die gratie die ick verlooren hebbe / ende my bereyden tot tegheene dat beter is / ende naerder mynder saligheyt.

Die Allcen-spraecke

En sal niet het cleyn gheral mijnder daeghen,
binnen corten tijdt gheeyndight werden?
Laet my dan gaen, op dat ick mijne droef-
heydt een weynigh beclaeghe. *Iob 10.*

Van t'beclaeghen des tijts ende der
verfuymeniffen.

Cappittel iiij.

MYn on-volmaecktheydt Psal. 138.
hebben u oogcn gesien.
Och HEERE GODT, I.
wat sal ymmer-meer
van my geworden/daer
ick alle daeghe faellie-
re? Wanneer sal ick
vol-roomelijck mijn leven beteren?
Wanneer sal't beter wesen / wanneer
sal ick ghenesen worden / ende wan-
neer sal ick alle dinghen verwinnen?
Ick ben neder gheworpen in't slijm
der diepten. Wederdy datter noch hoo-
pe soude wesen om weder op te staen/
om my te beteren / om eenen goeden
voort-ganck te crughen / ende tot ee-
nen salighen eynde te comen? Ick en
heb gheen hoope van my / och oft sy
stercker ende vaster mocht zyn in u.
Een gheweldige crachtige wanhoope
comt op my ghevallen / want mijn
cranckheyt grooter wert upt langher
quellagien / ende ick en sie gheen ey-
nde mijnder sinerten ende boosheydts.
Ende ist dat ick segghe nu sal ick be-

ghinnen / siet het is nu tydt / ick sal mijn beste doen nae mijn vermoghen / terstont soo is de sonde voor de deure / ende den vyandt staet teghen my op / ende die quaede gewoonte der sonden hout my vast / ende teghen mijnen danck. **H** E E R E aensiet hoe dat ick af-geworpen ben ende vertreden / ende siet alle die ellendigheyt die ick lijde / laet u rechte handt verheben worden / ende verlost my vanden geenen die my besloten hebben / want haer vrees is op my gevallen. Den raet is van my vergaen : ende mijn sterckhepdt heeft my begeben. Mijnen arm is gebrooken / ende mijn sweert en can my niet behouden. Ick en sie niet tot wien dat ick my keeren sal / ende die my ontfanghen soude / ende sorghe voor my draeghen / en comt niet te voorschijne. **G** hy alleene zijt my tot eenen toe-vlucht over-gebleven / maer want ick misdaen hebbe / dit is 'tgheene dat my verbaert.

2. Ick hebbe gesondicht / vergebet my / 'tis my al leet / en seer leet / vergelt my dat u goet-dunckt / en weest mijns genaedigh. Rechtveerdelijc hebby my verlaeten / rechtveerdelijc hebby my den vyant over-ghelevert. Weest doch ghedachtigh

gedachtigh uw's maeckels / ende vermaecht datter gevallen is / want door sy-selven en hevet niet mogen blijven staen. **N** en-merck mijn suchten ende mijnen noot / en laet mijnen arheydt ende die pijn mynder herten voor u niet vergheten zyn. **N** en-siet o barmhertighe **V**ader mijn ghevangnisse / mijn benantheyt / ende mijn verdurkinghe / ende wilt den ghevanghenen verlossen upt den hupse des kerckers / ende der jammerlijcker slaevernijen. **N** i leest eenigh mensche veele jaeren / wat sal hy daer door ghebetert worden ? Ende wie weet oft hy beter oft argher sal worden ? onseker is den voort-ganck ende uptganck des menschen / ende twijffelachtigh is die volstandigheyt / om verscheyden avonturen ende geschiedenissen van quaeden / ende om die periculen der tentation. **V**ele menschen zyn in haer eerste bekeeringe goet ende ootmoedigh / naemaels worden sy verkeert ende weder-spannigh / metten eersten **G** O D T vreesende ende deboot / beweeght ende stille / maer naeder-handt vry ende ontbonden / van veel claps ende onbeswaert / ende die te vozen haer gedachten seer nauwe waer naemen / die en

vragen namaels nauwelijck na woorden noch nae wercken / ende aldus gaet alle quaedt allenskens voort in ergheer / dat te voozen in't beginsel niet vooz-hoedt en is gheweest. Wie en sal dan niet behoozen te vreesen / ende vooz-dachtigh te zijn / als oock den goeden ende sedighen veel onghelucks somtijts pleegh ober te comen? Wie weet oot oft hy upt-vercozen is / ende alle dinghen sal moghen verdzagen?

3. Het is van noode dat sy al gheproeft sullen worden / ende wie is secker dat sy niet verbranden en sal? want die tentatie is een vper. Soo behoozen sy dan al te vreesen / ende al eben wel een beter te hoopen / maer niet vermetelijck te beroemen / noch oock onder een ydel hoope onachtsaem te wesen. Het gout dat gheproeft is / sal behouden wordē / maer ghy mensch siet van wat substantien dat ghy zijt. Den Hemelschen smelter die sal smelten / en de kinderen van Levi sal sy vereren / te weten / alle de ghene die hem dienende zijn. Het en is altydt gheen gout / dat vooz den menschen blinckt als gout / noch het en is altyt gheen stoppele oft valsch silber / dat daer ghetwelt lijt ende gheslaeghen wordt /

want

want GODT aen-siet die meyningen ende die herten / werckende daer oock somtijts wonderlijcke dinghen / daer die van veel menschen geacht worden verloozen te zijn. O HEERE GODT, wat blijtschap mach ick inder werelt hebben / als ick beghinne te ober-legghen die onseckerheydt ende cranckheyt van allen dinghen die onder den Hemel zijn? Van u nochtans soo ben ic versekert / want ghy goet zijt / want inder eenwigheydt u barmhertigheyt is ober den genen die u vreesen. Want u goetheydt ende goederterenheyt is sonder eynde / meerder dan alle mijn hoosheyt / ende dat sal mijn solaes wesen / alsoo langhe als ghy my tijdt verleenen sult om my te beteren.

Ps. 10. 5.

Ick

Die Alleen-spraecke

Ick ongheluckighe mensche! wie sal my ver-
lossen van het lichaem deses doodts?

Roman. 7.

Van die cortheydt ende catijvigheydt
van desen teghen-woordi-
ghen leven.

Capittel. v.

Ie cortheydt mijnder Psal. 101.
dagen vercondigt my. I.
Alsoo lange als ick in-
der weerelt ben / soo en
ben ick niet supber / en
alsoo lange als ick hier
lijbe / soo ben ick een arm pelgrim
ende een vzeemdelinck oy der aerden.
Ick en heb niet ghebroche in deser 1. Tim. 6.
werelt / ende ick en mach daer ooc niet
upt draeghen / want naecht ben ick
hier gecomen / ende naecht sal ick van
hier gaen. Ghelijck een schaduw die Iob 1.
vooz-by ghepasseert is / ende ghelijck
als een plupme die vanden wint wech
ghevoert worde / ende ghelijck eenen
gast van eender nacht / soo sal ick ter-
stont dooz - gaen. Allen dit teghen-
woordigh leven / en is maer als eenen
aldercoztsten nacht. Mijn daghen zijn
luttel en quact / en nae een luttel tijt
sullen sy een eynds nemen / en sy sullen
zijn al oft sy noyt geweest en hadden.
Als den mensch ghestorben is / ende
doet

doot is / wat isser anders dan smootheyt ende wypligheyt inden mensche? Wie sal na een stinckende lichaem vragē oft wie sal vragē nae eenen doode die daer niet en is / die ooc levendigh zijnde / voor niemant geacht en sal wordē? Die gedenckenisse vande mensche die is toyt op der aerden / alsoo wel by den bekenden / als by den onbekenden. Maer inder eeuwigheer ghedenckenissen sal den rechtveerdigen wesen / want hy met **G O D T** (die niet en sterft) eeuwelijck sal vereenicht zijn. Daerom is hy salich die sijn betrouwen op den mensch niet en stelt / noch sy-selven te seer en verblijde in eenigh dinck oft schoonheyt vander werelt / maer heeft sijn herte vast inden Hemel geslaegen / want hier ist al ydel ende verganckelijck. Telte al die gheweest zijn van 'tbeghinsel des weerelts tot mi toe / ende seght mi (ick bidde't u) waer dat sy zijn? Ende die gene die ghy nu noch siet oft hoort leven / hoe lange meyndy dat sy duynen sullen? Soo seght dan van al te saemen / dat ydelheyt is alle mensch die daer leeft.

2. O arm ende catijwigh leven / o broosch ende beclaeghelijck leven / het welke de goede meer liden en drae-

ghen /

ghen / dan sy't lief hebben. Maer de quaede / al ist dat sy't seer lief hebben / nochtans niet seer langhe en connen sy daer in ghebliven. Och wanneer suldy een eynde nemen / ende wanneer suldy eens op-houden o alle ydelheyt des weerelts? Maer den tyt sal comen / dat alle die ypt-vercozen verlost sullen worden vanden dienste der beclaffenissen / die nu dickwils beclaeghen dat sy verre zijn van het rijcke **CHRISTI**. Och oft dese gantsche werelt in mijnder herten verborde / en dat mi alleen soet werde mijnen **H E E R E** , mijnen **G O D T** , mijnen onsterfelijcken Bruydegom. Inder waerheyt / die astoopende ende verghanckelijcke blijdschap van desen leven / is eenen bedrieghelijcken ende eenen al te seer bitteren dranck. Laetse drincken die willen / want sy sullen naemaels al te herden gelach moeten gelden ende betaelen. Ende hoe dat hem den mensch daer in meer droncken drincht / so veel te meer sal hy zyn pijnen gheboelen / want alle dat ghenoechlijck is in deser werelt / sal lichtelijcker passeren dan eenen wint / ende 't sal sijnen liefhebbers pijnē ende vrandt achterlaeten. Daerom vliet van mi o be-

drrieghelijcke

dyeghelijcke glozie des werelts / ende
 nock alle sottē ende vleeschelijcke blyt-
 schap. Weel menschen treckt ghy ende
 bedyeghdy / maer in t eynde soo ver-
 laet ghyse ende versinckte. Wee den
 gheenen die u gelooven / ende wee den
 den ghenen die daer versoncken sijn.
 Comt / comt / o heylighe verwoyent-
 heyt / ende vol-comen versmaeden van
 allen pomperijen des weerelts / ende
 en wilt van my niet scheyden o saligh
 over-dencken van mijnder pelgrima-
 gien. Wat ben ick anders dan aschen
 ende aerde / ende waer gae ick heenen
 dan totter aerden? Och hoe catijvigh
 ben ick geworden / ende hoe rechtvee-
 dighlyck mach ick my bedroeven / als
 ick mijn pelgrimagie over-peynse / en
 en weet noch niet hoe dat ick die vol-
 eynden sal. Is dat ick wel leve / ende
 also volstandigh blyve / so en derve ick
 niet vreesen voor een quaele doodt.
 Maer wie can hem beroemen van een
 goet leven / ende van een onberispelij-
 ke constientie? Die hem selven sulck
 kent / die gloytere en verbljide hem in
 den HEBERE, ende ontferme hem over
 my arme sondigh mensche. Het en lust
 my niet te leven overmits der catij-
 vighheydt die my aen allen ziden be-
 naut

2. Cor.
10.

naut / ende de quaele constientie vrees-
 te sterben / want sy voor dypsent niet
 en heeft dat sy GODT sal mogen ant-
 woorden. Het woort des Prophten
 en is deser bevinghen niet ghelijck /
 daer hy seyt: Mijn herte is bereypt o
 HEBERE, mijn herte is bereypt.

Job. 9.

Psa. 107.

3. O HEBERE GODT mijns sa-
 lighepts / geeft mijnen leven een goet
 eynde / ende en wilt niet verlengen die
 daegen mijns kermens. Al kermende
 ben ick in desen kercker ghecomen / en
 sonder vreesē en sal ick van hier niet
 uyt-gaen. Dit leven dunckt my lanck
 te wesen / maer dat doet de menigh-
 vuldighe droeffnisse / ende miserie.
 Nochtans inder waerheydt soo en ist
 niet lanck / want die tijden door-
 lopen suelder dan eenighen post: Maer
 de gene die altyt in rouwe ende droef-
 senissen is / dunckt alle tijt lanck te
 sijn / ende reket eenen dach voor een
 jaer. Daerom so is my dit leven ver-
 dzietelijck / ende soo veel te swaerder
 quellēt my / soo ick waer achtighlij-
 ker kenne ende door-se sijn catijvigh-
 heden ende ellenden elck een in t be-
 sonder. Ende al ist dat saecke datter
 somtijts eenighe vertroostinghen / oft
 blyt-schappen tusschen beyden loopen /

Job. 9.

o

soo

Die Alleen-spraecke

soo moet ick neerstelijck rontsomme sien oft sy oock upt **GODT** zijn oft niet. Ist dat sy van **GODT** zijn soo ontfanghe ickse geerne: maer hoe langhe dat sy duypen sullen / dat en weet ick niet. Nochtans hoe clepne dat sy zijn/ sy behagen my seere ende smaken my wel. Maer **o** mijn **GODT**, och oft sy over-bloedighlyc tot my in-vloeyden / ende gheen corte uyzen by my en maecten. Maer de ghene die upt **GODT** utet en zijn / die zijn suode ende sullen haestelijck vergaen / al ist dat sy uptter oogen schijnen geneuchlijck ende soet te zijn. Aldus / gaet dit leven vooz-by / twelck altyt met goeden ende quaeden ghemenght is. Alsoo langhe dan als ick hier ven/soo ben ick arm ende een pelgrim/ ick en can niet gheseggen / ick heb genoeg / want gheen versaetheydt van eenigh goet en is in desen teghenwoordighen leven / maer mijn goet dat ick verwachtte zijt ghy **o** **GODT**, inden welken ick gheloove. Als dan u glorie haer openbaeren sal/ ende my verbullen sal/ dan sal ick u besijden dat my dan teenemael ghenoech is. Daer en tusschen nochtans / want dit woordt van my verborgen is / soo omvanght

Psal. 16.

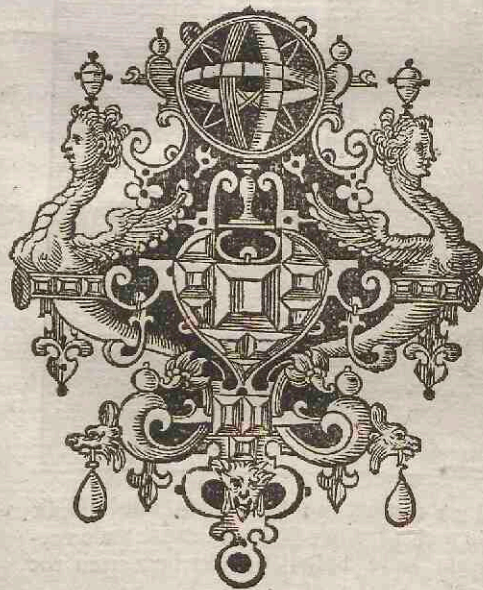
mijn

der Zielen.

20

mijn ziele menighe droeffheyt. Ende daerom uw's heplighs woorts ghebachtigh zijnde/ segghe ick dickmael: **Mijn** ziele is bedroeft totter doot toe. Het ware my goet/ dat dese uyze boozby waere/ ende dat my gheen pijn oft kermen meer en bevinghe. Maer u goedertierenheydt **o** **HEERE** bidde ick/ moet my bewaeren/ Amen.

Matt. 26.

2

O HEERE

Die Alleen-spraecke

O **H E E R E** der moghentheden, hoe lieflijk
zijn uwe tabernaeckelen ! mijne ziele ver-
langht ende beswijckt van begeerten tot
des **H E E R E N** voor-hoven. *Psal.* 83.

Van't verlanghen tot den eeuwighen leven.

Capittel vj.

Leyt mijn ziele uyt die
gevangenisse. Die cracht
van mijnder pynen en
laet my niet swijghen/
Waerom blijue ick hier
noch langer? Want ick
en weet niet wat ick hier dooge. Veel
te traeghelijck gae ick voort/ ende och
oft ick niet meer achter-waerts ende
te rugghe en ghinghe. Wat grooter
deught soudy my doen O HEERE, dat
ghy my haestelijck van hier haelde/
op dat niet argers met my en geschie-
de. Mijn levē versucht inder pynen/en
in den wercken soo en betert het hem
niet. Ist dat ghy my verwacht/ daer
door en worde ick niet gebetert/maer
doch soo misbrypcke ick u lanckmoedigh-
dicheyt. Ende ist dat ghy my strafte
soo en can ick't nau verdraegen/want
ghy een drooghe stoppele verholcht.
Waerom en neemdy dan uwen die-
naer niet wegh? Waer toe beslaet hy
doch die aerde: het welck soo veel te
segghen is: Waerom woont hy niet

Psa. 141

I.

Job. 13.

Luc. 13.

den goeden menschen / ende en betert
sijn leven / noch sijn manieren niet?
Ende die sy-selven soo versumpelijc-
ken ende slauwelijcken dyaeght/waer-
om beslaet die soo onweerdelijck ende
schaedelijck de plaetse vanden geenen
die beter ende deughdelijcker is? Ende
dit alder-droeffste dunck ober-peynsen-
de spreekke ick in de ooren van mij-
nen **GODT**.

Luc. 13.

2. Maer **o** goedertieren **HEERE**,
en wilt in uwer gramschappen niet
roepen tegen my: Hout af den boom/
ende werpt hem in't vper. Ic beschul-
dighe mijn cranckheyt voor u / op dat
ghy my / die belijdende / soude verghe-
ven. Het staet my toe my te beschul-
dighen / maer u staet toe te vergeven.
My staet toe te schreyen / ende herte-
lijcken leet-wesen te hebben / maer u
staet toe den schreyenden barmher-
tighlijck te vertroosten. Daerom **o**
mijn **HEERE** mijn **GODT**, oft ver-
leent my meerder gracie in desen le-
ven / oft neemt my haestelijck npt de-
ser weereit / dat de scheure oft sneede
niet argher ende meerder en worde.
Want langher te leven / ende het le-
ven niet te beteren / dat is die pijn
te vermeerderen. Gock soo en magh

my

my al-sulcken leven niet behaeghen/
twelck van gheenen goeden voort-
gauck en weet / ende 't ghebreck daer
af niet en beweent. Want die daer
heplichlijck ende rechtveerdelijc leeft/
dien ist leet soo waer hy in saellieert/
ende ghebreckelijck is / ende heeft al-
tijt begheerte ende verlaughen inder
deught ende gratien meer op te was-
sen. Maer wat sal al-sulcken hier
doen / die merckelijck ghevoelt dat hy
alle daeghe crancker wort / ende meer
achter-waerts gaet / en dat het vleesch
crachtelijcker teghen den Gheest op-
staet. Den welcken oock somtijts o-
ver-mits verdziet verwonnen / ende
slap gheworden zijnde / door versump-
menisse ende onachtsaemheyt nu op-
hout van weder te staen / oft van hem
gheworpen hebbende die gheestelijcke
wapenen / volghet het drijven des vles-
ches / ende gaet al waer hem sinen
eyghenen wille treckende is. Al-sul-
cken mensch eplaes **o** **HEERE** **GODT**
die naecht totter poorten des doots /
ende levende inden vlesseche / valt in-
der doot vander zielen. Och hoe seere
behoort een poghelijck te vreesen voor
'tverleiden ende het vertreden des
byants. Daer en is niemant byende

Rom. 7.

D 4

secker

seecker sonder sorghe / nientant sup-
 ver / maer in allen menschen is broof-
 heydt. Maer ghy **o** H E E R E die alle
 dinghen vermooght / ende alle dingen
 kent / recht op den ghebrootenen van
 herten / ende repnigh den onsupveren
 van allen smetten / ende gheeft eenen
 nieuwen gheest in synen binnensten /
 op dat alle slappigheydt ende quale
 vertrecken magh / ende die gheestelije-
 ke vierigheydt weder-keeren magh /
 ende dat u liefde onberoerlijck tot in't
 eynde magh blijven staen. Hy behoeft
 alleene u hulpe die door sijn eyghen
 gewichte oft swaerigheyt belet wort.
 Ende hy en can door sy-selven niet af-
 gheweypen het pack der sonden / vooz-
 dat ghy vanden Hemel gratie ver-
 leent / die magh ontbinden de harde
 banden vande passien ende quaede
 gheneghentheden. De welcke ick be-
 gheere dat my gegeven worde / want
 sonder u gratie en can daer geen goet
 leven ghewesen / noch sonder haer en
 wordt het eeuwighe leven niet vercre-
 ghen. Maer dat ick mi lebe inden li-
 chaem / dat en is my gheen solaes /
 noch vertroostinge / want beter is my
 die doot dan het leven. Waerom? want
 om dit leven worde ick vervreemt /

ende

ende verre ghemaect van dat eeu-
 wighe leven / twelck niet gecomen en
 can ten 3^e dat die doot dit tegenwooz-
 dighe leven verniele / ende de doot selve
 'tsaemen verdoorben worde. Daerom
 soo clint mijn begheerte om hooghe /
 ende mijn herte dat daer soeckende is
 die eeuwighe ruste versucht seer swaer-
 lijck ende roept: Het is my ghenoech
o H E E R E, neemt mijn ziele van my
 die ghy met ulwen dierbaeren bloede
 verlost hebt.

3. Reg. 19

3. Doet my open die poozte van
 ulwen rijke / ende leyt daer inne den
 armen pelgrim / die uptter plaetsen
 daer hy ghebannen was weder tot u
 comt. Hoort my **o** H E E R E, ende ont-
 bint my vanden bant des lichaems.
 Wat sal ick hier langher maecten?
 Ick en ben noch my selven / noch an-
 der menschen profijtelijck. Waer toe
 lebe ick dan? My selven ben ick la-
 stigh / ende anderen menschen verdre-
 telijck. Wat sal van my gheworden?
 Ick en weet niet H E E R E oft ghy yet
 beters van my vooz-sten hebt / waer-
 om dat mijn begeerte vertraecht wor-
 den. Ick consenteere ulwer ordinan-
 tien / want sy goet is / maer ick bebin-
 de in my so grooten quaet / om 'twelck

D s

dat

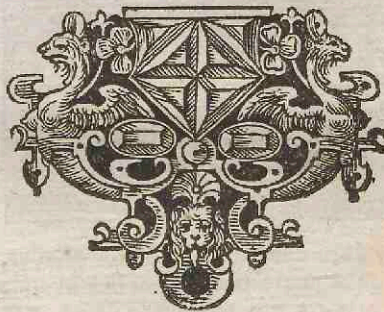

dat my het leven inder werelt last is /
 en verdyet. Want ick sondighe alle
 daeghe / ende d'een sonde doe ick op
 d'andere / ende ick en doe gheen peni-
 tentie soo't behoort. Waer ic dan ont-
 bonden van desen sondighen lichaem
 ende by u ghevoeght in u rijck / soo
 en soude ick niet meer sondighen / ende
 ghy en soudt in gheen sake vertoont
 worden / maer altyt soude ick u loven
 ende dancken: Maer noch verdraegh-
 dy my / ende toont allen u patientie.
 Ick bekenne mijn schult / want over-
 mits mijnen sonden / soo en is my niet
 gheoorloft in u rijck te comen / want
 daer niet in comen en sal dat onreyn
 ende onsupber is. Maer wanneer sal
 ick sonder sonden zijn ? wanneer sal
 ick ten vollen ghesupbert worden / dat
 ick niet en sal vreesen upt ghesloten
 te worden / maer meer my verolijden
 om dat ick in ghelaten worde ? Ist
 dat ick niet vierighlijcker voort en
 gae / ende niet forghvuldiger en wer-
 de / dan ick tot noch toe gheweest en
 hebbe / soo duchte ick dat mijn hoope
 cleyn ghenoech wesen sal. Maer ghy
 HEERE die niet en begeert dat pe-
 mant verlooren gae / maer dat sy al te
 saemen saligh moghen worden / ver-

1. Tim. 3.

leent

leent my meerder gratie om mijn le-
 ven te beteren / ende op dat ick hoopen
 magh t'hemelsche goet / soo geeft my
 den geest der inwendiger vettigheyt.
 En laet mijn herte hier nimmermeer
 bly zijn / nae den bleessche / maer al
 vreesende laetet de doot verwachten.
 Gheen creatuyre en houde my / oft
 eenige sorghe / maer uwe tegenwoor-
 digheyt daer ick naer haecke trecke
 my ende vertrooste my. Saligh is
 hy O HEERE die u verwacht / maer
 saliger is hy die upt dese boose werelt
 ghescheyden is / want alsulcken en sal
 voort-aen gheen swaerigheyt vrees-
 sen / oft ghevoelen.

Ick

Die Alleen-spraecke

Ick worde door dese twee dinghen benauwt,
hebbende begeerte ontbonden te zijn ende
met **C H R I S T O** te wesen. *Philip. 1.*

Van het wenschen om een
goede doot.

Capittel vij.

An mijnder jonckheydt Pfal. 21.
HE E R E zydy mijn hoo-
 pe. In deser hoopen ne-
 me ick mijn toe-vlucht
 tot u/ als die leste wyze
 ende den tijt van mijn-
 der ontbindinghen co-
 men sal. Och waere ick wel bereypt/
 dat ick op hoope van ghenaeden ster-
 ven mochte. Och oft ick door eenen
 saligen doorganck mijnen lesten dagh
 ghesloten hadde/ ende dat ick dit li-
 chaemelijck pack af-gheleydt hadde/
 hoe veel perijculen ende vreesen soude
 ick dan ontgaen zijn. Pfal. 64.
 Saligh is de
 gheene die ghy upt-vercrozen ende
 op-ghenomen hebt/ die daer zijn li-
 chaem af-geleyt hebbende/ over-ghe-
 repst is upt deser werelt totten Va-
 der/ uptter ellenden tot den rijke/ upt
 de kercker tot de pallapse/ uptter dyp-
 sternissen tot den lichte/ uptter doot
 tot den leven/ uptter perijculen totter
 bebruyttheyt/ uptten arbeyt totter ru-
 sten/

sten/upt allen catijbigheyt totter ewigher saligheyt. Saligh is de ziele/ de welcke nu haeren loon geniet/ verbljvende in u haren **H E E R E**. Maer wee my dat mijn pelgrimagie verlenghet is tot noch toe. Hoe ghenaedelijck ende barmhertighlijck soudey met my doen / waer't dat ghy my haestelijck upt riept / ende liet my tot u comen / op dat daer ghy zijt / ick oock mochte wesen. Och oft ghy my vroeger upt deser weerelt genomen hadt/ doen ick noch haere besmettingen niet en kende / ende doen ick my ontsagh oock in cleynen sonden te vallen / hoe veel deughden soudey my daer in bewesen hebben. Maer nu langher lebende / soo ben ick verder van u ghe worden / ende ick hebbe misdacn in al te seer veel saecten.

2. Wee my / wat heb ick ghedaen? Ick hebbe die quaede lusten des vleesches ghevolght / die ydelheden heb ick tot my getrocken / die deughden heb ick verlaeten / mijn onnooselheyt en hebbe ick niet bewaert / teen quaet heb ick op't ander gedaen/ ende ick heb in my selven gheboelt/ dat ick ghelesen hebbe. Wee den bosen tot sijn quaet/ nauwelijck en ben ick seer spa-

Psal. 119.

de

de weder-ghekeert / seer laet heb ick begonst / in't weder-keeren en heb ick my niet ghehaest / in't voort-gaen en heb ick niet vierigh gheweest / inder vierighedyt en ben ick niet ghewassen / ende dat argher is/ ick ben oock vander eerster hite vercout. Daerom heb ick dorchwils ghebreest te sterben/ want / nae het wroeghen der consciencien / soo en heb ick niet gheleest ghelijck ick behoorde. Maer om die pergeulen vander tentatien / op dat de leste dwaelingen niet arger worden en soude dan de eerste/so heb ick dorchwils de doot ghewenscht. Ende ick heb gheseyt: Och waer ick nu inder gratien **G O D T S** ghestorven/ dat ick sulcken lijden niet en hadde op der aerden. Och oft **G O D T** liefde my vroegh van hier te nemen / ende een eynde van allen mijnen arbeit te maken / hoe wel waere my dan geschiet. Maer **O H E E R E** in uwen Goddelijcken wille zyn alle dinghen gestelt/ ist dat ghy voor u hebt ghenomen te doen dat ick begeere / het sal terstont wesen / ist oock anders uwen wille moet gheschieden. Ick magh u mijn begheerte te kennen gheben/ende mijn ellendigheyt die ick lijde / niet als ee-

nen

Die Alleen-spraecke

nen die tuiet en weet / maer op dat ick door alsulcken aen-spraecke eenighe laeffenisse mach aen-doen mijnder zielen. Ick weet wel dat ick noch niet wel bereept en ben / want mijn consciētie noch al te seer vreesst. En wat wonder ist / dat ic sondigh zijnde vreesse / als oock veele **V. Daders** gevreesst hebben / aen-gesien dat anders ulwe oordeelen / en anders onse oordeelen zijn? Maer hoe sal ick my bereyden? Het waere boozwaer seer goedt dat ick my beter bereyde tegen dien dagh / den welken ick niet en wete oft hy heden oft morgen comen sal. Ende ick sal vastelijcker mijn propoost vernieuwen / mijn boozleden versuymenissen sal ick beschreyen / my selven sal ick u heel offeren / en uwer barmhertighz sal ick my inder eeuwighepdt bevelen. **O mijn HEERE** mijn **GODT** in uwer barmhertighpdt staen allen mijn wercken / ende daer en zijn geen eyghen verdiensten / ten zy dat daer by sy u onghemeten goedertierentheyt ende barmhertighpdt. Ende dit is mijn hoope ende alle mijn betrouwen.

3. Maer hoe ist met een goede ende onbesmette consciētie? Wat dinck seyd die syber ende deuoote ziele?

Comt

der Zielen.

27

Comt (seyt sy) **O HEERE IESV.** Comt / ende en wilt niet vertoeven: ontloft mijn groote sonden / ontbint mijn banden / leydt den ghevanghenen uyt den huyse des kerckers / uyt den cuyt der miserien / ende uyt dat slijck des drecks. Verwachtende heb ick u verheydt / hebt acht op my / ende **Psal. 39.** verhoordt my / en wilt my niet langher op de weerelt laten. Laetet ghenoech zijn / dat ick tot noch toe ghestreden hebbe / dat ick soo langhe balinck gheweest ben / dat ick u niet en heb mogen ghebruycken / noch u van aenschijn tot aenschijn en hebbe mogen beschouwen. Verleent my nu dat ick der blijtschappen die ic begeert en ghewenscht hebbe / gemeten mach / de welke met gheen paelen gheeynt en wordt / noch met gheen verdriet verduyftert. Coont my u aensicht / dat de Engelen altijt aenschouwen. Laet u stemme luden in mijnen ooren / die sy sonder op-houden hoozen. Comt **O HEERE IESV** ende neem my wegh uyt dit vreesst lant / roept den verwoyenen wederom tot sijn eyghen lant / ende stelt den gheenen die ghevallen is in synen eersten staet. Comt **O goedertieren Verlosser** / maecht my

E deelachtigh

deelachtigh uwer eeuwigher glozien.
 'Tis tijt dat ick weder-keere tot u/
 'tis tijt dat ghy mijn lichaem der aer-
 den beveelt / vander welker dat ghe-
 nomen is. Daer en is gheen groot
 verlangen aen / waer dat gelept wort /
 oft hoe dat het ghetraecteert wort / al-
 soo verre als den gheest saligh wesen
 magh / ende tot u comen magh. Laet
 mijnen gheest ende mijn ziele die
 ick in uwen handen beveele wel heb-
 ben / maer mijn vleesch ende mijn li-
 chaem rusten op hoope dattet ber-
 weckt sal worden ten joncksten dae-
 ghe / want in wat plaetsen dattet rust-
 ten mach u niet unbekent / noch te
 verde van u wesen. Ontfanght my
 vanden menschen / ende voeght my
 by den gheselschappen van uwen heyl-
 lighen / het verdriet my dees lichaem-
 melijer levens / ende ick heb alleene
 lust inden dagh der eeuwigher clarig-
 heydt.

4. Inden uyt-ganck uyt Egypten
 en laet my het oude serpent niet belet-
 ten / en laet den vyant inder poozten
 teghen my niet bassen / sijn leelycke
 gedaente en maecte my niet verbaert /
 den grouwel des doots en beroere my
 niet / maer u heylige Engelen moeten

my

my ghetrouwelijcken by-staen / sterc-
 kelijck helpen / vroomelijck bescher-
 men / sachtelijck ende soetelijck ont-
 fangen / ende tot den Hemelschen Pa-
 radijse met vzeughden vzeugen. Doch
 so moet my die gloriouse moeder ende
 Maghet MARIA by-staen / met al
 dat Hemelsche heyl. Ende ghy o goe-
 de / soete / ende alder-beste IESU,
 gheest my weder die blijtschap uwer
 aensichts / ende en wilt my niet ver-
 worpen van uwen beminden heyl-
 gen / maer overleghet en weest gedach-
 tigh o SOONE GODTS, dat ghy
 my met u dierbaer bloedt vanden by-
 andt verlost hebt. Ontfanght my in
 uwer glozien / in uwer barmher-
 tighheydt ende in uwer goedertierent-
 heydt / want met begheerten heb ick
 begheert mijnen Vaesschen met u te
 houden. O salighen dagh des loons /
 van my soo langhe ghewenscht / och
 salighe uye des heyligen door-ganck
 ende scheidens / die ick soo langhe be-
 gheert hebbe / ende altijd voor ooghen
 ghehadt hebbe. Wat hebben my mi
 gheschaedt de tribulatten ende tijden
 inder weerelt / wat heeft my ghelet
 'tversmaeden ende arbeyt / ende my
 te verootmoedigen voor uwen naem?

Psal. 50.

Luc. 22.

E 2

Ghy

Die Alleen-spraecke

Phil. 2.

Ghy hebt my 'tleven gheweest / ende
mi sal't sterben mijn gewin zijn ; ende
met u in u rijk te wesen / dat veel be-
ter is / sal blijven. W moet lof ende
glozie zijn / die daer zijt 'tleven van-
den levenden / de hoope vanden ster-
venden / de salighepdt ende ruste van
alle den gheenen die tot u comen.

Van

Die Alleen-spraecke

Keert mijne ooghen af, dat sy gheen ydel-
heydt en aen-schouwen. *Pfal.* 118.

Vanden gheenen die der wecrelt is
ghestorven, wiens leven is
in CHRISTO.

Capittel viij.

Eert af mijn ooghen dat sy geen ydelheyt en sien. Psal. 118.

IESU waerachtigh
leven / ende leven dat
van gheen sterben en
weet / verleent my dat
ic upt liefden beweeght

I.

magh worden / upt liefden ghewont
magh worden / ende upt liefden sterben
magh / op dat het vleesch over my
gheen heerschappye en crighe. Ich
en ben noch niet volcomelijck der we-
relt gestorven / maer den ouden mensch
leest noch in my / en verweckt in my
verscheyden kvagien / ende begheer-
ten tot veel quaets / ende maect my
mijn nachten bitter / ende mijn dae-
gen verdrietelijck. Och wanneer sal't
gheschien / dat ick met goeden betrou-
wen sal moghen segghen : Ich hebbe
my laeten duncken dat ick was ghe-
lijc eenen dooden op der aerden. Want
de gene die doot is / die en waeght nae
ghenen lof oft prijs vanden menschen /

noch oock nae 'verachten ende schandelijck spreucken vanden verwijters/ want hy is doot. Die nae den lichaem doodt is/ die en spreekt niet / hy en rieckt niet/ hy en smaect niet/ hy en doet gheen werck / hy en hoort oock d' ydelheyt vander werelt niet / hy en siet oock geen schoone en nieuw-gierighe dinghen/ noch yet dat den mensch soude moghen locken oft trecken om yet snoots lief te hebben op der aerden. Maer die der werelt ghestorven is/ die en is inde werelt niet / maer in GODT den welcken hy leeft/ gheslijck als Paulus seyt tot sijnen beminnden discipulen: Ghy zijt ghestorven ende u leven is verborghen met CHRISTO in GODE. Dese spreekt alsoo/ hy denckt alsoo/ hy siet alsoo 't gheene dat uytwendigh is al oft niet en waere/ want het gheene dat ghesien wort is tytelijck ende ydel / dat niet ghesien en wort / is eeuwighe ende waerachtigh. Daer nae soo smaect hy/ daer nae soo verlaught hy / dat is hem inder herten / daer toe soo arbejdt hy / daer toe begheert hy te comen/ dat wilt hy / dat soeckt hy/ dat smaect hy / dat binnen is ende verborghen/ te weten het groot goet/ het

opperste/

opperste/ het eeuwighe goet/ van welcken te dencken hem nimmermeer ghenoech en is/ want het hem veel te lief ende weert is/ soet ende geneughlijck ende meer dan omijt spreekelijck.

2. Die soodaenigh is / die is seer verzeemt ende verre ghe worden vanden tegen-woordighen dinghen/ ende met alder begheerten staet hy nae die eeuwighe dinghen / hebbende onder hem sijne sinnelijcke begheerte / want die sinnelijckhejdt soeckt uytwendighe dinghen / sy begheert gheneghelijcke dinghen / sy aen-siet die tegenwoordighe dinghen / ende verghet die toetomende/ sy bliet al daer sy can ende mach 't gheene dat scherp ende bitter is/ 'twelck nochtans dickwils den Geest ende der zielen zaligh is. Ende daerom en laet sy den Geest in sijn ruste ende stillighejt niet wesen / maer brenghet hem verscheden fantasijen te voozen / diemen nauwelijck en behoort te segghen / maer inder waerhejdt vooz niet met allen te achten. Maer die daer de gratie heeft der gheestelijcker sterckhejdt/ die can lichtelijck temmen die onmanierlijcke beroerten des vleschs / singhende door 't woort vander Goddelijcker

E 5

cracht:

cracht: Die HEERE is mijn helper/
ende ic en sal niet vreesen wat my een
mensch doet. Daerom al ist dat dese
sinnelickhepdt den strijdt verweckt/
en de stemme des vleeschis al oock heymelijc
wat seggen wilt / niet lichtelijc
nochtans en consenteert hy haer / want
meerder is de cracht van der liefden
GODTS, die van binnen versterckt
ende consozteert.

3. Deseu wort somtijts soo soete-
lijck / soo sterckelijck ende vierighlijck
tot GODT ghetrocken / op-genomen /
ende vast ghehouden / dat hy niet en
siet oft nauwelijck en ghevoelt 'tgene
dat ontrent hem is / ende gherucht
maeckt inder weerelt / want hy en is
daer niet / maer elders / niet onder /
maer boven / met GODT ende in GODT,
die den gheest van binnen roert / ende
op-heft / ende als met eenen vierighen
waghen ober-boert / op dat hy som-
tijts sijns souden moghen ghenieten
in die salighe / heplighe ende langhe
verwachte begheerten sijnder herten.
Hy en wort bukten niet ghebonden /
want sinen lief-hebber heeft hem o-
ver-ghevoert. Daer hoort hy alleen
sijn woorden / de woorden van sinen
alder-liefften / ende verblijft hem met

blijtschap

blijtschap om sijns Bruydegoms stem-
me vanden welcken hy geen-sins ee-
nigh achter-dencken en heeft. Oock
soo en stont hy terstondt sijn schaele op
der aerden niet upt om ydelhepdt te
scheppen / maer den gebondenen schat
verborghet hy / ende sluyt hem onder
eenen seghel / op dat den voet van ho-
veerdighepdt daer niet in en treede /
en op dat alle deught niet verlozen en
gae. Want aldus sepd't hy tot hem:
Stelt my als eenen zeghel op u herte /
ende 'tgeene dat daer nae volght:
Het is al te profijtelijck datmen 'ther-
te zegelt ende dat bewaert / op dat hy
avontuyren den hemindé niet en wijc-
ke ende vliede / die daer sonderlinghe
soeckt ende versoekt een herte dat
supber ende ootmoedigh is.

4. Dese dinghen ober-leght hy by
sy-selven / ende verwondert hem van
alsoo grooten goet dat alle verstandt
ende gaeben te boven gaet. Hy ver-
wondert hem wederomme en vraght
neerstelijck / wat dinck is dat ? Ende
hy verblijdt hem uptter maeten seere /
want het Hemels broodt upt den He-
mel neder-ghebaelt is. Ende die daer
verleent het waerachtigh broodt upt
den Hemel / die gheest oock den ghee-

nen

nen die t smaect een goet verstandt/
op dat hy mach weten dat alle die be-
ste gaewe ende alle vol-maecte ghifte
van boven is/ neder-daelende handen
Dader der lichten. Dat woort (seydt
hy nu) is van GODT. Niet en isser
sonder hem / alle dinghen hebbe ick
uyt hem. Wederom soo verwondert
hy hem ende claeght / waerom dat hy
soo grooten goet soo luttel acht / met
den welcken nochtans hy sy-selven
soo wel bindt / ende oock waerom
dat hy sijn herte niet dickwils en
nepghit om dat te hoorzen ende te sien/
boven welck geen soeter noch saligher
wesen en can om te ghebruycken ende
ghenieten. Ende nu oft dit woort-aen
geschieden mochte. Want dit is tge-
ne dat my aldermeest vermaect/ende
meer vermaecken ende lustigher we-
sen sal / ist dat ick neerstighepdt doe
om ledigh ende onbecommert te zijn.
Laet mijnē beminden in mijnder her-
ten comen/ op dat ick mach eeten van
der vruchtē sijnder appelē. Laet hem
tot my wijcken / ende dat hy my ver-
thoone sijn-selven / ende ick hem my
selven. Hy is mijn goet ende mijn
blijtschap. Dan beghint hy te verlan-
ghen ende te begheeren / ende uytter-
maten

maten lief te hebbe/dit goet in t wel-
ke is alle goetd/ dese blijtschap/ inde
welcke is alle blijtschap / dit een/ in
welck ist al cleyn ende groot / hoogh
ende leegh / nochtans en is in hem
gheen dinck van alle die gheschaepen
zijn/ maer in hem ist al sonder vorme
oft maeksel van menschelijckē begrij-
pen / die tbeghinsel ende het eynde is
van allen goeden / die van hem ghe-
schaepen ende ghemaect zijn. Ende
daerom soo begeert hy somtijts gehee-
lijcken van alsulcken goet verbult te
worden / ende met dier alder-soetster
blijtschap begoten te worden / ende in
eenigher manieren begheert hy van
dat tot den gronde toe verflondē ende
verteert te worden/ op dat sijnder on-
ver-saedelijcker liefden ghenoech ghe-
daen werde / alsoo dat hy niet van
sijn-selvs en zy/maer geheel des ghe-
nen wiens dat dat vper is ende die
hitte der liefden / wiens dit wonder-
lijck werck is/ op dat hy alsoo in hem
begeerlijcker soude op-getrocken wor-
den/ ende eenen gheest met hem soude
moghen worden.

5. Hierom nochtans soo en verheft
hy hem niet / noch en laet hem niet
duncken dat hy vet is / oft hy en ver-

smaet

smaet oock andere menschen niet / oft en oordeeltse minder te zijne / want dit en is sijne niet / maer het is de onverdiende gaede GODTS, dat hy hem van rechts weghen niet en behoort te verheffen als hy ghevoelt dat hy alsoo van hem ghetroost werdt. Want hy en soeckt gheenen lof / noch hy en vzaeght niet nae eenighe uytwendighe ende vzeemde sakeuren oft gunsten / maer hy soeckt sijnen beminden / nae sijnen lof ende gunste doest hem alleene / inden welcken hy alle dinghen heeft / ende meer bindt dan allen dese dinghen / want sijn liefde / sijn soetighepdt / sijn blydelijck ghebzyucken ende ghenieten stelt hy vooz alle vergaenckelycke dingen / ende boven alle dinghen soo begheert hy ende bemint sijn eere. Ende daerom en can hy hem van gheen goet verheffen / noch ydelijck glozieren ende beroemen. Hy is sijn glozie / sijnen lof / ende sijn verheugen. Hy is sijn waerachtighe ende op-rechte blydtschap / sijn opperste ende eenigh goet / alle sijn begeerte ende verbullinge. Maer meer begheert hy dat ander menschen oock alsoo met hem sullen verblyden / ende alsulcken goet ghebzyucken son-

der

der eynde nu ende inden Hemel. Want dat begheert hy / dat bidt hy / dat hy sy-selven allen menschen soude te kennen geben ende tot hem bekeeren ende trecken / op dat hy alleene soude gheslooft ende geglozificeert worden / want sijnen beminden is de liefde ende den put der liefden / die niet en can uytgheput worden. Want hy bemintse meer alle gaeder / dan hy van alle gaeder can bemint worden. Nochtans so behaeghet hem / isser yemant die hem uyt den gronde begheert lief te hebben / al ist dat hy tot den gront niet en can gheraecken / want hyse al te saemen inder liefden verflint / verwint / ende te hoven gaet.

Comt

Die Alleen-spraecke

Comt mijn beminde, laet ons tyt-gaen nae
den acker, laet ons wonen in de hoe-
ven. *Cantic. 7.*

Van't vertreck ende verre worden
vander creatuyren.

Capittel ix.

Iet ick heb my verre ge- Psal. 74.
maect al vliedende, ende
ic woonende ben geble-
ven in de eenigheydt.
Och hoe saligh / hoe 1.
ghenoeghlyck ende soet
ist te sitten inder eenig-
heyt ende te swygen / ende met GODT
te spreekken / ende te ghebruycken dat
opperste goet alleene / in welck dat alle
goet is. Och oft ick alsoo vereenicht
waere met dat selve opperste ende ee-
nigh goet / dat ick niet geen liefde ende
verstroptheydt der vergauckelijcker
dinghen beroert en waere / mijn oog-
ghen niet en gaebe om eenighe crea-
tuyren oft sielijcke dinghen / nieuw-
gierighlyck te aenschouwen / ende
daer op te letten. Rom. 7.
Ick onsaligh men-
sche / wie sal my verlossen van dit
sterffelijck lichaem? Wee my hoe dick-
wils sterft mijn ziele / om die creatuy-
ren die sy bemint / dickwils vergheet
sy haeren schepper / ende wort verleyt
om der creatuyren wil. Mijn ongesta-

f

pelt

pelt hert begheert nu dit / nu dat / het is nu hier / nu daer / soeckende rust inde creatuyzen ende niet bindende. Want al ist dat alle creatuyze eenigh gheneuchte heeft / om te besighen een wyl tijt / nochtans en gheeftse geen versaetheyt om niet vreughden haer te ghebruycken. **Cherte eens menschens is arghe ende ongrondeerlijk / ende wie sal dat kennen ?** **GODT** ghy kent die gedachten der menschen / want zy ydel zijn.

2. **O** eeuwigh GODT, alderhooghste ende ongemeten / schepper van alle creatuyzen ende regheerder / ick ben u creatuyze die ghy door u cracht gheschaepen hebt. Ick ben gheschaepen om u te beminnen / ende nu wil ick u beminnen / en ick en can niet alsoo veel als ick wil. Ick ben gebonden met de ydele liefde ende lijnachtige begeerte der verganckelijcker dingē / van welke als ick arbejde my selven te vervreemden / nauwelijcks oft gheensins en can ic dat gedoen sonder groote pijn. **Och** oft ghy my soet waert / en wel smaecte / hoe gheringhe souden sy van my vlieden en vergaen. **Somtijts** nochtans sie ick niet de ooghen mijns herten u onsenlijcke dinghen / door

die

die gheschaepen dinghen / te weeten / u het opperste goet / waerachtighen ende eeuwighen **GODT**, ende het is my een gheneuchte hier inne te bliuen / maer terstont (ick en weet niet hoe) worde ick hier af ghetrocken. Ende ick ellendigh mensche worde inde liefde der sienlijcker dinghen ghelouden / ende van de selbe als van een swaer pack ghedruckt. **Siet doch** **HEERE** ick neme nu vastelijck hoor my in mijn herte / als maeckende tusschen u ende my een teeken des verbonds / dat ick om u edele ende costelijcke liefde wille gheen creatuyze sien oft beminnen / maer alle dinghen versinaeden / ende my selven niet alle dat my aen-gaet / verlaeten wille.

3. **Daer** nae soo klimmen al te sotelijck tot in mijn herte de ghedachten van deser werelt / ende mijns sondighs vleeschs / vriendinne ende ghebruyzen / al ofte in alsulcke ghedachten waer ghelegghen eenighe saligheyt / ende al oft ick veel goets verliesen soude / waer't saecke dat icks versmaede / een blijde aenschijn my thoonende / maer een droebigh eynde verborgē houdende / wat goets tegenwoordigh hoor oogen leggende / maer

¶ 2

wat

Iere. 17.

Psal. 93.

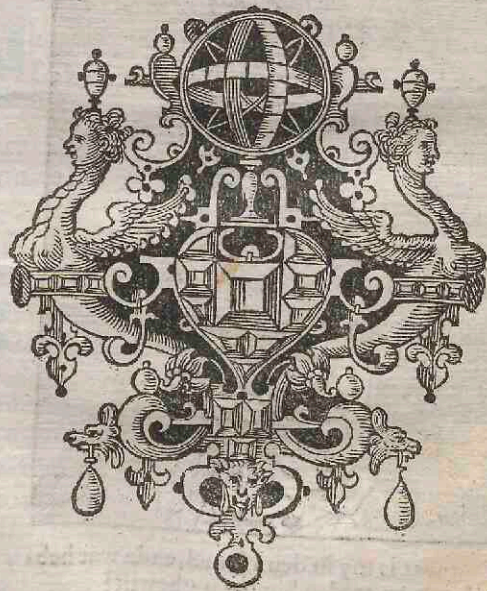

wat quaets daer nae volghen soude/
 verfwijghende / al oft ghy al om in
 alle uwe creatuyzen waer't te soec-
 ken / ende datter niet te verworpen
 oft te versnaeden en waere van alle
 het geen dat kennelijck is van u mijn
 GODT gheschaepen te zijn. Aldus
 trecken my de creatuyzen dickwils
 van mijn goet pypooft / ende ten laet-
 sten ghesheelijcken verleyden sy my.

3. Och hoe ydel ende bedrieghlijck /
 ende by-nae niet met allen behoozen
 gherekent te worden / oock die staen-
 de ende vloeyende creatuyzen / wel-
 ke nae haer cozte gheneughte bliende /
 my alleen tusschen de doornen ende
 distelen van een quaede consciencie
 verlaeten! Wee my O HEERE we-
 derom wee my / want ick soo haest
 der ydelheyt ghelooft hebbe / ende tot
 haer consent ghegheven hebbe / maer
 u die de waerheyt zijt / soo lichtelijck
 verlaeten hebbe. Och hoe swaerlijck
 hebbe ick hier inne ghesondicht / dat
 ick niet alle dinghen achter rugghe
 ghestelt hebbende / u alleen aen-ghel-
 eest en hebbe. Want om u te bemin-
 nen ende te ghebruycken ben ick ghe-
 schaepen / maer de creatuyzen onma-
 nierlijcke nae-volghende / soo heb ick

u ver-

u verloozen / ende nochtans en hebbe
 ick inde selve creatuyzen gheen rust
 mijns herten ghebonden. O HEERE
 keert my tot u / ende en wilt my inde
 aertsehe dinghen niet laeten bliuen /
 die Hemelstehe dinghen beloost hebt
 den gheenen die u volghen.

F 3

Want

Van't versmaeden van allen aert-
schen troost.

Capittel x.

MYn ziele heeft ghewey- Pfal. 76.
ghert vertroost te zijn.
O mijn ziele en wilt I.
niet herwaerts en der-
waerts loopen nae de
ydelheydt ende valsche
onsinnigheden / maer
keert u tot uwen HEERE uwen GODT,
want hy is de fonteynne van alle ver-
troostingen. Wat ghy inde menschen
of creatuyren soeckt / dat suldy verlie-
sen / ende ghy sult ghevoelen dat het
verlooren is : Want daer inne magh
wat troost schijnen te wesen / maer al-
sulcken troost en is niet gheduyzigh /
waerom wordt ghy te bergheefs be-
drogen? Onwysselyck bidt een mensch
handen bedelaeren broodt / als de rijk-
ke ghenoegh bereypt zijn te gheben.
Alle sterffelycke creatuyre is arm om
te vertroosten / maer GODT is rijk Iac. 1.
inde gratie / diese alle menschen over-
bloedelyck gheeft / ende niet en ver-
wilt / twelck hy u doek doen sal / is

saecke dat ghy neerstelijck soeckt ende
lijt saemelijck verwacht.

Genef. 8. 2. O mijn ziele keert wederom / o
dwybe comt wederom inde Arcke van
Noë, tot CHRISTVM in't secreet
uw' herten / want langhe tijt buyten
te blijven en is niet seecker. Weygert
u van buyten vertroost te worden /
wiloy van binnen vermaecht ende

Genef. 8. verheught worden. En wilt niet met
den raven buyten de Arcke blijven /
maer vliet alle doode pyjen. Spdy
hongherigh comt wederom / CHRIS-
STVS sal u met Hemels broot spij-
sen. Ist sake dat u den noot dwinght /
oft de cranckheyt hout somtijt buy-
ten / wacht dat ghy niet lange daer en
blijft / keert terstont u wederom binne /
op dat ghy niet de diluvie der woorden
niet en verdzincht / oft met den strick
des tenteerende vpants niet gheban-
ghen en wordt. Dele laeghen ende pe-
riculen ghebeuren een ziele die gheer-
ne herwaerts ende derwaerts buyten
loopt / maer groote verskeringhe is
voor de dwybe die haestelijck weder-
om keerd. De Dwybe niet bindende
waer haeren voet rusten soude / quam
wederom terstondt inde Arcke Noë.
Gaet ghy dan oock in u camerken /

ende

ende woont aldaer / laet u swaer we-
sen elwaerts te zijn.

3. Saligh is de ziele wiens consci-
entie voor GODT supber is / die niet
ghehouden en wort met eenighe ydele
dinghen / die niet besmet en is met pe-
nants quaede ende verkeerde liefde /
noch met haet van eenen anderen niet
en verdwijnt. Saligh is de ziele die
gheen vertroostinghe en soeckt van
bedrieghelicke creatuyen / maer alle
haer hoope in GODT stelt. Saligh
is de ziele die veracht alle uytwendig-
he ende tijtliche rust / oft alle dingen
die tot den ghemack des vleeschs hoo-
ren / en geerne aen-beert voor CHRIS-
STO arbeit ende ghebrek. Saligh is
de ziele die haer selven Gode beveelt
om te doen met haer alle dat hem be-
liest. Saligh is de ziele die nimmer-
meer haer epgen glozie en soekt /
nimmermeer haeren epgen wille en
volght / maer GODTS glozie ende
wille in alle dinghen soekt / bemint /
ende voor-set. Saligh is de ziele die
haer selven verhyeent van alle tijt-
liche dinghen / ende haer supber be-
waert voor den ooghen GODTS in
allen haer werken.

4. O ghy ziele wie alsulcke zijt /

f s

verbljt

verblijt ende verheught u niet een wepnigh / want ghy vermeught nu te verkeerren in't binnenste uws herten / ende inder Hemelen om GODT Almachtigh nacht ende dagh te looven. Saligh ende ghebenedijt zydy van GODT, wiens begheerten opgheheben zyn/wiens handen ende armen upt-gherecht zyn / als die twee vloghelen der Cherubijnen / wiens oogen supber zyn om GODT te aenschouwen/wiens inwendighe sterckte ende arbeyt gaet ende clint/ende niet wederom en keert tot datse ghevonden heeft / dien sy alleen boven al bemint. Als sy desen ghevonden heeft/soo volghet sy hem nae / waer hy haer leyden wilt / alle andere dinghen verghetende. Alsoo haest als hy spreekt/soo sal sy haer verblijden om sijn stemme die daer seyt: Ick ben uwen beminden/ eenighen/ ende upt-vercooren. Ick ben uwen loon al te groot/weest ootmoedigh in vooz-spoet/ ende blijft sterck in teghen-spoet. Aenmerckt hoe dat de gheens die my beminnen / dooz my vertroost worden. Hoe soetelijck meynde ghy datse sullen ghetrackteert worden / als sy af-ghelept hebbende alle mopenlijckheydt des

lichaems

lichaems ende des gheests/sullen ontfanghen worden inde eenwighe ruste. **O**ch oft ick (antwoort de ziele) mocht ghenieten al-sulcke soetighepdt gheleijckerwijs een ziele in haer selven gheboelt/die GODT bemint ende tot GODT deboot is / als sy ongheboelt ghe worden is / ende op-waerts wordt ghedraeghen / jae boven haer selven wordt verheben / tot den omhelsen haers alder-lieffstens / ende alsoo GODT Almachtigh aen-hanght dooz den vant der binnenster liefden.

5. **O** mijn GODT, mijns herten een waerachtighe thresoor / ghy weet wel dat dit mynder pijnen binnen verborghen/ soude wesen een sonderlinghe vercoelinghe. Maer ghy zijt alleen den upt-gheber ende instoeter deser salvinghen. Ghy leert / ghy maent/ghy verwert/ghy vertroost/ghy helpt-boort ende onderhout/ghy leyt ende brynght wederom/ ghy doet met u upt-vercooren ziele alsoo ghy wilt / ende wat ghy wilt oft doet het is al goet. Ick ben een onbequaem vat onweerdigh der in-stortinghen uws gheests / nochtans betrouwen hebbende op u onspreekelijcke goetheyt/begheere ick dat in my vermeer-

dert

vert magh worden des selfs heylighs gheests heylighe uytvloedinghe / op dat ick magh smaeken die soetigheyt uwer inwendigher liefden / ende die heylighe weelde ende lekerenijde magh ghevoelen / welke ick gheloobe dat dickwils een devoote ziele verdient / die u met alle neerstigheyt eert / looft / ende danckt. Ick heb van verde ghe-roocken dese Hemelsche specerijen / als ick van een heylighe ziele over-peynse sommighe inwendige neerstigheyt des herten.

6. Maer HEERE ghy weet hoe seldom ende hoe clepne ghedachtenisse my ghebeurt van de eeuwighe dinghen / hoe dickwils dat mijne woorden seer droogh zijn / hoe grof mijn verstant is / ende ongherust mijn conscientie / hoe alle mijn inwendighe crachten verstroopt / onverlicht / ende ondeboot zijn / welck my al tsaemen gheschiet uyt mijn eyghen schult / ende van niemant anders. Als ick nochtans somtijds den wegh soecke tot de inwendighe dinghen / met my nemende in't heymelijck al-sulcken ghedachten waer mede ick by my selven seer rijpelyck tracteere / ende overlegghe de deughden van een uyt-ver-

cooren

cooren ziele / hoe groote Hemelsche blijtschappen ende gheestelijcke weelden in haer herte zijn / wat vrede / wat rust / wat verheughen in GODT haer saligheyt / wiens uyt-spraeck soet ende aensicht schoon is. Ende al ist saecke dat dit in my eenen cooren tijt duyst / het is nochtans een aenghenaem wyze.

7. Als ick hierom dencke ende ghy mijn duysternisse verlicht / soo binde ick over my rechtveerdighe clachten / ende ghevoele door de heymelijcke spleetkens uwer gratien dat al-sulcks ende sondaenigh is een ziele die van binnen met u vereenicht is / ende dat ghy aldus ende alsoo met haer hebt ghesproocken. Sy swijght van alle ghevoelijcke dinghen / ende ghy spreekt tot haer inden geest van onstenlijcke dinghen. Het schijnt datse verlaeten is van alle creaturen / ende ghy vertroost haer met onspreekelijcke manieren. Daerom heb ick wederom ghesproken in mijn herte dese woorden. Wee den sondighe ziele / die swaere conscientie / die laeuw / jaecout van leven is / geen licht der gratien hebbende noch geestelijcke solaes / soeckende traenen ende gheen binden-

de /

de / maer vrede zy den gheenen die
 CHRISTVM op-rechtelijc lief heeft
 ende de ooghen sijnder herten nimmermeer
 van hem en keert / maer t'gheene hem
 behaeghelijck is altydt onder-soecht.
 Want inde vrede ende gherechtighejdt sal sy
 wandelen / ende in haer vlijtschap en sal geen
 vrede toe-ghelaeten worden. Sy sal sien dat
 haer ledighejdt goet is / sy sal smaken
 hoe soet dat de HEERE GODT is / daer sy
 inne betrouwt / sy sal haer vermaecken van
 uyt-wendigh gherucht / en sal met groot
 voordeel in t binnenste haerder zielen die
 toe-comst GODTS verhejden. Siet toch / aldus
 wonderlijck werckt GODT Almachtigh in
 sijn uyt-vertoozen vaetkens. Soe wie tot
 hem comt / hy en sal niet wederom van hem
 ydel keeren. Want geerne gheeft hy den
 dorstighen waeter / ende den hongherighen
 broot.

8. O mijn GODT, als ghy comt in t huys
 van eender zielen die u bezint / en suldy
 haer niet voeden met u melck / ende
 t'sontijts oock leyden byten haer selven /
 overmits u overvloedige soetighejdt om u
 te begripen sonder eenige lichaemelijcke
 figurze?

O waerhejt / waerhejt / hoe weerdigh

ende

ende machtigh is de liefde. Alsdan suldy tot
 haer spreken seer heymelijck u woort /
 ende haer vertoonen alle die laetste ende
 oude dinghen inde liefde / in het alder-
 salighste gebuyck / daer alle menschelijcke
 woorden nemen een eynde / van dan af
 maect ghy dat al-sulcken heylighe ziele
 seer op u betrouwt / vande eeuwighe rust /
 en van t gheselschap der Heylighen.
 Want op de hant ghebende den pant uwer
 sonderlinger gratien / soo maect ghy al-
 sulckē ziele stercker om te hopen t'ge-
 ne datse niet en stiet / ende te versmaeden
 dese teghen-woordighe dinghen die sy
 met den ooghen ende met den anderen
 sinnen begrijpt ende geboelt.
 O goede VADER, weest toch ghevachtigh
 dooz het binnenste uwer barmhertighejdt
 mijns arme bedelaers / ende seynt my
 het waerachtigh broodt uyt den
 Hemel / een goet woort vol troostinghe
 ende gratie.

Die Alleen-spraecke

Mijne ziele is als ghesmolten, soo haest mij-
nen beminde ghesproocken heeft. Cant. 5.

Van de groote soetigheydt ende ver-
troostinghe in G O D T.

Capittel xj.

Lle mijn beenderen (dat Psal. 34.
is, die crachten mijnder
zielen) sullen segghen:
O HEERE wie is u
wes ghelijck? Een isser
ende syns gelijc en isser
niemant. Myn G O D T
is dese / ende alle dinck hem gheleken
en is niet. Een alder-hertelijckste lief-
hebber ende alder-ghetrouste vrient/
die nimmermeer en verlaet den genen
die hem bemindt / maer gheerne niet
sijn lief-hebbers syn-selven voeght.
Ende al ist saecke dat hy syn-selven
sontijds verborghet / oft laet synen
vrient benaut worden / hy en doet dat
niet/want hy hem versmaet/maer om
dat hy hem proeben / repnighen ende
leeren soude: hy en verlaet dan synen
vriendt niet gheheelijck/ maer wijse-
lijcker onder-wijst hy den selven / op
dat 't mach blijckē hoedaemigh dat een
peghelijck van sy-selven is / ende hoe
verde dat hy ghecomen is. O mijn
uyt-vercooren lief / seer schoon ende

G vriendelijck

vriendelijck zydy / niet den vleesch/
maer den gheest / niet den ooghen oft
eenigen vanden vijf sinnen / maer een
gheloobige ziele / een supber hert heb-
bende / ende die haer tot den onsterlijc-
ken ende gheestelijcken saecken ober-
dzaeght. Daerom die door de liefde
der devotien begheert met u vereen-
nighit te worden / alle vleeschelijcke be-
geerten moet hy in sijn-selven dooden /
ende met alle neerstigheyt die supber-
heyt der consciencien bewaren. Want
het misshaeght u dat yemandt dese
broosche creaturen alsoo aenhanght /
van haer soeckende troost ende solaes /
dat hy daer mede u bergheet. Hierom
soo roept ghy my van binnen / dat ick
u beminnen soude / beminnde soec-
ken soude / ende soeckende verwach-
ten. Want dan sal ick u vinden / soo
verde als ick my selven verlaete / ende
ick wille alleleens als ghy wilt. Ende
dit sal alle mijn goet wesen dat ick
om niet dienen sal / geen verlies vree-
sende / noch gheen gierigheyt met ver-
liesden soeckende. Want ghy pruyft al-
sulcken ziele die simpelich en purlyc
bemint. Och hoe saligh is al-sulcken
ziele die in't leven ende inde doot met
u alleen vereenighit is / maer eplaten

ick

ick verde van u herwoyden / gae dick-
wils ober eenen anderen wegh / be-
minnde dese verganchelijcke goe-
den / niet alst behoort noch tot sulcken
eynde alst betaemt.

2. Maer op dat ick met dese niet ber-
loozen en blijbe / soo bid ick u o upt-
vercozen I E S V, laet my geringhe
wederom keeren / aen-merckende in de
gheschaepen dinghen uwen Godde-
lijcken lof / om mijn gheloobe te wer-
ke te stellen / kennende u mijn Schep-
per van alle creaturen / ende alsoo mijn
begheerte tot u op te rechten. O mij-
nen H E E R E mijnen G O D T, die al-
le dinghen van niet gheschapen hebt /
gheeft my upt ende door alle dinghen
uwen heylighen Naem tot alle tijden
te loben. U hoort toe macht / wijsheyt /
goetheyt / goedertierentheyt / u hoort
toe eeuwighe glorie ende majesteit.
U rijk is een rijk vande eeuwighe
tijden / ende u heerschappige duyt van
gheslachte tot gheslachten. Ghy re-
geert alle dinghen inder Hemelen ende
inder aerden. Ghy weet alle dinghen /
ghy hebt alle dinghen in u hant. Daer-
en is niet gheschaepen dat u weder-
staen magh / oft dat u magh turberen /
oft ontsetten / maer ghy oordeelt alle

Psal. 144.

G 2

dinghen

dinghen met stilligheyt/ jae dat meer is / ghy onderwozpt u die weder-spanninghe/ ende doetse u dienen. Ghy weet alle t'gheene dat inder weerelt gheschiedt/ en eer datter yet geschiedt soo hebdijt met een seker epnde gesloten. Ghy zijt den **GODT** des Hemels ende der aerden / den Schepper ende regheerder der sienlijcker ende on sienlijcker dinghen / den bestierder ende schicker van allen tijden / wilt toch bewaeren alle u dienaers inde heele weerelt/ langhe ende breedt bestroopt/ die tot uwen heylighen dienst sonderlinge geordineert zijn. Maecht datse uwen lof moghen upt-spreken/ ende met eendrachtighe stemmen allesins u glorie moghen vercondigen. Werweckt hunne herten sterckelijck in u liefde / ende verleent hun datse alle de wercken die sy doen tot een heyligh epnde moghen vol-bringhen.

O GODT Hemelsche **VADER**, hoe goedertieren ende hoe soet zijdy den gheenen die u lief hebben. Alle de gene die gheproeft hebben u soetigheyt/ weten alder-best daer af te dencken of te spreken. Want u soetigheyt gaet alle soetigheyt te boven/ ende maecht soet alle bitterheyt. **Mijn HEERE**

GODT,

GODT, van u hebben de heplighe mannen ghespoocken / ende de Propheten en hebben niet ghesweghen. Zoo veel heplighen als gheweest zijn van t'beghinsel des weerelts/ hebben al t'saemen in u ghelooft/ u hebben sy ghedient/ u met offerhanden ende gaven hebben sy geeert / uwen heyligen Naem hebben sy geloost / ende ghebenedijdt/ want sy u bekent hebben vooz haeren Schepper / ende vooz den maker van alle creaturen/ soo hebben sy in u boven al ghehoopt. Sy hebben u bekent in hun visioenen/ want ghy hebt hun veropenbaert uwen Goddelijcken Naem. Sonder u en hebben sy gheenen anderen bekent. Sy hebben de Wet (hen van u ghegeven) wel onderhouden / sy en hebben niet naghevolght de alder-soetste versieringhe der valscher goden / maer sy hebben u aen-ghebeden die inder eeuwigheyt leeft / die alle dingen geschapen hebt. Sy hebben hunne stemme opgheheben inde belijdinghe uw's lofs/ want ghy van boven haeren ooren eenen grooten roep in-gestort hebt/ segghende: **Ich** ben die ic ben. **Voor my** en is gheen **GODT** gheweest / noch nae my en salder gheen wesen. **Ich**

Exod. 3.

G 3

heb

heb ghemaeckt alle toe-comende dinghen / ende voor-leden dingen en heb ick niet vergheten. Dese woorden en meer andere verstaende / soo hebben sy van verde haer ooghen des gheloofs op-gheheben / gheloobende dat ons de HEERE saligh maecten soude / ende dat comen soude de selve die ghelooft was te comen / ende hy en sal niet liegen. Dese saecken te hoozen wetende / soo zynse seer vertroost / ende seer verwonderende die presentie des toe-comende Majesteits / overmidts verwonderinge / saellieerden sy. Wederom tot haer selven comende / en overmidts blijdschappen / aen-siende die comende macht GODTS soo spraken sy : Hy is / hy is ons HEERE, onsen GODT, ende daer en is gheen andere. Hy comt ende sal ons saligh maken / hy en magh sijn-selven niet loochenen / want hy waerachtigh is.

Abac. 2.

Psal. 47.

Genes. 1

Esa. 46.

Alsoo wy ghehoort hebben / soo hebben wy ghestien / alsoo wy ghelooft hebben soo spraken wy / ende gheben ghetuyghenisse der waerheyt. Gens heeft GODT ghesproocken / hy heeft ghesepdt / ende alle dinghen zyn gheschaepen. Hy heeft ghesproocken / mijnen raet sal vast staen / maer den uwen

o kinderen

o kinderen der menschen sal vergaen. 4. Wee u o mensch die onnuttigheyt denckt / ende nae de woorden GODTS lacht. Wee u die van uwe herten wijsheyt verfiert / en verheft u in u macht. Hoort het woordt GODTS alle die den HEERE soecken / weet dat sijn oordeel is met den inwoonders der aerden / het en is u niet goet dat ghy af-ghekeert zijt : Staet ende aensiet sijn wegghen. Keert wederom ende comt / gheerne sal u de HEERE ontfanghen / want hy barmhertigh ende goedertieren is. Hy en houdt niet in der herten sijn gramschap achterwaerts als een mensch / maer alle de sonden vergeeft hy mildelijck. Daeren-hoven gheeft hy my wederom de voor-gaende gratie metter nae-volghende. Bekeert u / bekeerd u / upt gantscher herten / ende offert hem u selven om met ghetroouwer herten te dienen. Dit is de stemme der hepligen in mijnen ooren. Als soeten sanc over maeltijt / ende ghelijcker wijs wieroock upt sijn vat riekende / alsoo is't woordt GODTS in een super hert. O HEERE u heplighen zyn verbult met uwen gheest / sy hebben upt-ghesproken die memorie vander

G 4

over-

oberbloedighepdt uwer soetighepdt/
 ende haer upt-spraecke hebbense ons
 achter-ghelaeten om oock upt te spre-
 ken. **M**ijn woordt wort dierwils be-
 sloten tusschen de benaethepdt/het en
 heeft geenen wegh om op te climmen/
 maer ist sake dat 'typer vā bobē comt/
 mijn upt-spraecke sal vierigh zyn / en
 ist saecke dattet gloepende wordt / soo
 sal't my vernielen ter stont / ick en sal
 niet connen blijden staen van sijn aen-
 sicht. Want ghelijckerwijs vanden
 wint het ras verblieght / alsoo sal van
 mijnder herten ghenomen worden de
 droefshepdt / ende ghelijckerwijs vā't
 vper het roest verdreben wordt / soo
 sullen mijn sonden vernielt worden/
 het Goddelijck brandende vper sal den
 dorstich-bloer mijnder herten supberē.
HERRE laet u vper neder-dalen
 ende mijn herte ontsteken / raecht my
 een weynigh / ende ick sal op-waerts
 vliegghen. Die vooz-leden sonden en
 sullen my niet ghereeckent worden/
 want alle quaedt sal vergheten wor-
 den / die oude dinghen sullen vooz-by
 gaen / ende de nieuwe sullen in ober-
 bloedighept comen. De heplighe be-
 gheerten sullen toe-vloepen / ende van
 alle zijden sullen sy op-staen / nae dat
 uwen

ulwen voort-brengende gheest blaesen
 ende believen sal.

5. Daer en sal geen vreesē zyn / maer
 de liefde sal't al verbullen / ende de be-
 vinghe sal op-houden : Want dit is
 de veranderinghe der rechter-handt
GODTS. Daerom 't gheene dat ick
 spreekē en comt upt my niet / oft het
 en is mijnen lof niet / maer **H**ERRE
 gheeft glorie en eere ulwen Goddelijc-
 ken naem. Den droevighen gheschiet
 vertroostinghe / den bedelaer wordt
 broodt ghegheven. De dorstige heeft
 eenen soeten dranch outfanghen. Den
 crancken is de handt ghegheven / den
 creupelen is eenen stock verleent / die
 onmachtighe heeft wederom sterck-
 hept beregen. De vermoepde heeft
 rust ghebonden / den desperaten ofte
 wanhoopenden is een nieu licht op-
 ghestaen / den roependen is antwoort
 ghegheven. Den blinden is 't gesicht
 verleent / den doolenden is den wegh
 ghelwesen / den cloppenden is de doore
 open-ghedaen / den twijffelachtighen
 is de waerhept vertoont / den onghes-
 stadighen is te ghemoet gheromen de
 authoreypt of stemmighēpt / die neer-
 stelgē metter begeerten gesocht heeft /
 den selven is ontmoedt die moeder de

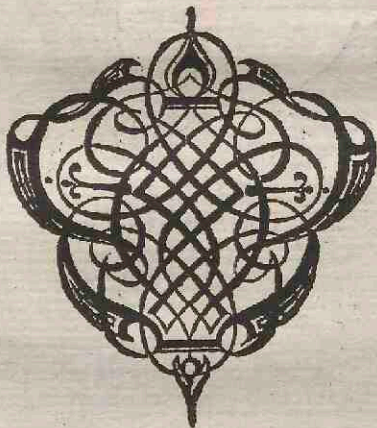
Psal. 76.

Psal. 113.

liefde / die begheert heeft den Bruyde-
 gom te spreken / het en is hem niet ge-
 wepghert / maer de Bruydegom selve
 is met blydtschappen tot hem geloo-
 pen / segghende : Siet ick ben hier /
 seght my wat u deert ? Wat isser nieuws
 ghebeurt ? hebby vergheten wat ghy
 vooz my soudt moeten doen ende lijde.
 De ziele. Och Lief-hebber der men-
 schen (spreekt de ziele) ick en can my
 uw' niet beclaeghen. Als ick met u
 begheerde te gaen / soo en hebby my
 ooc niet verboden / ende terstont clom-
 me ick op bergetende alle moepelijck-
 heyt die ick te vooren hadde. Als ick
 met u begeerde te woonen / so en hebt
 ghy my terstont niet willen bedroe-
 ven / maer met soeten woorden hebt
 ghy my geleert dattet noch niet ghe-
 legghen en was / oft noch niet en be-
 hoorde. De Bruydegom. **W** begheerte
 is goedt / ende u ghebedt dat ghy my
 geoffert hebt / beshaeght my seer / maer
 het verhooren moet noch upt-ghestelt
 worden. Gaet ende keert wederom
 tot ulwen huyse / ende vercondicht den
 anderen menschen hoe veel dat u den
H E E R E ghebaen heeft / ende seght
 tot hen : Bereydt een pegelijck u her-
 ten / ende leght af 't swaer pack der
 sonden.

sonden. Zyt voorszichtig ende sterck
 teghen de lagen des dupvels. Waecht Matt. 26.
 ende bidt / op dat ghy niet en comt in
 becooringhe. Den tydt is nae by dat
 ick comen sal. Siet dat ick u bereydt
 vinden magh / want siet ick heb't u te
 vooren gheseyt.

Die Alleen-spraecke

Wie sal my vloghelen geven als van een duy-
ve, ende ick sal vliegghen, ende rusten?
Psal. 54.

Van dat opperste ende eenigh goedt
te soecken.

Capittel xij.

DIE H E E R E seght mijnder Psal. 34.
zielen. Ick ben u salig-
heydt. **O** ziele hoe edel
zydy / hoe wonderlyc-
ke cracht schuyt in u.
Ghy en condt niet ge-
ruste dan als ghy ver-
creeghen hebt het opperste goedt / ende
ghebonden hebt het leste eynde. Welc-
ke als ghy wel kent ende gebonden
hebt / soo suldy eerst rusten. **O** goedt
boven alle goedt. **O** eynde sonder eynde
/ wanneer sal ick uwer ghenieten /
sonder maet ende sonder eynde. Ick
bevinde hier veel goeds / maer alleen
dat verandert / ende dat niet en ver-
saedt / voorwaer een isser van woode.
Dit een alleen soeck ick. Dit een be- Luc. 10.
gheer ick alleen. Om een ende uyt een
zyn alle dinghen. Hebbe ick dit een /
soo sal ick te vreden zyn / ende ten zy
dat ick't vercryghe / soo magh ick dat
wel beclaeghen. Want dese veele ende
verscheyden dingē en connen my niet
versaeden. Wat is toch dit een? Ick

en

en can dat niet upt-ghesprecken. Ick gheboele dat ick alsulcken een begheere/hoben welckē niet beters oft meerder en is/ jae hoben welcken men niet beter ghedencken en can. Want dit en is niet een onder alle d'andere / maer een hoben alle dinghen / het is mijn GODT, wien aen te cleven ende in wien te blijven het seer goet is. Tot desen sprecke ick / tot desen roep ick. Seght mijnder zielen / u salighepdt ben ick.

2. Wat begheerdy meer d mijn ziele vol van begheerten? Ist niet beter dat ghy een aen-hanght dan vele? Wt een zijn veele dinghen / niet upt veele dinghen een. Houdt op veele te soecken. Doeght u tot eenen. Blijft by een. Want in een is alle dingen ghelegghen. Laet andere menschen veele verscheyden dinghen uptwendigh soecken / soeckt ghy een inwendigh goetd alleen/ ende het is u ghenoech. Siet de sommige soecken een hoeve te coopen/ sommige gaen upt om coopmanschappen te doen/ sommighe vergaderen schatten die verganckelijck zijn/ als van goudt/ silver/ ende costelijck ghesteenten / sommighe wellust/ eere/ ende glorie des weerelts/ d'andere be-

soecken

soecken gaerne vzienden ende magen/ steden ende dorpen / met andere hoerken des weerelts/ die sy begheeren te betreden ende te besien. D'andere begheeren wijsheyt/ d'ander macht/ d'ander hooghepdt / d'ander doctoorshap oft meesterchap / den anderen dienst van Coninghen oft Princen. In deser manieren soeckt een pegelijck t'sijne / het zy inden gheestelijcken staet/ oft inden weereltlijcken staet / die een dit/ d'andere dat / ende eplacen weynigh bindmen die dit sonderlinghe een goetd / ende andere goeden pupelijck ende supberlijck om dit een goets wille soecken. Ende hierom en binden sy gheenen vrede / noch en gheboelen niet de werckende gratie GODTS in haer selven. Want alle de ghene die CHRISTVM toe-behooren / die en soecken gheen tijtelijcke ende aertsche goeden / al oft sy dan groot ende glorieus souden zijn/ als sy van desen veel ende ober-bloedigh hadden ghebonden.

3. O devote ziele / wat leydt u daer aen / wat alsulcke weereltijcke menschen soecken? Woogmaer niet met alsen. Ick haet ende verbloecke alle dese dingen. Want een isser dat my goet

is/ een beminne ende soecke ick / ende
 'tselbe is voor my veel beter dan alle
 goet/ van beneden tot boven. O mijn
 ziele als ghy soo grooten goedt ghe-
 bonden hebt/ belwaeret wel ende hou-
 det vast/ waer voor ghy alle goet ver-
 smaedt hebt. Want als ghy dit een
 goedt hebt / soo en sal't u niet swaer
 wesen alle ander goedt te derven / ja
 om dit te winnen soo suldy u laeten
 duncken dat ghy met goede reden alle
 d'andere daer voor sult gaerne geben
 ende verlaeten / alle armoede ende lij-
 den gewillighlyc verdraegen. Soecht
 dan mi alsulcken sonderlinghen ende
 uyt-nemende goedt/ alsoo langhe als
 ghy inden vleesch woont. Want het
 en can niet ghenoech worden gebon-
 den/ welck ten vollen niet en can wor-
 den begrepen. Maer het eynde van
 soecken sal u eerst ghebeuren / als de
 nyze van ghenieten sal comen. Van
 ter tijdt sal GODR Almachtigh al in
 al wesen / hy sal alleu ghenoech zyn
 voor alle ende een pegelijck. Ende ist
 sake dat hy aldaer noch gesocht wort/
 daer hy altydt ghebonden wort/nach-
 tans en sal 'tselbe niet met arbeit oft
 pijn gheschieden/ ghelijckerwijs hier
 op der aerden/maer met groote blyd-

schap

schap ende onuyt-spreekelijche liefde.
 4. Hoedanigh dat GODT voor den
 Godt-vruchtighen in dit leven is/
 wort ons geldert met vele namen/ die
 GODT om sijn goedertieren wer-
 ken toe-gheschreben worden/ ende die
 dat geproeft hebben / en ist niet onbe-
 kent. Nochtans hoordt toe een wey-
 nich om door de hulpe vande meester-
 se die experientie te leeren/welcke na-
 men dat heeft de Goddelijcke goeder-
 tierentheyt. Een weynighe legghen ick
 u te vooren / maer de gratie sal u veel
 meer hepligher namen leeren. Siet u
 GODT is sijnen lief-hebbers eenen
 Zuydegom / ende den gheenen die
 hem noch inde vrees dienen een vrees-
 selijck HEERE. Den goeden kinde-
 ren is hy een ghenadigh VADER.
 den quaet-willighen eenen strenghen
 rechter. Den siecken eenen medecijn-
 meester/ den gesonden een sterke spij-
 se. Den onwetenden een leeraer / den
 ghehoorsaemen een eeuwighe salig-
 heyt. Die beginnen is hy den wegh/
 den voort-gaenders de waerheydt/
 ende voor de volmaectē tleven. Den
 penitenten is hy een vaste hoope / en
 den rechtveerdigen een alderbeste ver-
 trooster. Den ootmoedighen is hy

D

een

een glozie / ende den hooverdighen een pijn. Hy is 'tlicht inde dupster- nisse / een lanteerne inden nacht. Hy gheneest de siecke zielen / ende de droe- bigen schenckt hy roeverlijck den wijn der blijdschappen. Hy staet metten geenen die vechten / hy wandelt met den ghenen die reysen / hy loopt met den vierigen / hy vlieght met den ghe-
 Ps. 144. nen die contempleren / hy is nae- hy den ghenen die hem aen-roepen / hy spreekt met den gheenen die van hem lesen / ende rust met den ghenen die in sijn Wet haer oeffenen.

5. In alle dese voorszeyde dinghen werckt een ende den selven GODT ver- openbarende een yegelijck alsoo't hem beliest / ende gheen straffinghe oft be- rispinghe en is in sijn woort / noch ondersoekinghe in sijn wercken: Want groot ende onbegrijpelijck zijn GODTS oorbeelen / ende niemant en mach seg- ghen; waerom doedy alsoo / oft waer- om kiesdy den eenen meer dan den an- deren. De vraghe des menschens te- ghen den Almoghenden GODT, en is anders niet dan dwaeshepdt ende onverstandighepdt / ende alle vonden der kinderen van Adam, zijn ydelhepdt ende niet met allen.

6. O mijn

6. O mijn ziele hoe behaeghen u dese woorden / hoe smaect u GODT? Wel smaect my GODT (seydt sy) ende sijn wercken en moghen my niet misshaegen. Hy is rechtbeerdigh weet ick wel / ende wie sal hem moghen straffen van eenighe onrechtbeerdig- heyt? Want die dat doē wille / maect sijn-selven GODT Almachtigh we- der-spannigh / ende sal ghestrast wor- den van GODTS onberispelijck licht. Maer dese woorden die ghy ghehoort hebt / wat zynse in sijn teghenwoor- digheyt? Pauwelijck een cleyn bouc- ken / sonder tgeene dat van binnen schuyt. Wildy vraghen wat dat is: Ick sal antwoorden / dat ick tselbe niet en weet / want het is geheelijc bo- ven mijn verstant / want het is als een ontoegerakelijcke dupster nisse / wiens beghinsel gelijcker-wijs sijn eynde on- bekend is. Daerom laet voort-aen u yncipaele oeffeninghe ende meeste begheerte wesen aen de ootmoedighe voet-stappen I E S V, ende en wilt niet geringhe om hoogh klimmen / op dat ghy niet verdrucht en wort vander glozien. Maer want de stercke liefde tsontijts vergeet die eerweerdigheyt ende de vreesse / soo is te verdraeghen

H 2

dat

dat den lief-hebber 'tsontijts van sijn
nen beminden sterckelijck wort onste-
lien/om 'tonder soecken niet alleen hoe
dattet kindeken I E S V S versch ghe-
booren inde cribbe schrept/oft hoe den
ghecrupsten I E S V S aen de ghalghe
hangende swaere tozmenten ligt/maer
oock hoe dat de selve seer gloziens in-
den hemel regneert/ende alle dinghen
ouder den Hemel wonderlijck ordi-
neert ende bestiert.

7. **O** beminde I E S V ick volghe
u gheerne op der aerden / maer veel
liever soude ick u volghen tot inden
Hemel toe / ende alsoo waer mijnen
schat is/ daer is oock mijn hert. Ghy
zijt mijnen schat boven alle rijckdom-
men bemint. Ghy zijt aen de rechte
handt uw's V A D E R S , voor my zijt
ghy mensch gheworden/ voor my aen
'thoute des crups verheuen. Ghy
hebt u selven op der aerden ons tot
een exempel ghelaeten / ende inden
Hemel houdt u selven ons tot eenen
loon. Daerom zijn mijn ooghen tot u
altijt. Mijn voeten sullen u wegghen
in-treden / om tot u te gheraerken.
Mijn herte spreeckt tot u. Mijn aen-
sicht versoeckt u / altijt sal ick **O**
H E E R E u aensicht versoeken / hoe

langhe

langhe sal ick noch moeten verbeyden
die aen-schouwinghe uwer glozien?
Waerom verborghd u aenschijn/
ende waerom meyndt dat ick u by-
ant ben? Ghy weet toch wel dat mijn
herte soo langhe herwaerts ende der-
waerts gheueyght sal zijn/ ende mijn
begheerten af ende toe-ghetrocken
sullen worden in verscheyden dinghen
totter tijt toe datse vereenicht wor-
den met u/ als met haeren alder-lief-
sten inden Hemel. Want de cracht der
liesden en can niet gherusten / maer
sy vraeght altijt ende verlanght nae
'tgeene dat sy bemint / sy seynt bo-
den uyt / haer ghebeden vermenigh-
buldicht sy. Ende noch alsoo en hout
sy niet op. Want de liefde gantsche-
lyc wilt besitten 'tgene dat sy begeert.

8. **O** H E E R E treckt my tot u/
op dat ick altijt mach loopen vierigh-
lijcken nae u/om alsoo tot u te comen.
Hier toe is my van noode uwen ghe-
naedighen ende stercken treck. Want
ten zy dat ghy den mensch treckt/nie-
mant en sal comen tot u / niemant en
sal u volghen. Want een peghelijck
mensch vander aerden gheschaepen/
wozt ghecromt tot sijn selven / ende
tot der aerden. Ist saecke dan dat ghy

D 3

my

Luc. 12.

Psal. 24.

Psal. 26.

Iob 13.

my op-recht ende treckt / siet soo come ick tot u / ick sal my oock daer toe haesten om te loopen ende vierigh te zijn om u gheboden t'onder-houden: Ist saecke dat ghy dit selve oock niet en doet / ick en sal niet loopen noch soecken / jae nauwelijck en sal ick begheeren te volghen. Maer HEE-RE gheefdy my de handt / ick sal soo veel snellijcker loopen / nae dat ghy my stercker trecken sult. De stemme mijns beminden my treckende / is dese: Als ick verheben sal zijn vander aerden / soo sal ick alle dinghen tot my trecken. O goede IESVS, trecht my met alle anderen ghe-loovighen menschen tot u / ende wy sullen al t'saemen loopen inden goeden reuck uwer costelijcker salven / soo dan treckt my eerst naer u / ende laet dan d'andere volghen / als sy ghesien sullen hebben het exempel van een goet leven. Maer op dat wy ons niet en verheffen / soo ist goet dat wy oock dit ghevoelen hebben / dat wy niet door onse eyghen crachten ofte middel / maer door den reuck uwer salvinghen hebben beghonnen te lopen.

9. Dit is / o goedertieren HEE-

RE,

RE, u Goddelijcke treckinghe / son-der welcke niemant doort-ganck en heeft / jae niemant en beghint als ghy selve hebt ghesprooken: Nie-

Ioan. 6.

mant en comt tot my / ten zy dat mijn VADER hem trecke. Soo wien dan den VADER treckt / al-sulcken mensch volght u nae / ende verlaet sijn-selven Hy was wel ghetrocken / die sprack: Meester ick sal u volghen al waer ghy gaet. Maer het en is alle menschen niet ghegheben al-sulcken treck ende begheerte tot u te hebben / ende soo tot alles bereydt / u te volghen.

IO Wat let u o mijn ziele / dat ghy om IESVS wille niet alle dinghen gantsschelijck verlaten wilt? Waer-om scheidy soo noode bande ydele ende verganckelijcke dinghen? Wat helpt u als ghys ghesien hebt? Siet als ghy met dese sterffelijcke ende sienelijcke creatuyren om-gaet / begheerende met haer versaet te worden / soo verliesdy een beter. Als ghy dat doet / soo scheidy u selven van dat opperste goet / ende ghy keert af van dat waerachtigh saligh ende eeuwigh leven. Daerom suldy u selven ellendigh / onsaligh / vol pijn /

Luc. 9.

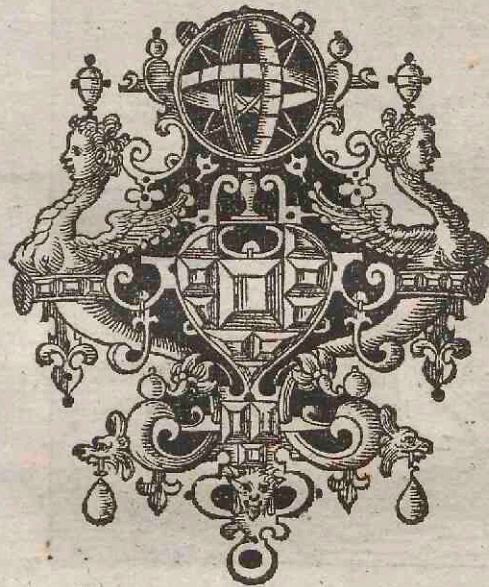
H 4 Dvoeshept

dyoefhepdt ende vzeese binden / alsoo
 verde als ghy u niet wederom en
 keert tot uwen Schepper / want hy
 uwen seckeren vasten vzeede ende
 rust is. Ist saecke nochtans dat ghy
 inde gheschaepen dinghen oft daer
 op niet en blijft staen / noch uwen
 voet in het slijck niet en vesticht/
 maer aen-merkt meer / ende eert
 inden spieghel der creatuyzen / niet
 de figuyze die voor- by gaet / maer
 den gheenen / wiens beelt ende op-
 schryft inde selve creatuyze ghesien
 wordt / soo suldy saligh zyn ende niet
 steruen. Want als ghy de sienlijc-
 ke dinghen soekt ende bemint / niet
 om met gheneuchten te ghenieten/
 u herte daer op stellende al oft de sa-
 ligheyt daer inne ghelegghen waere/
 maer ghy sietsse aen / ende bemintse
 om den naem van uwen ende alder
 creatuyzen Schepper te ghebenedij-
 den / maeckende voor u een leedere
 van die alder-hooghste ende alder-
 leeghste wercken G O D T S, op welke
 leedere dat ghy comen mocht om op-
 waerts te climmen / soo suldy van
 dat alder-snootste lijn des weerlts
 verlost worden / ende met der herten
 soo suldy seer innighlijck ghevoeght

worden

worden met den eynde dat ghy be-
 gheert / twelck G O D T selue is bo-
 ven al inder eeuwighepdt ghebene-
 dijd / Amen.

D 5

Wacrom

Die Alleen-spraecke

Waerom verberght ghy uwe aenghesicht,
ende houdt my voor uwen vyandt.
Iob 13.

Van't vereenighen der zielen met
G O D T, ende van't ontrocken
 der gratien.

Capittel xij.

MYn ziel heeft u aen-ghe-
 hanghen. **Mijn HEERE**,
 mijn **G O D T**, waerach-
 tige vertrooster / ghy
 weet wel dat my uw s
 niet en berdziet / maer
 daegelijcx lust my in't
 heymelijck met u te sprecken. **Maer**
 waer sal ick u soecken / ist dat ick u
 paravontuyze een uyze tijts oft meer
 verloozen hebbe? **Wie** sal my tot u
 brenghen? **Ghy** zijt een **G O D T** bo-
 ven al / en ick hier onder beneden een
 arm sondigh mensch / jae een snoode
 aerdt-worm. **Ghy** zijt inden **Hemel** /
 ende ick hier in't dal der traenen op
 der werelt. **Ghy** zijt die alder-hoogh-
 ste / maer ick ben verworpen / veracht /
 ende een arm bedelaer. **Wie** heeft ghe-
 wieten de wijdtte tusschen **Hemel** ende
 aerde? **Dese** twee zijn verre van mal-
 canderen / maer ghy noch veel verder
 van my. **Wie** sal my dan met u ver-
 eenighen? **Oft** ghy sullet doen / oft

Pfal. 62.

I.

niemant

niemand en sal't connen gedoen. Nochtans ist sake dat ghij't wilt doen / het sal gheringhe gheschieden. Ghy weet **o HEERE**, dat het vallen lichtelijck my ghebeurt upt mijn eppen cranckhept / maer het op-staen ende 'tvoortgaen comt my van u / en dooz u gratie wort't my ghegheven / als ick stae dat ick blijf staen. Daerom belijde ick vooz u / dat alle wel-vaert ende salighepdt mijnder zielen hanght uptter goeder gousten uw's gheests / ende instortinghe der saligher gratien. Als ghy ghebedt / soo false vander aerden op-gheheben worden / maer als ghy u aenschijn van haer keert / soo false in haer selven geturbeert worden. Nochtans dooz u charitaet ende sachtmoedighepdt / soo suldy my tot u nemen / ende u rechte-handt sal my wonderlijc tot u brenghen.

Psal. 44. 2. Alle ghy inwoonders der aerden en kinderen der menschen / hoort hoe dattet moghelijck ende seer licht is by den **HEERE GODT** almachtigh / om te gheschieden 'tgeene datter gheschreven is / t'saemen by een is de rijke ende de arme. Ick ben arm / ende alle dinghen behoevende / maer dese mijn **GODT** is boven ma-

ten

ten rijck / gheen dinghen behoevende. Al ist sake dat ick hier af gheen groote experientie en hebbe / nochtans leert my hier af het warachtigh ghetuyghenisse der schristuyzen dattet magh gheschieden / dat een ziele met **GODT** haeren vriendt ende lief-hebber / mach dooz sijn gratie vereenicht worden. **Wijn** beminde is mijn ende ick ben sijn / die weyden gaet tusschen die lelijen. Dit is 'tghetuyghenisse des vriendts ende der vriendinnen / des **Wijndegons** ende des **Wijndts**. Een bequaem ende sterck ghenoech ghetuyghenisse des heylighen **Wets**. Het tweede is desen ghelijck. Ick wil **o VADER** dat alle onse dienaers een zijn met ons / ghelijckerwijs wy een zijn. Siet twee schoone ghetuyghenissen van twee boecken / waer mede dat het blijkt dat een ziele met **GODT** vriendelijck magh vereenicht worden / nae de gratie haer van boven ghegheven. Al ist saecke dat alsulche vereeninghe seldom is / nochtans is sy seer lieffelijck / den lieffhebbers **GODTS** niet on-bekent. Ende al is dat niet swaerighept gebeurt / het en is nochtans niet onmoghelijck. Niemand en zy dan alsoo stout te scheyden oft te

staoren

Canti. 2.

Ioan. 17.

stoozen alsulcke ziel/ die GODT met hem selven gheboeght heeft ende vereenicht. Ist saecke dat ghy verwondert dese vziendelijcke versaeminghe / veel meer verwondert die excellentie des goetheyds GODTS in de sonderlinghe vereeninghe vander aen - ghenomen menschelijckheyt. **Psa. 135.** Het is hem gheoorloft te doen dat hy wilt / die alleen groote wonderlijcke dingen doet. Vraecht ghy nae de verdiensten des menschen / laet u voor antwoordt eens voor al ghegeven zijn / dattet comt upt de goetwilligheyt GODTS ende sijn heylighe belofte.

3. **O** soet gheselschap met CHRISTO te zijn / ende onder de vloghelen CHRISTI. **O** salighe lieffelijcke vereeninghe vol liefden ende soetigheyt des heylighs gheests / welke beter gheboelt wordt dan upt-gesproocken. **O** seer gheluckige ziele die 't ghegont wort aldus met CHRISTO te wonen / sijn heylighe presentie te ghenieten / ende onder sijn vlogelen te schuylen. Maer welke ziele gheschiet dese groote wel-baert ? Certeyn ander gheen / dan die haer van alle weerlijcke dinghen heeft verbruyt / die gheen

liefde

liefde en heeft totten teghenwoordighen leven / maer heeft op-gheheben het secreet haerder herten / om metter begheerten by haeren Wyvedgom te wonen inden Hemel. **E**ylacen hoe dat dese Hemelsche conuersatie beter bekendt is der beminnder zielen / soo veel te meer ist my onbekent / ende verborzen / hoe dat alle dese liefelijcke ghemeynschap tusschen GODT ende sijn upt-vercoozen ziele magh gheschieden. **N**ochtaus begheere ich wel daer omtrent te wesen / alst wel gaet een debootte ziele. **V**oorwaer het gaet haer seer wel als sy met haeren Wyvedgom rust inden middagh. **H**et en gaet haer oock niet wel / maer beerlijc als IESVS absent is / als op-houden te vloepen die costelijcke specerijen der gratien / als sy gheemen smaech ofte gheneuchte en heeft om te lesen oft te hoorzen de woorden GODTS. **A**lst haer verdriet neerstelijcken te viden ende te contempleren / als de wolcken des herten alsoo dick worden (dat is) de ghedachten alsoo seer over-vallen datse nauwelijcks en moghen bedwonghen worden / maer by-nae alle de voor-gaende wercken ende 'tghesfelijck leven verdrucken.

4. **O** HEERE

4. O HEERE GODT lief-hebber der menschen / hoe comt dat ghy dit aldus ghehenght? Wat spel is dit? O goede IESV wat meyndy hier mede? Waer't saerke dat het u niet en misshaeghde / ick soude wel begheeren niet u breeder te sprecken. Men ghesien dat mijn ziele met alle begheerten soeckt u lieffelycke teghen-woordigheyt / waer dooz sy niet supbere wellust des gheests wort ghevoedet / soo verwondere ick my seer waerom dat ghy 'tsomtijts haer alsoo laet sitten alleen ende verlaeten? Ghy gaet vooz-by / ende schepdt wegh al oft sij't niet en waere die u soo seer hadde begheert / ende daerom met groote reden sit sy alleen suchtende ende kerrende. Dit schijnt haer stemme te wesen: Mijn ziele heeft u mijn beminde begheert inder nacht. Het is vooz-waer met haer nacht / als ghy 'twaerachtigh licht der zielen met haer niet en zijt. Daerom begheert sy u teghen-woordigh / op dat de duysternisse der sonden haer niet en bevanghen. Want sy groot onghemack ende onrust in haer selven beuint / als haer ontrocken is de gratie uwer ghenoechelijcker visitation. Ten waer dat se groo-

ten

ten hinder ende quellagie gheleden hadde / sy en soude u soo hertelijcken niet gheroeven hebben / daer is oock een ander die gheroeven heeft wiens woorden waeren als boven. Mijn ziele heeft u aen-ghehanghen. Waer ick meyne dat haer gheen moejelijckheyt alsoo seer quellen en mach / als te derven u teghen-woordigheyt.

5. Ende het en is gheen wonder dat upt alsulcken derven een lief-hebende ziele valle in een quale des herten. Want ghy O HEERE en word't 'tsomtijds niet lichtelijcke ghevonden / ende als ghy dan ghevonden zijt / soo herblijt haer de ziele van u wedercomst / hoopende dat sy eenen vrolijcken dagh met u ober-brynghen sal. Waer als sy niet wel en vooz-siet u schepden van haer / soo en vermoeyt sy niet droevighs / maer ghy pepust in't heymelijck wat anders / ende alsoo bliet ghy van haer. Als sy alderminste dat verwacht / soo scheyt ghy upt haeren handen. Ick prijse u / maer hoe sal ick u in dit stuck prijzen? Wat lofs ende soetighepts dat ghy hebt / 't selve schijndy te verliezen in dit sept. Ten waer O HEERE dat ghy't waer / ghy mocht de ziele verargeren / maer

I

sp

sp en can in u niet gheschandalizeert worden / van wien sp gheboelt soo sterckelijck bemint te worden. **H**EERE ick bid u wilt my te kennen geven wat rechte redene dat ghy my met alsulcke leeringe beduyden wilt. Ick soudet wel begeeren te verstaen / ende ick laet my duncken gheen onprofijt te wesen / daer oock een wepnigh af te weten: Want u verborghen oordeelen en can niemant door sijn selven ghesien / maer u licht is 't gheene dat alle duysternisse verlicht / ende alle quaet verdijft.

6. Welcke is dan de redene dat ghy u 'tsontijts so heymelijck vander zielen ontrect / als sp dat niet en weet? Hebdy haer lief oft niet? Ist saecke dat ghyse bemint / waerom vlieddy van haer? Ist saecke dat ghyse oock niet en bemint / waerom hebdyse recht te boozen versocht? Oock ist saecke dat ghyse niet lief en hebt / waerom comdy wederom tot haer / cloppende booz de deure haers herten / ende ingaende tot haer; Ghebruyckdy in dese saecke eenighe lichtneerdigheyt gaende ende comende? Derde moet dat van u zijn. Booz de ziele en ist niet licht soo menighe veranderinge / maer daer

upt

upt comt ober haer groote turbatie. By abontuyzen daer soude minder clachte zijn / waer't saecke dat ghy't opelijck te boozen seyt: Ick gae ende come wederom / ende u herte sal hem verblijden / ende u blijtschap en sal niemant van u nemen. Maer mi en segghdy gheen by-spraek. Nochtans mijn ziel is ghedachtigh alsulcken woort / wiens waerheyt sp beproeft / dat I E-
s v s sijn-selven heeft verborghen / ende is upt den Tempel ghegaen. Ick heb dan een wepnigh tegen u o goede I E-
s v, maer mijn clachte is gheresen upt een goede wortele. Ick begheer ootmoedelijck gheleert te worden van u / niet onverduldelijck te kyben met u. Daerom hoope ick dat ghy my antwoorden sult op 'tgeene ick u vraaghe alst u sal ghelegghen zijn.

Ioan. 16.

Ioan. 8.

7. Laet toch mijn ziele een wepnigh spreken tot meerder verstant van haer selven / en antwoort ghy byelijc booz u deel. **O** mijn ziele spreekt stoutelinc tot uwen beminden / hy sal u gaerne hoozen / hy sal u te gemoet loopen met breeftaemige woordē / op dat ghy van hem genen hinder en sout lijde. Want ist saecke dat hy u vertrooster niet en is / wie sal u dan vertroosten? Wie

I 2

sal

sal u cranckheyt ghenaedelycker moghen verdraegen / dan de selve die alle dinghen sonder last draeght? Wien suldy oock byjelycker mogen ontdecken / ist saecke dat ghy yet droevighs sijdt / dan den gheenen die alle dingen volcomelijck weet: Ofst wien suldy meer mogen betrouwen / dan de waerheyt die niemant en bedrieght? Ist saecke dat dit pemant vzeemders nu hoorz die niet van des Byvdegoms vrienden en is / laet al-sulcken buyten gheslooten worden. Maer hoorzet pemant die den Byvdegom lief heeft / alsoo verre als hy ghetrou is / deboot ende inwendigh / soo laet hem eenen vijen in-ganck hebben met ons. Is hy een bewaerder synder consciencien / een beminder der deughden / van goeder onderwijsinghen / reyn van begheerten / claer van verstande / in sselven ootmoedigh / ende totten anderen goedertieren. Ist saecke dat hy't goet tgene dat hy hoorz niet qualijck en neemt / sijn-selven niet qualijcken en verheft / eenen anderen niet te vergheefs en strafz / oft stoutelijck niet en beschudt / ende hooberdelijck niet en pryft: maer hy contrarien / ist dat hy heeft leeren eeren alle t'gheene dat hy

niet

niet en verstaet / ende die dupstere ende gheestelijcke dinghen wel heylighlycken heeft leeren upt-legghen / al-sulcke laet inne-ghebrocht worden ende willighlyck toe-gheleeten / om te wesen in dese gheneughelijcke t'saemen-spreekinghe. Men moet upt den gheluyt der woorden meer aen-mercken die begheerten des herten / dan de gheseltenisse der stemmen. O ziele gheeft my te kennen hoe dattet met u staet / als absent is de gratie van ulwen beminden. Ick gheboele dat ick't soo lichtelijck niet en can verdraeghen / wilt hy hem selven langen tijt absenteren / ende ick mepne dat dierghelijck met u ghebeurt. Ist saecke dat u beliest laet ons hier t'saemen sitten / ende een weynigh t'saemen spreeken tot onser vertroostinghe van dit woort.

Die Alleen-spraecke

Mijn leven is besweecken in droefheyt, ende
mijne jaren in versuchtinghen. *Psal. 30.*

Vander droeffenissen der zielen door
het derven der gratien van haer-
ren alder-liefsten.

Capittel. xiiij

MYn ziele heeft ghesluy-
mert van verdriet. Wat
woort is dit dat ghy
spreekt? **O** Syon waer-
om seghdy: **De H E E-**
R E heeft my verlae-
ten? **O** Dochter van
Syon en wilt niet vreesen. **O** bemin-
nende ende beschouwende ziele / siet
uwen **CONINCK** beminder des lief-
hebbers sal tot u comen. Staet op/
staet om hoogh ende siet de blitschap
die u comt van uwen **G O D T**. Ick
heb mijnen bemindē gesocht (spreekt
de ziele) ende ick en heb niet gebon-
den. Ick heb gheroepen / ende hy en
heeft my niet gheantwoort. Daerom
heeft mijn ziele slummerachtigh ghe-
weest / overmits tberdziet. Daer nae
heb ick ghespookken / dit is de stem-
me van een toytel-duyve als sy haer
gaepken verlooren heeft / het en is he-
den niet als gisteren ende eer-giste-
ren / wanneer ghy songht sanghen

Psa. 118.

I

Eesai. 49.

Cant. 5.

Psa. 118.

der blijtschappen. Den morgen-stont
 is vooz-by / den about is ghecomen/
 maer den Bupdegom rust inden mid-
 dagh/ende men macher niet toe-gaen.
 W woorden luden droefhept / ende u
 ooghen worden niet traenen ghenet.
 O ziele ghy zyt in droefhept/ ghy be-
 hoeft seer vertroost te worden. Maer
 seght my waer upt comt u dit? Ghy
 en maect nu gheen saecke van gout
 ende silver / oft eenigh goet des we-
 relts / niet van ghewin oft verlies/
 niet van injurie oft armoede / want
 ghy der weereit ghestorben ende ghe-
 crupst zyt. Kenne ick u wel/ghy hebt
 nu over-langhe alle weerlijckedingen
 verloochent. Waer ick moet u eens
 vraghen oft ghy u selven oock in alle
 saken volcomentlijc verloochent hebt/
 ende tot verachtinge uw's selfs ghe-
 comen zyt? Dit is al te seer weynighe
 menschen ghegheben/ nochtans wort
 dit sonderlinghe van u geepscht. Waer
 upt comt u dan dese droefhept? Wat
 hebby verloozen? Ist saecke dat van
 ulven beminden comt / soo weet ick
 wel dat de droefhept niet te vergeefs
 u hert verbult en heeft / ende ghy en
 sult gheen gheneuchte hebben totter
 tijdt toe dat hy wederom come tot u/

ende

ende vertoone u sijn aenschijn. Maer
 hoe condy dit daer-en-tusschen ver-
 draeghen / O teere bruydt / steunende
 op den beminden? Het is my oock
 kennelijck / dat de selve Bupdegom
 niet altijt nae den wille des Bupdts
 teghenwoordigh en is. Daerom als
 hy absent is wat troost hebt ghy dan/
 ende waer inne seldy u te vreeden?
 Vertelt my uwe secreten al zynse vol
 droefheden / dat ghy bedroeft zyt om
 des Bupdegoms absentie / daer en
 twijfelt niemant aen / van die niet
 lief en heeft. Ghy hebt nu droefhept/
 maer van CHRISTVS absentie/niet
 vander weereit. Ende ick weet wel
 dat ghy vertroost sult worden/ als hy
 wederom comen sal tot u / want in-
 der eeuwighepdt en sal hy uw's niet
 vergheten. Gy heeft ghespoochen/
 ende sal't sekerlijck vol-bringen. Ick
 en sal u niet verlaten als Weesen. Ick
 gae ende come wederom tot u/hierom
 nochtans en zijn u woorden vol droef-
 hepts ghespoochen niet ydel / maer
 sy toonen een herte van eenen stercken
 lief-hebber / ende straffen een vercont
 herte dat niet de liefde CHRISTI niet
 en wort hierigh ghemaect. Want u
 stemme is de stemme van een toytel-

Ioan. 14.

I s duple/

duybe / met eenen roey van murmurati-
en. Daerom betrouwe ick zijnder
goetheydt dat ghy hem binden sult/
om wiens wille ghy soo droevigh zyt
om dat ghy hem verloozen hebt.

2. Nochtans vrage ick u noch eens.
Wat seghdy vanden ghenen die ghy
verloozen hebt? ende daerom schreyt?
Is hy goet / of hebdy eenigh ander
vermoeden van hem? Hy is sonder
twyffel goet / ende seer onspreeckelijc-
ke goet / rechtveerdigh ende ghe-
trou / in wien gheen ongherechtig-
heyt en is / oft en can gewesen. Waer-
om zijdy dan droevigh van sulcken
ghetrouwen vrient / in wien gheen
bedroggh en is? Ick en ben niet droe-
vigh vanden goeden vrient (seydt de
ziele) want hy goet is / maer ick be-
weene my selven / want ick so goeden
ende getrouwen vrient verloozen heb-
be. Ick ben / ick ben de selve die dat
verdient hebbe. Maer wee my dat
ick sijn gratie niet neerstelijcker be-
waert en hebbe. Verliesende soo heb-
be ick gheleert wat ick hebbende beset-
ten hebbe. De absentie van mijnen
beminden gheeft my te kennen wat
ghegheven heeft sijn presentie. Ick
verblide my / ende was vrolijck niet

hem/

hem / maer ick hebbe al te onachtsaem
gheeweest om te voorzien sijn haes-
stigh wegh-scheyden van my. Hy
quam springhende op de bergghen bly-
de ende vrolijck inde poozten mijns
huys. Ende terstont heb ick gheslo-
ten de deuren mijns bleeschs / ende
heb tot my in-ghelept mijnen bemin-
den. Ick heb met hem gheseten / ende
heb gherust onder sijn lommer-hutte /
om by te zijn van wint ende reghen.
Ick ben verblift gheweest / als ick
gesien hadde mijnen beminden. Ende
waerom en soude ick niet verblift zijn?
Hy is mijn blijtschap / ende tverheu-
ghen mijns herten. Och wat grooter
goet hadde ick doen ter tijt / als ick
mijnen beminden met my hadde ende
met hem woonde / ende hy met my.
Het waer u quaet wijs te maecten /
hoe wel dattet my doen ter tijt ginck /
en nu ter tijt tselve al t'same te verha-
len en is niet gelegghen / oft het en be-
taemt niet. Ic en hebbe niet meer mo-
ghen begeeren als hy tegenwoordigh
was / dien mijn ziels bemint alleen.

3. Och hoe seer beminde ick hem /
als ick my selven ende alle dingghen
om sijnen wille versmaede / luttel oft
niet met allen achte ick alle dingghen /

die

die eenighe gheneuchte by-brenghen mochten. Want syn liefde hadde my gheheel gheweldelyck ghetrocken/ alsoo dat ick my liet duncken / dat het al onbequaem ende onnuchtigh was wat hy niet en was. Als hy van my ghenomen was/ soo is mijn herte by-rans oock van my gheruckt / want mijn ziele ende haer saligheyt hingen aen syn gratie. Ick en hadde anders gheeu solaes dan den gheenen die ick beweene dat hy my ontweken is. Hy was my ghenoech tot alle menigerhande blijtschap. Ghelijcker-wijs ick begheerde/ alsoo was hy tot my/ ende wat hy my geboot dat aen-veerde ick gheerne/ ende my selven gaf ick gantschelyck ende ghewillighlyck hem over. Een eendrachtigh ghenoot ende groote rust was tusschen ons beyden. Gheen van beyden en begheerde alsulcken rust ende stilheyt te breken/ nae dat de selve Bruydegom met synen eyghen mont dat bevolen hadde/ segghende: **O** ghy dochteren van Jerusalem / ick besweer u by de capzetten ende herten der velden / dat ghy niet en werckt noch en doet ontwaken mijn lief tot dat sy selver wilt. Kenstiet nu condy mijn woorden begripen/

Cant. 2.

pen / hoe my van noode is ende toe-behoort byzichtig te wesen bande absentie mijns liefs / uyt wiens presentie ick begonste ober-bloedigh te zyn in alle goeden.

4. Hier op hebbe ick gheantwoort: Ick weet wat ghy spreeckt/ ende door experientie heb ick dickwils geproeft tgeene dat ghy seght. Maer laet ons tsaemen daer inne vertroost worden/ dat het beschicken vanden beminden is een vermeerderinghe ende voortganck van onser devotien. Ende nu alle tgeene dat ghy gheseyt hebt/ dat heb ick lieffelyck ontfangen/ ende gheerne ghehoort/ maer ick soude dat selve noch wel bescheedelycker begheeren te hooren / want den traghen oft den onbol-maecten van sinnen / is van noode platter ende bresder uytlegghinghe ende verclaeringhe.

Van

Die Alleen-spraecke

Van het onder-soecken over den be-
minden, ende vanden gaven
sijnder gratien.

Capittel xv.

Psal. 65.

I.

Hebenedijt zy **G**ODT
die niet af-ghekeert en
heeft sijn barmhertig-
heyt van my. Ick ben
hier wederom o salig-
ge ziele met een Godt-
vzuchtighe onder-soec-
kinghe u vraghende / ist saecke dat u
'tsomtjts de beminde comt te verlae-
ten sonder inwendighe vertroostin-
ghe / wat doet ghy daer-en-tusschen?
Wat raet gheeft ghy in desen gheval-
le? Met wat consten ende practijcken
is hy wederom te roepen ende te ver-
soenen? O mijn alderlieffste ende de-
voote vriendinne **C**HRISTI, ick bid
u en wilt niet verborghen van alle
'tghene dat ick u vraghen sal. Ghy
meught my veel profiteren ende hel-
pen dese repse/ alsoo verde als ghy my
te kennen gheeft alle 'tghene dat ghy
hier af ghevoelt. Met uwen woorden
soo magh ick wel kennen de swaer-
heyt mynder droefheden/ oft recht en
reden is dat ick droebigh ben oft niet.

Want

Want ick heb u 'tsomtjts bly gesien/
'tsomtjts droebigh / ende uyt u soo
heb ick mijn selve een wepnigh leeren
kennen. Maer ick meyne dat de mee-
ste redene van deser veranderinge is/
'twegh-schepden ende 'tweeder-comen
van uwen eenigen bemindē. In wels-
ke saecke ick wel weet dat ghy meer
gepzoest hebt / ende daerom soo come
ick tot u om gheleert te worden.

2. De ziele spreeckt: Om u goede
begheerte soo sal ick arbeypden om een
wepnigh u te kennen te gheven / hoe
dattet met my ghestelt is/ tzy dat ick
met mijnen beminden zy / oft dat ick
van hem verlaeten zijnde / alleen bly-
ve verwachtende den gheenen die
mijn ziele lief heeft. Doorwaer ghy
moet dat ten eersten weten/ hoe meer-
der blytshap ende soetigheyt sijn gra-
tie my verleent door sijn by-zijn / soo
veel meer droefhepts ende bitterhepts
comt my uyt sijn af-zijn. Maer waer-
om dat hy in deser voeghen alsoo sijn
veranderinge ordineert/ 'tselve hadde
ick liever dat hy 't seyde dan ic. Doch
ghy sult hem hooren nae dat ick mijn
reden sal hebben volepnt / want daer
nae sullen wy hem inne leyde tot ons/
ende sittende in't middel van ons/

soo

soo sal hy ons upt-legghen dese ordi-
nantie / hoe hy ghelwoonlijck sijn te-
gen-woozdigheyt berleent den geenen
die lief hebben sijn presentie. Waer
hoozt my nu een wepuygh / ende en
laet u niet swaer wesen te hoozen mijn
on-bol-maecte upt-spraecke: Want
wy zijn by een gecomen om onse her-
ten te verwecken / op dat my t'saemen
mogen droevigh ofte vrolijck zijn upt
liefsen. Want wee den geenen die al-
leen is / ist saecke dat hy valt in eeni-
ghe droefheyt oft tentatie / hy en heeft
niemanden die hem op-heft. Ist sae-
cke datter twee t'saemen zijn / sy sullen
van malsanderen verwermt worden /
als de een droevigh is / d'ander sal
hem vertroosten / oft wepgerit hy ghe-
troost te zijn / hy sal terstont mede-lij-
den toonen / ende ober sijnen vrient sal
hy hem beghinnen seer te bedroeben /
ende alsoo salt gheschieden datse t'sae-
men dan sullen blijde wesen / oft mal-
sanderen met haer trané vander wech
ghenomen blijtschappe vertroosten.
Ende al ist saecke datter noch smerte
is van eenighe teghen-spoedighe oft
droevige sake / nochtans vinde sy haer
selven beter ghemoet / want sy een-
drachtigh ende een-hertigh hun be-

binden

binden / alsoo niet teghen-staende dat
die dingen veranderen / haer herten en
moghen nochtans niet verandert oft
verarghert worden. Wie en soude niet
segghe als hy aen-merckt dese groo-
te ghetrouwe een-drachtigheyt der
zielen. Siet hoe goet ende hoe geneu-
chelijc ist die vromder te woonen met
malsanderen te saemen.

3. Ick mach dan wel vryelijcker
tot u spreken t'gheue dat ick ghe-
voele / want ick vrees in u niet be-
droghs oft begrijpelijckheys. Siet
dese mijn alder-soetste Wuydegom
ende alder-lieffte vrient / mijn HEERE
IESVS CHRISTVS, beminder der
heyligher zielen / die niet op en can
ghehouden te beminnen / ober-mits
liefsde heeft my ellendighe tot hem
ghetrocken. Als ick niet en was / soo
heeft hy my het wesen ghegheven / het
leven / het verstaen / het ghebuwch
van dit ghemeyn licht. By heeft my
noech ghegheven dat ick soude herbo-
ren worden / door de gratie des doop-
sels / ende metter glorie sijner verdien-
sten heeft hy my ghecleedt. Daer nae
als ick my selven met veele sonden
hadde mis-maecht / ende onbeguaem
was om wederom te beminnen / soo

It

en

en heeft hy niet aen-ghesien mijn mis-
maeckthepdt ende selijckhepdt/ maer
tot den schoot sijne barmhertighe-
den heeft hy my gheroepen. Want
als ick noch verde buyten den rechten
wech der saligheyt doolde / soo heeft
hy my door sijn gratie geroepen/ niet
toe-laetende dat ick in dese periculose
werelt vergaen soude. Daer-en-boven
heeft hy my een plaetse voor-sien om
een weynigh te rusten / alsoo langhe
als ick in dit broosch lichaem leve.
Nochtans en is dit gheen waerachtig-
he ruste/ noch gheen langhe oft ghe-
duyrtighe wooninge te wonen onder
de schaduwte vanden beminden. Maer
dat is een waerachtighe ruste / de
welcke nae den arbeyt des teghen-
woordighs levens wort vercreghen
ende ontfanghen in't vader-lant. Het
is nochtans op sijn maniere een soete
verlichtinghe der zielen tot GODT,
sichtende ende haeckende / datse siet
haer selven af-ghetoghen te zijn van-
den swaeren stricken des weerelts/
datse nu is in al-sulcke plaetse daer sy
volcomelijcker haren beminden mach
dienen/ ende inde secrete stilheyt haer
met haer selven ende met hem becom-
nieren.

4. Desen alder-ghetrousten vriend
I E S U S heeft met my gheweest / in
mijne menigherhande noot-sakelijck-
heden my ghetrouwelijck helpende in
mijn eerste tentatien / dickwils heeft
hy my gheleert met sijn profytelijke
Sermooenen / sterckende my met sijn
woorden. Ende ghelijckerwijs nieu-
we plantsoenen besprenght worden
metten reghen / alsoo heeft hy my be-
sprenght met sijn in-wendighe ver-
troostinghe / op dat de cracht in my
begouft/ niet en soude verdroogen als
een scherf. Hy heeft tot my ghespro-
ken: Ist saecke dat u beliest / ende ist
dat ghy my hoort / soo suldy alle goet
sien. Ist saecke dat ghy doen wilt
tghene dat ick u segge ende leere/ghy
sult mijn vriendinne zijn. Ist saecke
dat ghy my verkieft ende bemint/ bo-
ven al / 'tsal gheschieden al wat ghy
begeert van mijnen VADER. Maer
ist saecke dat ghy my verlaet / dat
sal u wesen tot een verargernisse ende
eenen quaeden val/ ende mijn jalouf-
heyt sal ick tegen u stellen. Ende als
ghy dan eenen anderen soecht / hy en
sal u niet langhe behaghen / maer in
verdriet ende bitterheyt sal hy u ver-
anderen/ ende bekeert worden ; want

Psal. 22.

ick ben de salighepdt ende 'tleben der zielen. Hierom heb ick my ghekeert tot den selven die my wel ghedaen heeft / ende af-schubdende my selven van den stof der aertsther liefden / soo heb ick voor my ghenomen in mynder herten voort-aen mynen Byrdgom alleen te dienen / want daer en is op der aerden niet beters / noch niet saligers dan in deser voeghen te leven.

5. Laet andere menschen gaen ende soecken wie sy beminnen oft dienen willen. Ick weet wel ende het is my kennelijck / dat dese den waerachtigen man der zielen is / voor wien dat my oock niet swaer en soude zijn te sterben om altyt in sijn liefde te blijven. Daerom heb ick hem aen-gehangen / want hy heeft my altyt behaeght / ende ick en heb gheenem beteren conuen ghewinden. Want alsulcken heeft mijn ziel seer sterckelijck begeert ende ghesocht / boven wien dat niemant better / niemant weerdiger en mach ghewonden worden / die overbloedigh is in alle goeden. Ende want hy seer sachtmoedigh is / soo heeft hy my noch troostelijcke woorden ghegeven voor-siende sozghvuldelijck dat de sommighe my niet en souden verbae-

ren oft mistroostigh maken met veel te groote strengigheyt ende scherphelyt / maer dat sy my op-leggen souden ende leeren 'tgheene dat licht ende gheneuchelijck is om te draeghen / op dat alsoo te beter de beghinnende liefde soude moghen ghetrocken worden / en haer soude strecken tot den beminden om niet achterwaerts te treden. Want (seyt den Byrdgom) beter ende lichtelijcker sal mijn beminde byyt gheleert worden ende voortgaen / ist sake dat sy niet yt bedwanck maer van selfs met haeren vrien wilte wort aen-ghelaelt. Liever sal sy mijn jock aen-nemen / ist saecke dat haer de liefde door den loon daer toe verweckt / van oft de vrees door pijn haer verbaerde. Behoest sy eenigh bedwanck / laet dat met goede manieren gheschieden op datse niet gheen ghewelt over-vallen en worde. Hy wiste voorwaer wel wat van noode was ende toe-behoorde den nieuwen plantsoenen / ende wat profijts my naemaels dese goedertierenheyt ytbrenghen soude / alder-meeft als nu aen-stont den tijt van proeven / als ick lichtelijck ghedachtigh mochte zijn hoe groote deuchden dat my de HEE-

RE in't beginsel ghedaen hadde/ ende daerom niet beswijcken en soude in eenighen strijt. Terstont en heeft hy my niet willen te kennen geven/ wat ende hoe veel dat ick soude moeten lijden in synen dienst/ maer 'tsontijds heeft hy de droefhepdt metter blijdschappen ghemenght/ aen-siende de cranckheyt ende onbequaemheyt vanden strupck die eerst upt begonst te spruyten/ tot dat ick stercker was worden om swaerder dinghen te verdraeghen.

6. Daer nae soo heeft hy my rontsomme ghelept ende geleert/ ende heeft my op sijn schouderen ghedraeghen/ hy heeft my ghelept alle de heylighe Schryftuyzen door/ ende heeft my ghewapent met synen heyligen geest/ teghen de hoocheyt des dubbels/ hy heeft my voor-ghelept de spieghelen van alle deuchden/ te weten/ de Patriarchen ende Propheeten/ ende de glorieuse barnende lichten des nieuwen Testaments. Hy heeft my oock ghelept door alle plaetsen der woestijnen/ om te besien de tabernaculen van Egypten/ daer den heerlijken naem vanden religieusen ende clooster-luyden heeft beginnen te groeyen ende te

waffen/

waffen/ welcke met haeren exempe-
len ghethoont hebben/ hoe lichtelijck om volghen ende om draeghen dat is het soet jock des HEEREN, ende hoe bitter ende bedriegelijck dat is dien breeden wegh des weerelts. Hy heeft my gheleert ghelijckerwijs een Moeder haer kind/ voor my crakende de gheestelijcke noten/ ende in mijnen mont de keerne steekende/ want sy soet waeren om te eten. Onder-soekt ende draeght nu wat dese noten besteekenen/ ende waer datse ghehouden worden. Ick sal't u leeren doet open den Boeck des Apostels Pauli, ende leest 't gheene dat u eerst voor ooghen comt/ besiet oft ghy dese mysterien ront verstaen. Over-leest oock Esaiam den Propheet/ ober-siet het Euangelium/ het licht van alle lichten/ ende besiet oft dese upt haer niet voort en brenghen die alder-soetste keernen: Wat ghy aldaer doncker vinder/ ende swaer om te verstaen/ dat is een keerne inde schelp: Maer ist saecke dat ghy 'tselue hoozt uptlegghen/ ende verstant trijght van 't gheene dat ghy te vooren niet en verstant/ soo wort die schelp van dier noten ghebroocken/ ende de soe-

It 4 tigheidt

tigheydt vander keernen wort smaet-
kelyck inder herten. 'Tselve suldy
gevoelen van andere swaere ende sub-
tijle sententien. Daerom suldy sien
soo veele noten als verborzgen sinnen
ofte sententien.

7. Ende hoe meyndy dat mijnen
Wyndegom my ghedzaeghen heeft
op sijne schouderen. Dit heeft hy ghe-
daen soo dickwils als hy mijn cranck-
heyt aen-ghesien heeft / ende daerom
nochtans my niet verwoypen oft ver-
smaet en heeft / maer heeft my patien-
telijck ende lanckmoedelijck verdrae-
ghen. Hy heeft my oock ghedzae-
ghen op sijn schouderen / als hy an-
dere menschen / in-ghestort heeft / ende
verleent de deught om te verdraegen
mijn cranckheden / ende alle 'tgeene
dat in my berispelijck was. Daer-
en-boven veel lieffelijcker heeft hy
my ghedzaeghen op sijn schouderen /
als hy sijn crups draegende uyt-ginck
totter plaetsen geheten Calvaria, daer
hy oock ghecrupst is. Ick weet wel
ende belijde dat ick daer meer ghedza-
ghen werde van hem / dan het crups
selve / ende mijn sonden waeren veel
swaerder yacken ende lasten sijnen
schouderen / dan dit houtte des crups:

Want

Want voor my is dat crups ghedzae-
ghen / niet om sijns wille. Nochtans
is 'tselbe crups gheheplight / gheert /
ende verriert door den geenen die dat
ghedzaeghen heeft / ende daer aen ghe-
storben is.

8. Och hoe seer behoor ick hem te
beminnen ende te eeren / door wiens
verdienste ende gratie / ick alsoo ghe-
socht ende verlost ben. Hierom sal
my desen beminden sijn ghereckent
als een eenigh soone sijn moeders.
Ende ick weet inder waerheyt / dat
ick geensins oder en come met sijn
liefde / nochtans wat ick my verdie-
ten hebbe / het comt uyt sijn ghewel-
digheydt. Het en behoorde oock niet
dat ick anders ghedaen soude hebben /
dan als hy my soo goedertierlijck
trachteerde / dat ick hem wederom
met vriendelijck omhelsen te ghemoet
soude gaen. Ick ben gedachtigh wat
David gheseyt heeft: Wie ben ick dat 1.Re.16.
ick des Coninc swager worden sou-
de? Maer veel meerder is het maegh-
schap tusschen GODT ende den men-
schen / dan dit. Want dit tusschen
GODT ende den mensche is een sup-
ber ende op-rechte maegh-schap / daer
'tbleesch ende bloet gheen plaetse en

It s

heeft /

Die Alleen-spraecke

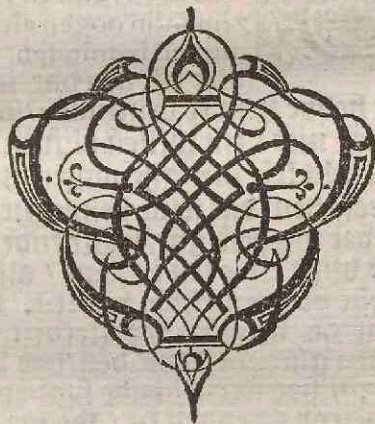
r. Ioan.
4.

heeft/ maer het ongheschiedt gheloo-
ve ende onder-soeckinghe der goeder
conscientien tot GODT. Waer af dat
doek de Discipel den welcken IESVS
seer beminde ghespjoocken heeft / dat
hy meerder is die in ons is / dan die
in de weerelt is/ want GODT is de
liesde ende de selve liesde vringht dit
maegschap voort. Als dan David sijn-
selven alsoo verootmoedicht heeft/
sijn-selven onweerdigh kennende dat
hy den swaegher ofte behoudt - soon
vanden Coninck worden soude / hoe
diepe ootmoedigh ghevoelen behoor-
ich van my selven te hebben / als de
HEERE CONINCK der Coningen
hem verneerdert my arme sonderste
aen te sien / te kennen ende tot sijnder
liesden te trecken?

9. Hy heeft dan met my ghedaen/
niet alsoo als ick vreesde / maer ghe-
lijckerwijs sijn goedertierenheyt ghe-
weerdicht heeft / ende in alles ghe-
lijck sijne liesde ende onepndelijcke
goetheyt beliest heeft. Saligh ende
ghebenedijt is de ziele die met den
bant der Goddelijcker liesden gebou-
den is. Och hoe vry ende edel is de
ziele dien niet on-bekent en is / ver-
bont van dese heplighe versaminghe.

Ende

Ende want ons redene langher ghe-
vallen is vanden beminden/ende noch
niet verhaelt en is 'tgheene dat ghy
begheerde / laet een andere voort-co-
men den welcken ons den selven be-
minden Bzupdegom soet ende vrycht-
baer maecken wilt.

Van

Van de goedertieren bescherminghe
des beminden, ende rverdrae-
ghen der zielen.

Capittel xvj.

Psa. 122.

I.

Iet ghelijcker wijs de ooghen der dienst-vrouwen zijn op de handen van haerder vrouwen, alsoo zijn mijn oogen altijt tot mijnen beminden. Van dier tijt aen dat ick begonst hebbe hem te beminnen / soo heb ick oock met hem willen blijven / het welck als ick aen-ghe-nomen hadde / soo heeft hem dat selve behaeght / ende hy hevet ghevesticht / segghende: Die in my blijft ende ick in hem / al sulcke brenght veel vruchten voort. Maer op dat de deught der liefden soude moghen gheproeft worden / hoe waerachtigh / hoe sterck / ende supber datse tusschen ons bepden is / soo was van noode dat de tentatie 'tselbe soude openbaeren. Ick en soude niet ghetenteert moghen worden / dan alst GODT toe-laet / ende als hy sijn-selven een wepnigh tijt verborghet. Ende want

totter

totter supberinghe des inwendighen mensche en tot overbloedighe vruchtbaerheyt der deughden / ende tot clare ontfanghenisse der geestelijcker gaven / die tentatie plach veel te helpen / soo heeft sy my bevanghen ende beghinnen te oeffenen. Hoe dickwils ende hoe sterckelijck datse my herwaerts ende derwaerts ghewoorpen heeft / dat weet alder-best mijnen HEERE mijnen GODT, die gheen secreet on-bekent en is / die een waerachtigh ghetuygh is van alle dingen die in mijn herte gheschieden. Tot noch toe soo siet hy my aen / noch en kent my anders niet te wesen dan sijn broosch schepsel.

2. Daerom ten waer dat my de HEERE gheholpen hadde / als ick soo deerlijck beswaert werde / dat ick nauwelijck en meynden te leven / soo hadde seer by-nae mijn ziele inde helle ghewoont / als ghevallen inde grachten der desperatien. Maer die metten gheenen is die ghequelt van herten zijn / heeft oock mijne ontfermt. Wie soude toch sterck ghenoech moghen ghevonden worden / om soo veele tentatien te verdraeghen / ten waere dat GODT hem beschermde ende behul-

pelijck

Psal. 93.

pelijck waere? Dat ick dan heb moghen staen teghen de stormen der tentatien / sijn barmhertigheyt moet ick 'tselue toe-schrijven/ende dat ick noch in my bevinde dat ick stae / 'tselue comt wt de gabe sijne goedertierigheyt. Daerom alsoo langhe als ick lebe/so moet ic my selven niet betrouwen. Al ist saecke dat oock de locht claer is/ het is soo groote sekerheyt niet dat daerom niet reghenen en sal/want subtelijck mach de locht gheturbeert worden / ende ter avonturen alsinen alder-minst verwacht. So veel te meer is my dan van noode de gratie ende bewaeringhe mijns beminden / als ick waerachtigher bevinde dat al-om ende om de weerelt vol periculen is. Nergens en is de plaetse by dan den Hemel / daer mijnen beminden sijne upt-vercoorenen doet in blijschappen ende verheugen.

3. Maer wanneer sal hy my aldaer oock laeten comen? Wat sal ick hier af moghen segghen / een wepnigh magh ick daer af dencken / maer niet claerlijck / ende veel min ist my noch gheoorloft daer inne te gaen. Och oft mijn beminde quaeme/ ende my stelde inde vette weyde der hepligen/ 'twelck

een

een alder-schoonste / alder-seckerste/ ende gheneuchelijckste plaetse is/daer de duyvel oft quaede ontmoetinghe gheen plaetse meer hebben en sullen. Ick arbeide nu noch inde zee van deser weerelt / ende ick en weet niet oft ick sal connen gheraecken totte haebenen der saligheyt overmidts de baeren der tentatien/ die my van alle zijden over 'thoost drijven. Soo dat mijn leven is in alle onsekerheyt ghestelt. Maer dit sal ick nemen voorenen schilt ende bewaeringhe teghen des vpants aen-stooten/ dat ick altyt aenschouwe 'tlicht des gheloofs/ dat ick de gratie mijns beminden ootmoedelijck begheere / dat ick goede hoope tot hem altyt draeghe / dat ick niet en consentere om van sijn liefde te scheyden : ten laetsten / dat ick my selven sijnder voorzichtigheyt ende grondeloose barmhertigheyt meer bevele / dan mijnder neerstigheyt ende vernustheyt. Al ist saecke dan dat ick dickwils stronckele inden wegh der saligheyt / ende oock somtijts in sonden valle / ick en moet nochtans niet wan-hoopen / maer tot hem sal ick sonder op-houden roepen met weenen ende schreyden. O mijn HEERE mijn

GODT,

GODT, ontfermt mijnder zielen/ ende en laet my niet vallen in perijckel van mijn tentatien / maer helpt my ghetrouwelijck / op dat ick cloeckelijck magh weder-staen ende verwinnen. Ghy proeft my dooz den duyvel/ ende dickwils steldy my aende slinckerhandt/ maer ick bidde u steeckt uyt u rechte handt om 'twerck uwer handen te beschermen. Ist saecke datter oock soo swaere tentatie over comt die my verbidt tot u mijn GODT te roepen/ ick sal terstont uyt 'rbinnenste mijnder herten suchten. Want ghy kent wel de verborghentheden des herten / ende weet wat den gheest begheert / het en is oock synen wille niet / datter pe-
 mant vanden minsten die in hem ghe-
 looben/ souden verloozen gaen.

4. Och hoe groot is sijn barmhertigheyt over my/ oock als ick dat niet en weete oft en aen-mercke dat hy met my is inde tribulatie. Want dickwils heeft hy my bewaert/ op dat ick niet en soude ghelevert worden / ende verwonnen in mijn passien ende ghebrecken: 'Tsonitjts ist oock gebeurt dooz sijn verholen oordeel dat ick vallen ende verwonnen soude worden in clepne ghebrecken/ op dat ick my sel-

ben

ben niet en soude verheffen/ ende vermetelijck soude doen in groote dinghen. Maer op dat ick verootmoedicht ende beschaemt zijnde / soude leeren kennen dat ick niet en was/ oock als ick wel scheene te staen ende te bloepen. Daerom raede ick u / dat ghy my niet lichtveerdelijc oft gerin-
 ghe en prijst / al ist dat wel met my gaet. Maer hout op / ende bewaert mijnen lof uyt te sprecken totten salighen eynde / ende dat meer is / en prijst my niet/ maer GODT den HEE-
 RE laet alleen gheloost worden/ dien glorieusen GODT die my dickwils by-ghestaen heeft in mijn aen-verh-
 tinghe.

5. Want oock dickwils als ick bevangen was met de tentatien/ so heeft hy my vriendelijck verlost. 'Tsonitjts oock als sy quamen ghelijckerwijs eenē storm om my te verstroyen/ soo heeft hy sijngheschutten uyt-geschooten/ ende heeftse verdreven / die blixemen heeft hy vermenichfuldicht ende heeftse gheturbeert. Een wep-
 nigh tijts zijns van my gescheyden/ want hy en heeft niet gewilt dat ickse gantschelijck verben soude / 'twelck seer selden/ eenigen hepligen in dit le-

A

ben

ben wort ghegeven. Daer nae heb ick een wepnigh ruste ghehadt / als mijnen beminde my vrede gaf. Welcken als ick ghetregghen hadde / soo en heb ick my niet begheven tot lichaemelycke oft weereltlycke ledighepdt / maer ick heb my ghekeert tot de ledighept des herten / op dat ick de aerde van verde sien soude ende de secreten des Hemels een wepnigh van binnen soude beschouwen. Ick heb op mijn selven ghelet / op dat ick soude weten hoedaenigh ick waere / ende in wat maniere ick hem soude moghen behaegghen die my soo veel teekenent der liefden (mijn verdiensten te boben gaende) heeft bewesen. Ick en const inde stoynen der tentatie niet verstaen hoe soet mijnen beminde was / maer inde stilhept mijns herten ende inde ruste der eenighepdt hebbe ick dat eerst verstaen. Ende alsoo verde als in my was / soo begheerde ick dese ruste ende stilhept sonder ophouden / op dat ick mijnen beminden volcomelycker soude moghen aenhangen / ende sonder verstroepthept ende moyelyckhept hem soude mogen dienen.

6. Maer t'werck der gratien / en heeft.

heeft altijt niet ghevolght de begeerte der zielen. Nochtans wort 'tsomtijt alsulcke soetighept die verwacht is / ghegeven / ende somtijts niet goeder redene wortse upt-ghestelt ende verlenght. Wie isser toch die altijt niet lieber en soude rusten onder de schaduwte vanden beminden / waert hem ghegeven ende gecozloft / alsoo verde dat den tijt ende de plaetse toeliet? Wederom werckt nu mijn beminde met my. Ick en ghevoele niet altijt t'gheene dat turbeert / oft ick en gheniete dock niet altijt t'gheene dat gheneuchelyck is / maer het is ghe worden avondt ende morgghen eenen dagh / want gaende en comende dooz blytichap ende droefshepdt / wort alle dit sterffelijck leven over-bracht. Dit hadde gheproeft den heplighen man Iob, als hy sprack tot GODT: Ghy besoeckt den mensch des morgghens vroegh / ende onversienelijck proefdy hem. Het schijnt nochtans eenighe rust te zijn wanneer de tentatie niet en comt d'een op d'ander / oft te seer eenen mensch en over-balt. Als my ghegeven is een wepnich op mijnen beminden soetelijck te rusten / soo verblijde ick my daer inne / ende het is

Iob. 7.

Die Alleen-spraecke

my seer aen-ghenaem ende wensche-
lijck. Om dese Goddelijcke gaebe ver-
blijde ick my / ende sal altyt my ver-
blijden.

7. Ende want hy my soo dickwils
geerne met sijn goedertieren visitatie
voorz-comen heeft soo gheeft my dat
een betrouwen hem aen te sprecken
van wat saecke dattet zy. Want als
hy my noyt en begheert een seest met
my te houden / soo schijnt daer sub-
telijck een sonderlinghe licht in mijn
herte / van wiens teghenwoordighert
die dypsterhepdt van alle ydele ghe-
dachten wozt verdzeven / ende de
claerheyt langhe verwacht / wozt ver-
creghen. Als desen beminden tot den
menschen in-ghetreden is / soo en can
in hem niet ghebljven yet dat lelijck
oft ontaemelijck is. Want hy den be-
minder ende in-storster der supberheyt
is / maer het is van noode dat van
daer scheidde alle spottighe des dyp-
vels met alle pomperije des werelts.
Als ick dan onder de voeten gebzacht
hebbe alle mijn passien ende tentatien
die ick te voozen gheleden hebbe / soo
heb ick hem claerder beginnen te ken-
nen / ende vierighlijcker te beminnen.
Ick ben oock neerstigh gheweest om
hem

hem te dancken / dat hem noch in't
leste belieft heeft van my de onghes-
dypzigheyt der sonden te bedwingen.
Want dese sonden plegen mijnen yree-
de te turberen / ende mijnen mont te
willen stoppen dat ick niet sprecken
en soude tot mijnen heminden. Maer
te bergheefs willen sy dit doen tegen
sijn machte ende wijsheyt / die oock in
alle runmoet ende onghedypzighepdt
vande tentatien mach neder-daelen
in mijn herte / ende sijn secrete gaeben
my heymelijck in-storsten / alsoo dat
ick alle haer ghewoonlijcke aenvech-
tinghe niet achten en sal / noch daer
eenighsins op letten.

8. O mijn alder-hertelijckste ende
schoonste lief / Ick bid u neemt my
alsoo tot u / soo dickwils als ghy siet
dat mijn begheerten worden met ee-
nighen laste der sonden beswaert / oft
met eenighe onnuttige berommerin-
ghe belet / dat ick alsdan niet langher
nae de rudden vande quaede ghedach-
ten en beghinne te dzaelen. Waer me-
de ick terstont van u gratie soude be-
rooft worden / sonder welcke ick niet
langher en soude moghen bljven in u
uyt-ghelesen vziendtschap. Ghy zijt
mijnen HEERE mijnen GODT, die

Psal. 65.

alle dinghen gheneest ende hepligh
maeckt met u wootz / die mijn ziel
ghestelt hebt totten leven / ende mijn
voeten niet en hebt ghegheben om be-
roert te worden / maer ghy hebt my
uptten hoosen tijt ende upt de stricken
des doodts ghetrocken. Och hoe
veele zjinder verlaeten ende verloozen
bleven / die onnoeselder waeren dan
ick. Daerom o mijn ziele ghebenedijt
den HEERE, ende alle dat binnen
my is synen heplighen naem. O mijn
ziel ghebenedijt den HEERE ende
en wilt niet vergheten alle syn gaven
ende weldaeden. Het is wepnigh ende
seer luttel voozwaer / wat ghy spreekt
oft denckt oft ooc belooft in synen lof.
Want hy meerder is dan alle lof / ende
soeter dan alle gheneuchelijcke melo-
dije. Daerom o mijn beminde / mijn
ziel hanght aen u / ende bemint u bo-
ven alle giften ende gaeben / al ist saec-
ke dattet soet ende schoon is 't gheene
dat ghy my ghesonden hebt upt lies-
den. Ghy zijt alleen den Bruydegom /
d'ander sijn u gaeben ende teekenen
der liefden. Ick en sal al-sulcke gae-
ven niet boven u beminnen / oft ick
en sal my niet laeten duncken datse
my ghenoech zijn sonder u / op dat ick

Eccel. 43.

misschien

misschien met haer u oock niet en
verliese. Ghy laet toe dat ick veel
dingen gebuycken sal om uwen wil-
le / maer gheen dinghen en wildp dat
ick ghenieten sal met geneuchte vooz
u / ende boven u. Daerom o mijn be-
minde Bruydegom IESU CHRISTE,
ick heb u vooz alle dinghen ghestelt /
ende boven al heb ick u begeert te be-
minnen. Verleent my dan / dat ick u
salighlijck ende gheneuchelijck magh
ghenieten / op dat ick met een ghenie-
tende eenighept t'saemen met u inder
eeuwigheyt magh saligh worden.

9. Maer waer toe ben ick gheco-
men? Ter abontupzen ick heb't lan-
gher gemaeckt in mijn reben dan ghy
begheerde. Maer vrient vergebet my.
Want de liefde vanden eenighen ende
alder-oppersten vrient heeft my een
wepnigh op-ghetogen / ende veel meer
begeer ick vooztaen van hem op-ghet-
tooghen te zyn met u t'saemen om
hoogh. Dat hy ons voozsie een he-
melsch op-climmen / maer laet ons een
ootmoedigh neder-daelen houden.
Vraeghdy oft ick t'somtijts van mij-
nen beminden verlaeten worde. Ick
antwoorde u: Jae ick. Vraeghdy we-
derom wat ick daer-en-tusschen doe:

L 4

Ick

Ick sal t u segghen : Ick lijde my soo ick best can / ende ick verwacht hem tot dat hy comt. Metter natupzen wordt ick beswaert van buyten/maer metten gheest soo onderhouwe ick my van binnen/op dat de rouwe van mijnen beminden niet gheheel ontroostbaer en zy. Ick ben ghedachtigh datmen sonder pijn inde liefde niet en leeft : Wtten gheloobe leue ick / ick gheloobe de schryftupzen / de troostelijcke woorden geef ick ghehoor. Ende al ist dat ick my noch niet wel en ghevoele / het sal beter worden / ick en twijffele daer niet aen/oft ick en moet daer niet aen twijffelen. Want vast ende waerachtigh zijn de upt-spraeken der heplighen die daer verhaelt worden. Alle heplighen zijn in veele dinghen geoeffent / ende in deser ghelijcken gheproeft. De natupze begeert altyt verlicht te worden/ ende soeckt in eenighe dinghen vertroost te worden/ maer den gheest is nochtans bereet om alle swarigheyt te verdragen wat GODT wilt dat ick lijden soude. Ben ick dan tragher ende alsoo deboot niet / om alle goet te doen/ mijn wonde oft quetsupz en sal daerom sonder remedie niet zijn. Oock

al soegh hy my doodt (spreect den rechtveerdighen Iob) ick sal in hem hoopen. Beminne ick die deuchden/ patientie is een groote deuchde/ laetse oock mi dan ghehouden worden. Want de swaerhepdt van een werck vermeerderd dickwils de claerhepdt vander deucht. Een deucht wort beter gheproeft ende claerder ghetoot dooz de experientien van contrarien dinghen / die ghebeuren. Als u dan alsulcke proeve ober-compt en wilt niet wan-trouwigh zijn / oft en valt niet/maer hout u patientie ende prijst GODTS rechtveerdigheyt.

10. GODT en is alsoo wreeet niet oft onghenaedigh / dat hy u langhen tyt ongetroost sal laten blijvé. Wacht u alleen dat ghy niet on-maetelijck droevigh en zijt / al oft ghy wilde teghen den rechtveerdigen en hepligen GODT murmureren/ om dat ghy verlaeten wort / die niemant eenigh onghelijck en doet/ oft gheen upt-nemer der per soonen en is / want soude ghy dat bestaen willen / ghy souden verlaeten worden van hem/ ende de boose gheest soude u bitterder oft swaerder tentatien aen-sepnden/han't gheloobe ende blasphemie teghen GODT, ende

alsoo verflagen zijnde soude ghy meer gequelt wordē/ dan't wel behoort/ oft dan ghy wel soudt connen verdragen. Daerom houdt op een weynigh te seer droebigh te zijn/ ende bedwinght u droeffheyt hoe groote swaerheyt des herten ende des lichaems u overcome. Blijft vast staen in dat goet propheet dat ghy aen-genomen hebt van 't'beghinsel. Het helpt al te seer in alfulcken tijt alle de hoope te stellen inden beminden. Verbept lijsaemigh de Hemelsche vertroostinghe/ ghy sult geringhe gevoelen een overbloedighe gratie/ende GODTS aen-sien om u te helpen. Siet ghy hebt eenen getrouwen ghetuygh David den Propheet segghende: Verbeppende heb ick den HEERE verbept/ ende hy heeft op my ghemerckt.

Psal. 39.

II. Op dat ghy dese gratie binnen eenen rozen tijt meucht ontfanghen/ so suldy daer-en-tusschen bidden ende doen bidden voor u/ende alsoo bebeelt u selven sijnen Goddelijcken wille/ende ordinantie/op dat hy met u doen magh ghelijckerwijs hem alder-meest dat goet dunckt ende belieft. Seght tot hem met goet betrouwen/in uwen handen o HEERE zijn mijn werken/

ghy

ghy weet hoe dat het met my ghestelt is/ mijn lyden is u bekennt/ ende ist saecke dat ghy wilt/ ick sal gheringhe vertroost worden. Maer laet altydt geschieden dat u recht ende goet dunckt te zijn in uwen ooghen/ende ontfermt uwyne verlaeten mensch ende arme bedelaer tot u ootmoedelijck suchende. Ist saecke dan dat ghy in lijdt saemighepdt ende langh-moedighepdt gheduyrigh blijft/ ende om een weynighe tribulatie van't ghelooove/ ende vande repnigheyt (welcke in CHRISTO IESUS) niet af en scheidt/ voerwaer 't'schynsel sijnder gratien sal wederom tot u comen/ ende sal u over-bloedelijcker verlichten. Dan sal den beminden wederom comende u veel weerdigher zijn dan oft hy noyt absent en hadde gheweest/ sijn woort en is niet onwederroepelijck/ oft hy en wordt alsoo niet vertoorn dat hy niet wederom en magh versoent worden/hy sal geringhe te vreden ghestelt worden/ ende lichtelijck/ alsoo verbeelt als ghy daer toe arbept om u beter voortae te wachtē/ en beloost terstont te voldoen voor u misdaet. Ist saecke dat ghy doen wilt nae dese salighe vermaeninge/ met u sal wederom den

beminde

beminde zijn als te dooren / ghy sult
u verheughen van sijn teghenwooz-
dighepdt / ende sprecken met David
den Propheet: **Och HEERE** hoe groot
is de menighbuldighepdt van uwer
soetighept die ghy verborghen hebt
den gheenen die u vreesen. Ghy heb-
bet vooz hen-lieden volmaecht die in
u hoopen in't aenschouwen vanden
kinderen der menschen. Onder de
schaduwe van uwen vlooghelen sult
ghyse beschermen. **O Syon** verblijt u/
ghy sult vernieut worden / ende ghy
sult uwen heerlijcken **Dominateur**
sien die regneren sal in u. **Hy is den**
CONINCK der crachten ende u be-
minde / wiens achterste van sijnen
rugge is in bleecke gont-herwe/maer
sijn hoofst van dat alder-beste gont.
Laet dit metten coztsten tot u ver-
troostinghe zijn gheseyt / d'andere dat
u oock beloofst is / te weten / van uw's
bemindens veranderinghe / hoe dat
hy hem t'somtjts verdoont / t'somtjts
wederom wegh gaet / dat suldy upt
sijnen mondt ontfanghen ende hoorzen
in't nae-volghende Capittel.

Vander

Vander antwoorden des bemindcn,
ende wat die oorsaecke is
van sijn vertreck.

Capittel xviij.

Onderlijk zijn u wer-
ken **O HEERE**, ende mijn
ziele false bekennē uyt-
ter maten seer. **O mijn**
beminde / wat is de
oorsaecke dat ghy my
aldus ghedaen hebt?

Psa. 138.

I.

waerom hebdy my verlaeten; Ant-
woort my: Ghy hebt my verlaeten
ende ghy zijt wegh-gegaen/maer ghy
zijt wederom ghekeert / ende daer
hebdy seer wel inne ghedaen / hadde
ghy niet haest wederom ghecomen/
ick soude nu bynae besweken oft gefa-
lieert hebben. **Maer** ghy hebt mede-
lijden met my ghehadt / wel wetende
mijn secreten des herten. **ICK** was
voorzwaer droevigh van u weghschey-
den en nu ben ic verblijt om u weder-
comst. **Seght** my nochtans een wey-
nigh tot mynder leeringē. **Wat** goets
hadde ghy daer inne voorszien? **Wat**
gheneuchte hebdy daer inne dat ghy
alsoo gaet en compt / ende my quelt?

Lustet

Luc. 24.

Lustet u misschien te hoozen dat ick seggen sal: Blijft met ons HEERE, want het wozt avont. Comt ende sit in't midden van ons / want siet ick ende een ander Discipel begheeren u te hoozen ende wy bidden u dat ghy ons leeren wilt. Spreeckt stou- telyck 't gheene dat u belieft / ende keert u wederom tot my. Ick en hoo- re niemant liever dan u spreeken. Ist sake nachtans datter een ander spreekt sijn redene wort my aen-ghenaem/ ende ick hoorse geerne om uwen wil- le die in hem spreekt. Daerom sullen my u uyt-spraken soeter wesen boden zeem ende honigh / want sy verwin- nen alle soetighepdt van woorden. Laet nu u stemme luden in mijnen ooren / want u stemme is soet ende u aensicht schoone.

Caat. 2.

2. Aldus heeft dan de stemme mijns beminden gheluyt ghegheven / seg- ghende: Ick ben die de rechtveerdig- heyt sprecke. Wie is mijns ghelijck in raede ende wijsheyt? Wie heeft de zee ghemaect ende het aertrijck? Ick ben de HEERE scheppende 't licht ende de dupsternisse. Wie is in- ghe- gaen den af-gront ende heeft uytter diepten de waeteren voort-gebracht?

Ick

Ick ben den HEERE onder-soeckende de herten ende nieren. Wie heeft bekent alle de leste ende voor-gaende oude dinghen? Ick de HEERE, die alle dinghen gedaen hebbe in ghetal/ ghewicht ende maete. Ick ben den Schepper des Hemels ende der aer- den/ een regheerder van alle tijden oft eeuwen. Ick ben een kender van alle secreten / ende de verholten dinghen openbaere ick. Ick bevange alle din- ghen/ ende de saecken van alle dingen aensie ick. Ick ben GODT ende ick en verandere niet / by wien staen on- veranderlijck de redene van alle ver- anderlijcke dinghen. Ick ben GODT Almachtigh / wiens macht onber- winnelijck is. Ick ben die alder- hooghste / wiens hoogheydt niet en can gheraecht worden. Ick ben de goetheyt / wiens wesen onbegrijpe- lijck is. Ick ben die alder-teghen- woordigste ende alder-secreetste. Ick ben de alder-binnenste / ende vanden sinnen d'alder-verste. Sonder pijn oft last draeghe ick alle dinghen/ son- der twee-dracht regeere ick alle din- ghen. Die voorleden ende toecomen- de dinghen sie ick alsoo wel als die te- ghenwoordighe. Ick gae te boden

alle

alle lichaemelijcke ende gheestelijcke creaturen. Ick can in verscheyden manieren ghenoeemt worden / nochtans met gheen ghedachte en can ick verbeelt oft begrepen worden. Ick openbaere my subtyelijck / ende terstont als men dat niet en weet / soo schynse ick wederom. Doozwaer ick ben een verborghen GODT, die dupsent-fout vertoone veranderinge met mijn lief-hebbers.

3. Ende ick hebbe oock dese woorden ghesproken totten beminner der zielen. Ick sal een weynigh mijn aensicht verborghen van haer / een luttel tijt sal ickse verlaeten / om te sien oft sy oock supberlijck bemint. Het is veel supberlijck te beminnen / want dat is my beminnen / niet om haers selfs wille / niet om eenighe tijtelijcke baete / oft gheestelijcken troost / maer my alleen beminnen om mijn selfs wille / ende haer selven eyndelijck om mijnen wille ende om niet anders te verwachten van my. Het en is allen menschen niet ghegheven alsoo te beminnen / maer alleen de alder-volmaeckste Ziele. Aldus gaet te boven die cupssche ende supbere Liefde alle andere liefde. Want een onvolmaecte

liesde

liesde moet dickwils gheproeft ende geoeffent worden / op dat den liefhebber mach weten hoe seer dat sy bemint / oft sy comt tot verachtinghe sijns selfs. Ghy hebt wel in u herte ghesproken: Doozwaer ick heb GODT lief / ende dit selve hebby dickwils verhaelt / dat ghy lief hebt. Maer ick en gheloobe niet alleen de woorden / oft de ghedachten / want ick sal u inder waerheyt proeven.

4. Als ick teghenwoordigh ben / ende vrendelijck tot uwaerts / als ick debotte ghebe / oft nae dat ickse ghegheven hebbe vermeerdere / als ick voort-brenghe alleen hoorspoet ende meestendeel blytschap / soo segghy des dootelijck: Mijn lief ick beminne u / ende ghy seght wel; Want ick ben seer minnelijck. Alle wat van my magh ghedacht oft ghesproken worden het is al minnelijck / soet ende lofselijck inder eeuwigheyt. Maer is dit een groote saecke my alleen lief te hebben / ende te prijzen inde welbaden? Dat selve doen oock de sondaeren / want dickwils loben ende ghebenedijden sy my / als sy ontfangen tghene dat sy qualijck begheeren. Maer den lof en is niet schoon inden mont des

W

sondaers.

sondaers. Wie my dan lief heeft om de weldaet oft vertroostinghe / wat doet hy meer dan een gierigh mensch. Gaet voort / gaet voort / ende climt op tot meerder volmaectheyt. Schaemt u altyt even teer ende sacht van leven te zijn. Leert eens stercke spijs eten / ende niet langher tinselck der kinderen. Gaet eens totten ghetal vanden stercken van David, voerende de lancie / t'sweert / ende den schilt. Draeght u crups ende volghet my nae / haest u om gerekent te worden onder de ghe-
ne die verscheden swarigheden ende menigerley banninghe voor my con-
nen verdraghen. Ghy zijt veel te seer geneycht totter vertroostinghe. Daer-
om wil ick u proeven / ende trecken totter andere zijde / op dat ghy oock mocht proeven wat ghy cont verdra-
ghen / op dat ghy u selven niet en laet duncken / dat ghy onnoosel ende heyligh zijt. Ick sal over u seyn den tri-
bulatie / gramschap / onweerdigheyt ende in-vallen door de quade engelen. Sommige menschen sullē wegh nemē
t'ghene dat u toe-behoort / d'andere
sullen u weygheren t'ghene dat ghy
behoeft. Sommighe sullen van u ach-
ter-clay sprecken / d'andere sullen u

in u aensicht weder-staen. D'andere
sullen een swaer jock oft packt op u
leggghen / ende sullen u lepdē daer ghy
niet en begheert te gaen. De sommi-
ghe sullen u quellen van bukten / ende
de sommighe van binnen. Andere sul-
len op-ghetrocken worden tot staet
ende eere / ghy sult verlaeten blyven
tot spijt ende arbeyt. In alle dese ende
veel meerder dinghen suldy gheproeft
worden als een sterck vechter. Ick
sal wegh scheidē van u / ende niet
op-houden u neerstelijck te ondersoet-
ken ende examineren / om te besien oft
ghy my in't aensicht sult gebenedyden.
Alsoo verde als ghy my uyt gantscher
herten lief hebt / ende tot allen tijden
mijnen Naem ghebenedijt / soo suldy
met recht voort-aen mijn Bruyt ghe-
noemt worden / ende een secrete slaep-
kamer by my behouden. Alsoo verde
oock als ghy noch niet en cont ver-
draghen mijn roede / maer ghy meynit
dat mijn onderwijsinghe alsoo vrien-
delijck niet en is / veel daegghen bewee-
nende mijn absentie daer ghy naer
haect / soo sal ick u seyn den mijnen
stock / op dat ghy op-staen mocht / ende
daer nae sal ick comen ende ghy sult
verweckt worden totter voorgaender

gratie / want ick en wil niet dat ghy
gantſchelijck ſult falieren oft af-val-
len / want ick beminne den geenen die
my lief heeft. Ende al iſt ſaecke dat
ghy noch niet volmaectelijck lief en
hebt / ic en verſnade nochtans de cley-
ne niet / maer ick ſal maechen dat ghy
waffen meught. Ic drage ſorge ober u
dat gy wel vare mocht / daerom en wil
ic niet dat ghy aen my twijffelen ſult.

5. Ick weet wel hoe veel dat ghy
meucht verdragen / daerom gebruy-
ke ick matelijck mijn cracht teghen u /
op dat ghy niet ghetenteert en wordt
boben / gheene dat ghy ſoudet mogen
verdragen / ende alſoo mocht ſaelie-
ren. Iſt ſaecke dat ick noch vertoebe /
verbept my tot den dagh der viſita-
tien. Comende / ſoo ſal ick comen / ende
mijn belofteniffe ſal ick vol doen.
Maer ghy moet neerſtigh zyn in u
ghebeden / neerſtigh om heylige boec-
ken te leſen en te hoozen / ende in alle
houdt patientie en lanckmoedigheyt:
het en is my niet onbekent dat ghy
hier-en-tuſſchen in droefheyt gheſtelt
zyt / maer voorwaer het en behaeght
my niet dat ghy ſoo ſubptelijck ver-
ſlaut / ende den moet laet ſincken al oft
ick niet en ſoude wederom comen.

Waer

Maer is u gheloobe / ende betrouwen /
Groot gheloobe ende betrouwen is
u in deſe ſaecke aldermeest van noode /
want al iſt dat ghy my niet en ſiet /
ghy wort nochtans van my gheſien /
wien ghy u ſelven ende al dat u aen-
gaet behoort te ghelooven ende te be-
velen. Al iſt ſaecke dat ghy mijn ooz-
deelen niet en verſtaet / nochtans een
vaſt gheloobe leert u dat al goet is /
wat GODT ordineert ende doet. Daer-
om vertroost ick u / want deſe ſiechte
en ſal niet totter doot weſen / maer ter
eeren / ende glozie GODTS. Ick heb
u begheerte af-gheſeuen / ende ick
heb u geloobe ende liefde willen proe-
ven. Dit heb ick al t'ſaemen gedaen /
op dat ghy opentlijcker ſoudet mogen
kennen u crancheyt / en mijn goetheyt
beter verſtaen. Ghy en kent u ſelven
ſoo wel niet / als ick u kenne. Ick
kenne u ende al dat u aen-gaet / niet
van heben oft van gisteren / maer
vander eeuwigheyt. Bekent dan wat
u van my comt / ſiet hoe arm dat ghy
van u ſelven zyt / als ghy van my
verlaeten wort. Ghy en zyt noch niet
verde geboordert inde waerachtighe
kenniſſe uw' ſelfs. Ende want u dat
ſeer van noode is te weten / ſoo heb

M 3

ick

ick u dat dooz experientien willen leeren. Het is u seer goet / dat ghy somtijts verlaeten wordt / dat ghy ghequelt wort ende verootmoedigh / op dat ghy alsoo u eyghen cranckheyt openlijcker meucht tasten ende ghevoelen. Ick weet wel datse aldermeest u over-comt tot uwen voortganck. Ist saecke dat ghy upt dese u cranckheyt tot alle dinghen voorzichtighe ende sozghvuldigher wort / wat hebdy dan verlooren? Ghy zijt dickwils veel te stout / ende u selven onbekent / meynende dat ghy eenigh goetheit / welck ghy niet en hebt.

6. Dooz u eygen liefde worde ghy bedrogen / want als ghy niet en aenmerckt den gheever / soo misbruyckte ghy de gifte. Ick heb u dyancken ghemaeckt / maer ghy hebt vergheten dat de druype van wijnen wijngaert was. Proeft mi eens u selven / besiet wat crachten dat ghy hebt / ist saecke / dat het upt u was / tgeene dat ghy hebt ghedat / waerom en hebdy niet ghehouden? Hebdyt oock niet comen behouden / bekent dat ghy't van boven hebt ontfanghen. Gheeft dan eer ende glozie der gratien / ende belijdt dat ghy sonder my niet en zont ghedoen.

Aen-merckt

Ioan. 15.

Aen-merckt hoe seer dat ick u van noode ben / hoe genoegsaem / en alleen machtigh dat ick ben u te vestighen in alle goet / waer waerde ghy eer ick u riepe / dan in u sonden? Ende waer zydy nu / dan daer ick u toe ghebracht hebbe? Maer wanneer ginght u wel sonder my?

7. Ende ick hebbe gheseyt: O alder-soetste HEERE, nimmermeer. Ghy zijt alleen mijn eenighe ende sonderlinghe beminde in al ende boven al die alder-ghetrouste. Waerom hebdy dan by u selven niet wel ghedacht / dat ghy gaen soudet nae de vreemde beminders? Wat heeft u in my misghaecht? Mijn glozie oft mijn schoonheyt? Doozwaer O HEERE, niemant en isser noch inden Hemel noch inder aerden uw's ghelijck in schoonheyt / in glozie / in rijkdommen ende moghentheyt. Want ghy zijt alleen die alder-opperste boven alle creaturen / uwe zyn die Hemelen / ende uwe is de aerde / den omganck der aerden ende haer volheyt hebdy ghesondeert. Het is veel dat ghy u creaturen ghegeve hebt / waer upt u groote schoonheyt / wysheyt / ende goetheyt blycht / maer het en is al niet inde ghelycke

M 4

nisse

nisse van u salighe ende gloriose presentie. Dooz die experientie heb ick nu gheleert seer bitter my te wesen dat ick u oock maer een upze verlaeten en hebbe.

8. Keert daerom wederom tot my. Het is ghenoech dat ghy tot noch toe rontsomme gelopen hebt. Leert voort aen stantastigh ende sachtmoedigh te zijn / hoopende ende betrouwende in my niet alleen inden dagh der visitation / maer overbloedigher inden nacht der tentation. Ic heb u verlaeten op dat ghy vermoeyt zijnde / gheringher tot my weder-keeren soudet / ende van alle uptwendighe vertroostinghe bedrogen zijnde / wederom soudet moghen verstaen wat u ghebaet heeft mijn liefde welcke u soo dickwils ghetrocken heeft. Daerom aen-merckit nu dattet sonder reden niet en is dat ghy t'somtijts verlaeten wort / dat ghy sonder treck tot mywaerts blijft / dat ghy met verdriet behanghen wort / dat ghy met verscheyden tentation over-ballen wort / dat ghy van hier en van daer gequeelt wort / dat ghy gheen en vint / noch hulpe en ghevoelt / maer van alle canten benautheyt ende ghebreck lyt.

Daerom

Daerom verlaet ick u op dat ghy soudet moghen weten mijn teghenwoordigheyt u seer van noode te zijn / niet alleen in een dinghen oft alleen inde alder-swaerste saecke / maer vooywaer in alle werck / in alle plaetsen ende tijt / alsoo wel smorghens als savonts / ende waer ghy zijt / gaet / ofte staet. Aldus worde ghy geleert hoe dat ghy met uwen beminden sult sozghvuldelijck wandelen / op-houden van alle ydelheyt / ende wachten vooy alle misdact.

9. Ick verlaete u op dat ghy weten meucht hoe seer dat ghy my bemint / dat is / op dat u soude kennelijck zijn de mate van uwer liefden. Ghy liet u duncken dat ghy stercker ende saligher waert dan ghy inder waerheyt waert / maer claerlijck hevet ghebleecken dat ghy ghebreckelijck ende ellendigh waert / als mijn hulpe een wepnigh u ontrocken was. Hoe salmen u liefde beter mogen kennen / dan als ghy sachtmoedelijck verdraeght de swarigheden? Ick sien u t'somtijts verflauwen / maer ick verborghen my een upze tijts als de beminde staende achter den muyl / op dat ghy verwecht soudet worden tot meerder vierigheyt

M 5

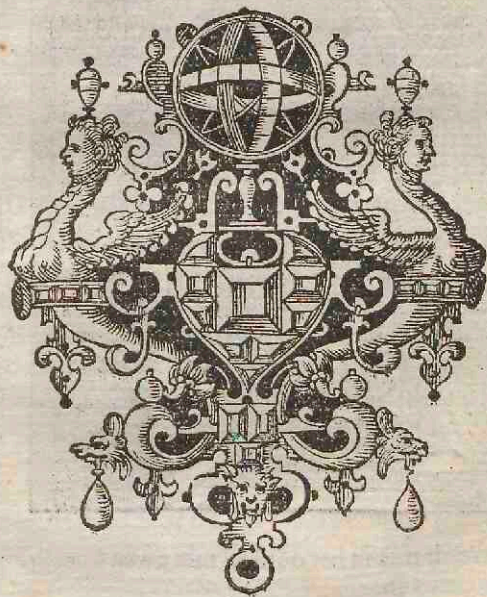
ende

ende neerstigheyt om te soecken. Ick sie ende weet alle dinghen / maer de oeffeninghe (tot veele dinghen profijtelijck) gheeft dickwils meerder verstant. Ist saecke dat ghy my oock lief hebt / voorwaer ghy en sult niet upt-stellen my te soecken. Ist saecke dat ick u behaeghe / ghy sult neerstigh wesen om te soecken. En weet ghy niet dat die ryckdommen met grooten arbeit vercreghen met meerder neerstigheyt worden bewaert? Wie isser die soo seer verwacht ruste / als de vermoepde? Wien is de liefde soo geneuchelijck als den geenen in wien voort-gegaen is den rouw vandē verloozen beminden? En is eenen schat nae dat hy verloozen is / ende wederom ghebonden niet tweemaal weerdiger dan te vooren? Dobbele breaught ende ghedobbeleerde blytschap comt wederom vande tegenwoordigheyt des beminden / die een wijle tijts achter ghebleven was. Daerom nuttelijck outreke ick sonstijts my selven van u / want ick en doe dat niet upt onweerdigheyt / maer ick schijne met mijn liefhebbers te spelen wat sonderlinghs daer inne voorzien hebbende. Laet u voor dese tijt ghenoech wesen

dat

dat ghy een weynigh van my hebt moghen hooren. Ick gheue u oorlof soo dickwils wederom te comen tot my als ghy gevoelt dat het u van noodde is. Noyt en heb ick yemanden / die ootmoedelijck ende neerstelijck ghebenden heeft / tbinnenste mijnder barmhertigheden gheslooten.

En

Die Alleen-spraecke

En treedt niet in het oordeel met uwen knecht.

Pfalm. 142.

Van

Van het betrouwen op der Goddelijc-
ker barmhertigheydt.

Capittel xviii.

Yn GODT mijn barm-
hertigheydt, ende daer-
om en ben ick niet be-
schaemt. Niemandt en
laet hem duncken wat
vreemts te zijn dat ick
dickwils begheere met
mijnen HEERE mijnen GODT spraec-
ke te houden/wiens goedertierenheyt
dickwils mijn traegheyt treckt ende
onsteect om te bidden ende my te
oeffenen in devotien / alsoo dat van
my quaelijck ende ondancckaerlijck
lyden soude sijnder stemmen niet te
antwoorden. Maer ter avonturen
pemandt sal teghen my segghen: En
vreesde ghy dan oock GODT niet/
daer ghy inder waerheyt een onsu-
ver sondaer zyt / en niet weerdigh dat
ghy leeft? hoe comt u dese vermetel-
heyt des herten over? Ende daer ghy
de alderminste ende verwozpenste on-
der alle andere menschen zyt / hoe co-
met dat ghy u noch soo stout kent met
GODT te sprecken? Wien maecht

Psa. 58.

I.

ghy

ghy u selven? O mijn beminde H E E R E antwoort booz my/want de mont des sondaers is over my gheopent. Ist sake dat ick my selven wil rechtveerdighen/ mijnen mont sal my verdoemen. Ben ick oock supber / dat selve en sal mijn ziel niet weten. Ghy weet mijn onwijsheyt ende beschaemtheyt. Spreekt ghy booz my / ick sal geerne swygen. De stemme des Bruydegoms. En aensiet niet de woorden der schimpers die u beschimpen/maer gheeft meer ghehoor den woorden die ick tot u spreekte oft ghesprooken hebbe. Ick en ben niet ghecomen om de rechtveerdighe te roepen / maer de sondaeren. Ist my niet gheoorloft te doen dat ick wille? Wie sal mijnen wille moghen wederstaen? Ist saecke dat ick u (al zydy de alder-minste) een weynigh goets doen wille / wie sal my straffen van sonde? Laet hem den eersten steen over u worpen die sonder sonde is. Maer ist saecke dat sy oock sondighe menschen zijn / waerom lasteren sy mijn gratie? Ghy en hebt my niet vercooren / maer mijn barmhertigheyt heeft u booz-comen: Iffer noch penant die soo stout sal ghevonden worden om te murmureren tegen

u / want

u / want ghy tot my ghecomen zyt? Doozwaer syn murmuratie ende onredelycke clachte en sal niet wesen tegen u / maer opentlyck teghen my. Want ick de sondaeren ontfange ende eete met hen. Ende waerom en sulde ghy u selven niet toeschryven mijn vrientchap / welke ick veel liever ghebe dan ontrecte?

Luc. 15.

3. Den welcken ick hebbe gheantwoort: O beminde H E E R E ick bidde u en laetet hen niet gheweten worden/ maer my selven ende mijnen sonden. Ick en loochene niet het gheene dat qualijck van my gheboelt wordt: Ick belijde sonder twijffel tselve ende veel meer / want veel meerder is mijn quaet dan't bekent is. Die Bruydegom. Het is u goet dat ghy u verootmoedicht hebt / alsoo suldy altijt meer winne en mijn gratie suldy lichtelijcker herwerben. Daerom en moetmen nochtans u niet verwoopen / want ghy een sondigh ende ghebreckelijck mensch zyt / al ist saecke dat ghy u selven met goede redenen moet verachten ende nimmermeer vergeten hoeseer dat ghy misdaen hebt. Maer op dat ghy dooz sochbuldigheyt niet en sterft / soo zyt ghedachtigh hoe dick-

wils

wils dat ick vande sondige menschen
maecke rechtveerdige ende vzienden/
die ootmoedige verkiefende / ende die
van haer selven vermieten verlatende.
Het en is my van gheenem noode dat
ghy my yet vanden uwen geest / maer
dit begeere ick alleen dat ghy my lief
hebt met een supber herte / ende het
is my ghenoech. De Bruyt. Wee my
ick magh my wel schaemen / want in
my niet en is waer dooz u liefde tot
my-waerts soude moghen verweckt
worden. De Bruydegom. Ick en aen-
se geen van allen dat de weereft geest
om te behaeghen / ick en soecke van
alsulcx niet met allen / de liefde in haer
selven is my ghenoech / laetse alleen
vierigh zyn en met my blijven. Maer
wien behooren toe alle alsulcke din-
ghen die den mensch moghen vercie-
ren? Behoorense my niet alle toe / die
inde ziele ende inden lichaem schijnen
ende vertoont worden? Seer luttel
moet ghy u moepen met alle 'tgheene
dat der weereft aen-gaet / ende dat het
lichaem verciert. Maer ghy moet
waer-nemen ende sozgh draegen vooz
alle 'tgheene dat 't cieraet der deuch-
den aen-gaet / op dat ghy meucht
vooz G O D T behaeghen in 't licht der
levendighen.

levendighen. Nochtans hebby u sel-
ven te recht verootmoedicht ende be-
schulldicht vooz 'taenschijn mijns ma-
jestepts van binnen ende van buyten /
u cranckheden en oneere verachtelijck
belijdende / ende seer diepelyck such-
tende / want ghy niet weerdigh en
zijt de gratie mynder vzienschappen
u selven toe te schryven om te ghenie-
ten oock maer een uyze tijt / aenghe-
sien dat ick eenen spiegel sonder sinet-
te ben / ende ghy sondigh ende onsup-
ber van joucx op. Daerom zijt altijt
gedachtigh de crancke conditie uwer
natuyzen / ende mijn edele hoogheyt /
ende alsoo comt tot my stoutelijck met
ootmoedighe eerweerdigheyt. Want

Sap. 7.

Ica. 43.

4. Ick en gheve niet alleen dese
dinghen / maer ick ben berept noch
heel meerder gaeben der barmhertig-
heden te verleenen. Want ick heb lie-
ver t'outfermen dan gram te worden /
liever te sparen dan te pijnigen. Maer
dat heeft my noch luttel duncken te
wesen / ende ick en ben alsoo noch niet

te breeiden / ick en moet uyt mijn son-
derlinghe goetheyt nae de eerste gra-
tie de tweede oft de derde toe-woz-
pen / jae ick en maecke gheen eynde
in mijn barmhertigheden / maer oock
tgetal mijnder gratien ende weldae-
den en can niet uyt-ghesproken wor-
den. Daer-en-boven nae de vergiffen-
nisse der sonden / nae de penitentie
ende voldoeninge volbracht / soo ghe-
ve ick dickwils wederom de vlydt-
schap mijns salighs aenschijns / in-
stoptende overbloedigher gratie des
heylighs Gheests. Ende al ist alsoo
dat alsulcke sondaer noch inde vleesch
leeft / nochtans ontfanghe ick hem
in mijn vrientchap / alsoo dat van
den voorszonden sonden ende quaedt / nu
gheen beschaemtelycke confusie meer
en is / maer veel meer danckbaer-
hepdt / ende een stemme des lofs ghe-
hoort wort / want alle die oude din-
ghen zijn ghepasseert / ende het is al
nieuw gemaect. Alsoo goedertieren
ende barmhertigh ben ick oock / dat
ick tot allen tijden bereeder ben om te
verghen / dan ghy om penitentie
te doen / bereeder om te gheben / dan
ghy om te bidden. Waerom vreesst
ghy dan / waerom vreesst ghy te comen

totten

totten schoot van alsulcke groote goe-
dertierenhepdt ? Ende waerom ver-
vrent ghy u van mijn gratie / die
u van selfs ghepresenteert wordt ? Al
waer't sake dat ghy oock wel wistet /
dat ick voorsz my ghenomen hadde u
te wepgheren / noch en soude ghy niet
moeten op-houden van bidden / noch
betrouwen van verhoort te worden
niet verliesen ; maer als dan meerder
neerstigheyt doen in't bidden / tot dat
ghy vercreghen hebt tghene dat ghy
begeert. Want onepndelijck zijn mijn
barmhertigheden / ende tghene dat-
ter op d'een tijt gheweyghert wordt /
dat selve magh op een anderen tijt
goedertierentlyck ghegeven worden.

5. Hoe rondu gheweten wat tijdt
ick mijn aensicht tot u keeren sal / ende
volbrenghen de begeerten uw' her-
ten ? Wat sepd den Propheet David
van my ? Gaet tot hem (spreect hy)
ende wordt verlicht / en u aensichten
en sullen niet beschaemt worden. Bes-
schuldicht dan meer uw' selfs traeg-
hepdt om te comen tot my / dan dat
ghy te veel tot my comt / meer u be-
vreesde beschaemthept / dan u goet-
willighe hoope / om vergiffenisse te
vercrighen. Het is een tecken van

Psal. 33.

R 2

oprechte

oprechte ootmoedighepdt ende groot geloobe te betrouwen van mijn goet-
heyt. Dese dingen spreke ick tot u op dat ghy niet en sondicht. Ist sake dat ghy ooc sondicht/ en wanhoopt niet/ maer staet op geringe/want ghy hebt noch hoope/ en eenen advocaet by den Vader inde hemelē. Of wil dy so lange vertoeven eer ghy tot my comt/ tot dat ghy weerdigh sult zijn? Wanneer suldy dat uyt u selven vermogen? Ist saecke dat alleen tot my mogen comen goede ende weerdige/groote ende volmaeckte mannen / tot wien sullen de sondaren ende publicanen gaen? Wat leert u het Euangelium? De publicanen en sondaers waeren nakende ende comende tot IESVM, op dat se hem hooren soudē. Daerom laet de ontweerdighe tot my comen op dat se moghen weerdich worden. Laet de clepne ende onvolmaeckte comen / op dat se groot ende volmaeckt mogen worden. Laet alle menschen en elck bysonder comen tot my/ op dat se mogē ontfangen vander volhepdt der levender fonteynen. Ick ben de fonteyn des levens die niet en ran uyt-gheyut worden / wie dorst heeft die come tot my ende drincke/ ende die niet en heeft come tot my/ op

dat

1. Ioan. 2.

Luc. 15.

dat hy om niet coope. Die sterck is/ come op dat hy worde genesen. Die rouw is/ come op dat hy ontstercken magh worden. Die bezyest is/ come om gesterckt te wordē. Die droevich is/ come om vertroost te worden. Die dorre en droogh is / come om metten sneey ende vettigheyt des geests verbult te worden. Siet hoe mijn weelde is te wesen metten kinderen der menschen. Soo wie wijshepdt begheert come tot mijnder leeringen. Wie rijckdommen soeckt / come om te ontfangen de eeuwige ende onvergankelijche rijckdommen. Die eere ende glorie soeckt/ come om te besitten eenen eeuwighen naem inden Hemel. Die saligheyt begeert/ come om die sonder byese en perijchel te besitten. Die overbloedigheyt van alle goeden begeert / come tot my om te ontfangen dat opperste eeuwigh en ongemeten goet. Ick ben de gene die alle tijtelijche goede verlene/ en boven dese geve ick die eeuwige goeden inde Hemelē. Ic sal mijn belostenisse volbrengen/ als verbult sal zijn de salige onderhoudinge mijnder gebodē. Want alle de ghene die wettelijck gestreden heeft hier op der aerden/ sal gloriozelijck gherroont worden inden Hemel.

Prov. 8.

2. Tim. 2.

Die Alleen-spraecke

Wanneer sal ick comen ende verschijnen
voor het aenschijn **G O D E S**? *Psal. 41.*

Vander begheerten om **GODT**
te ghenieten.

Capittel xix.

Daendachte mijnder her-
ten is in u aenschouwen
altijt. Wat magh een
gheloobighe ziele soe-
ter ofte gheneuchelijc-
ker wesen dan devoote-
lijck te contempleren
van **GODT** de **HEERE** haeren be-
minden / op dat sy ten minsten door
een neerstighe aendachtighe den sel-
ben haer tegenwoordigh maecke / den
welcken sy met een claere ende saligh-
maeckende beschouwen noch niet en
can gesien. Dat sy hem dan aenschou-
we nu ter tijt door eenen spieghel in
een donckerheyt / den welcken sy noch
niet beschouwen en can / aensicht aen
aensicht. Dat sy oock ondersoekie
door de **Schryftuyren** ende **figuyren** /
den gheenen die sijn claerhepdt niet
machtigh en is te beschouwen. Och
oft de neerstigheyt om te soecken het
aensicht des **HEEREN** nimmermeer
en vercoude / maer van daege tot dae-
ghe mocht meer ontstecken worden.

Psa. 18.

I.

Doch daer is een vierighe begheerte sonder op-houden / om te ghenieten GODTS beschouwinge inde ziele die GODT bemint. Want de beschouwinghe GODTS is de opperste saligheyt / en alder-bolmaerste welbaert. Daerom begeert alsulcken ziele dese saligheyt / op dat haeren appetijt ende begheerte vereenicht zijnde met haeren eynde / soude moghen verfaet ende tot ruste ghebracht worden. Want nimmermeer en sal sy moghen te vreedden ghestelt worden / oft verfaedt met eenigh teghenwoordigh tijtelijck goet. Want door menighe experientie heeft sy gheleert datse soo veel onsaliger is / ende ongheruster / hoe sy verder vander Hemelscher saligheyt ghedoelt heeft. Men ghesten dat onder de creaturen niet ghestadigh oft geduygh en wort ghevonden / waer door haer begheerte soude mogen gestulpt worden.

2. Laet haer dan comen totten genen / van wien sy ghemaect is / ende laet haer de saligheyt soecken vanden gheenen daer sy haeren oorspronck af heeft. Want die de ziele gheschaepen heeft / dat is de selve die met goeden haer begeerte verbult. Want alsulcke

begheerte

begheerte heeft hy haer in ghestort / datter gheen goet en magh gebonden worden / beneden ende upt ghenomen GODT. Het opperste goet / daer sy magh mede te vreedden zijn / ofte geen blitschappe / welke sy vyjelijck magh ghenieten. O mijn ziele en wilt daerom hier niet staen / want dat en is de plaetse van ulve rusten niet / maer heft u op-waerts / climt tot den genen die u geschaepen heeft. Want nu heeft de selve boden gesonden / ende hy noot u om op-waerts te climmen. Alsoo veele boden seynt hy tot u / als hy begheerten des eeuwighs lebens u instort / de welke als ghy ontfanghen hebt / soo bereyt u om te gaen wandelen. Ghy wandelt alsoo verde als ghy hem begheert te sien / alsoo verde als ghy hem soecht te behaeghen / alsoo verde als ghy verloochent alle aertsche goeden / alsoo verre als ghy om sijnen wille al doet oft laet watmen doen oft laeten moet. Want ghy en hadt hem eerst niet comen gesoeken / ten waere dat hy u eerst gesocht / ende heplige begeerten in u verweckt hadde. Want voorwaer alsulcke ziele queelt niet door liefden / maer met een schadelijck verdriet / die metter hitten

R 5

der

der eeuwiger Sonnen niet en is verstraelt. Maer alsoo verde als den supden wint waepende / de selve ziele van conde ende droefhepdt verlost wordt / soo sal sy terstont vierigh beginnen te worden / overmits de begheerte des inghestortz lichtz / om te gheraecken tot de secreeten der onbegryppelijcker Godthept.

3. Onghemeten byant der waerachtigher Sonnen / hoe veel hitten byenghdy dan inden liefhebber. Ghy verandert de dypsternissen der droefheden / en moyelijcke wercken byenghdy tot niet. Langhe jaeren ende daegen van armoede vertroost ghy overbloedelyck met eenen simpele inbal. **O** Medern der droevigher. **O** lichtende Lanteerne vanden gheenen die doolen ende den wegh soecken / wilt my toch altijt lichten / u wooninghe maect in my / totter tijt toe dat het eeuwigh licht over my sal schijnen. **O**ch hoe soet ende gheneuchelijck sal u tegenwoordigheyt zijn / als upt een clepne ghedenckenisse soo groote vertroostinghen comen. **O**ch hoe gheerne magh ich my wel keeren tot u / hoe byijelijck mach ich alle dinghen verloochenen / op dat ich door u gratie soude

sonde moghen vertroost worden. Het en sal voorwaer niet swaer vallen voor een ziele die u aensicht begheert te sien / datse haer bloot maect vande welluste der tegenwoordigher werelt / ende der uptwendighe dinghen / aenghesen dat sy van binnen veel meerder weelde gheboelt / oft roytelinghe van u ghetrouwelijck verwacht / dat haer meerder vertroostinghe ghegheven sal worden.

4. Doorzaen niemant en is soo sot / dat hy hem sal laten duncken dat ghy een devoote ziele langhe onvertroost laeten sult oft dat sy wepnighe sperevrije der gratien van u sal ontfanghen voor alle de victorie ende verwinninghen der natuizen. Want hoe groot ende hoedanigh dat eenighe aertsche gheneuchte mach ghevonden worden / soo en maghse nochtans nimmermeer by de Hemelsche bzeughde ende vertroostinghe gheleken worden. **O** ghe-loovighe ende ghetrouwe ziele schickt u hierom tot aller tijt met **CHRISTO** uwen Hemelschen Brudgom alsoo te leven / dat ghy sijnder gratien ende vertroostinghe mocht weerdigh ghevonden worden / want door hem ende in hem suldy overbloedelyck binden dat

dat hy u vertroost in wat vreesen ende benautheydt ghy ghestelt soudt moghen zijn. Hoe ghy meerder ende dickwilder tot hem gaet / ende u sijde vaster aen sijn sijde voeght / hoe hy u soeter ende ghenuechelijcker sal duncken te wesen. Ist saecke dat ghy u selven van hem treckt / alleen sult ghy schaedelijden / ende hy blyvende in sijn schoonheyt en sal niet mopenlijc oft droevighs gevoelen. Ghy behoest sijn goetheyt / hy en behoest niemants goetheyt. Daerom ghy meught uyt hem saligher worden / uyt uwe voortgauck en wort hy niet saligher dan hy en is. Hy is alleen sijns-selvs ghenoeghsaem / hy is alleen wien niet toe oft af en magh worden gedaen. Door sijn gratie zijn alle dinghen 'rgheene datse zijn / dat sy leven / ghevoelen / ende verstaen. Daerom alle dinghen die geschaeppen zijn met recht lovende ghebenedijden den Schepper.

5. Och oft ick hem ende alle sijnen lof/eere ende glorie mochte ende conste u ghenoegh verhaelen ende uyt-gheleggen / hoe geerne soude ick dat doen. Maer wat isser af? 'Egheene dat onuytspreekelijck is / gelyckerwijs dat hy is / dat en rannen niet uyt-spreec-

ken.

ken. Dierghelijcke 'rgheene dat onuytspreekelijck is / dat en rannen niet gheen ghedachte ofte stemme vercrien. Ende want dit alsoo is / so denckt nochtans daer en tusschen na de menschelijcke maniere van uwen Schepper / gedenckenisse ende memorie hebende vander overbloedighent synder soetigheyt / ende dat voor u solaes op deser weerelt / totter tijt toe dat hy u verthoone de presentie sijns aensichts in sijn rijck.

Wee

70 Die Alleen-spraecke

Wee my dat mijne inwooninghe verlengt
is ! ick hebbe ghewoont met de inwoon-
ders tot Cedar ; mijne ziele is langh in-
woonder gheweest. *Psal.* 119.

Van't verſuchten der zielen, overmits
het uyt-ftellen der eeu-
wigher glorien.

Capittel xx.

Ick heb inden overganck
mijns ghemoets geſeyt:
Ick ben verworpen van't
aenſchouwen uwer oog-
ghen. *Mijn herte is in*
my ghewont overmits
de uyt-ftellinghe uwer
glorien *o* H E E R E. Daerom ſal ick
met u ſprecken in bitterheyt mijnder
zielen/ de cracht uwer liefden dwingt
my te ſprecken / ende ſy en gehenght
niet datter yet verborzen blyve. Wat
ſal ick dan verhaelen? *Siet o mijn*
G O D T, inden vrede is mijn bitter-
heyt d' alderbitterſte. Die dit niet en
verſtaet en weet niet wat ick met deſe
woorden meyne. Maer ick en ben han-
dien ghetal niet/ ick wetet wel / ende
gheboelt/ ende daerom en ſchaeme ick
my niet metten Propheeten 'tſelve te
belijden. Ich ſprecke tot u mijnen
H E E R E, wien alle dinghen bekent
zijn / die my nae uwen goeden wille
ghegeven hebt de kenniſſe ende 't ghe-
voelen/

Pſal. 30.

I.

Eſai. 38.

voelen/ op dat ick ter avonturen niet
meer en gloziere dan t en behoort/ oft/
op dat eenigh onwys mensche niet
meerder gevoelens van my en hebbe.
Daerom dat ick van u ontsanghen
hebbe / 'tselbe magh ick u segghen.
Maer wat ist van noode 'tselbe u te
segghen daer ghy alle dinghen weet/
ende ghy hier upt geen solaes en ver-
wacht? Ende wat solaes soude u mo-
ghen toe-comen/ die selve de vertroos-
tinghe zyt vanden mistroostighen?
Daerom moet ick de waerheyt be-
den / het is tot mijnen profijt u yet te
verhaelen oft met u te spreken. Want
ick behoeve de vertroostinghe der
woorden / om met goede ende soete
woorden mijn begeerte te verwerken
tot u / ende om eenighe laeffentisse te
doen mijnder armer mistroostigher
zielen. Want alsoo langhe als ick niet
u teghenwoordigh en ran ghesien/ soo
sal ick u af-wesen beweenen ende be-
claeghen/ want dat is een tecken der
liefsden / ende soet ghenoech den lief-
hebber. Nu begint den sin van dit
heersken een weynich claerder te wor-
den / ende te blijcken dat vande lief-
hebbende ziele wel gheschreven staet.
Want hoe een ziel vierigher bemint

ende

ende sterckelijcker de eeuwige dingen
soeckt ende begheert / soo sal sy dock
waerachtelijcker gevoelen in haer sel-
ven de cracht van dese woorden. Het
en zyn geen coude woorden/ dan voor-
den ghenen die niet en bemint/ het en
zyn dock geen doobe orgelen dan voor-
den genē die sijn herte stopt. Een lief-
hebbende en vierighe ziele weet wel/
en so dirwils wort haer herte in haer
verwermt/ als sy upt liefsden des eeu-
wigen vreedes wort beweeght en be-
roert. Daerom spreekt sy tot u haer-
ren HEERE haeren GODT, niet tot
alle menschen/voor de welke sy meer
onbekent begheert te blijven. Ende al
ist alsoo datse 'tsomtijt met den men-
schen spreekt / het is uptwendigh
ende van buyten dat sy hoorzen / maer
wat sy met u spreekt / dat is inwen-
digh / ende van binnen meer met lief-
hebben spreekende / dan metten ghe-
lypt der stemmen. Siet (spreekt sy)
inden vrede is mijn bitterheyt d'al-
der-bitterste. Oft sy segghen wilde:
Maer dat ick door u Goddelijcke hulpe
ghetomen ben tot den vrede des her-
ten / soo begint my veel swaerder te
wesen den bedrieghelijcken staet des
weerelts. Want ick sie in desen vrede/

Ⓞ

hos

hoe seer dat ick afgheſcheyden worde vanden oppersten vrede. Te voozen als ick belet werde met de aerdtſche begeerten/ende beroert met verſcheyden paſſien ende ghebreken / ſoo werde ick oock ſeer belet van mijn inwendighe beroumeringe/ ende alſoo van de contemplatie der Hemelſcher glorie. Waer hoor ick behoorde ſeer gheſucht te hebben/ maer ick en conſt dat niet ghedoen / want dooz onachtſaemheyt ſoo had ick 'tghevoelen van den inwendigen lijden verlozen. Maer als nu 'tgheruchte ende d'ouurſte der ydele ghedachten my af-genomen is/ ſoo ſitte ick een weynigh inden vrede des herten / ende met alle begheerten des herten worde ick opwaerts ghetoghen/ ende ick beclage meer dat ick de Hemelſche goeden noch niet en mach ghenieten / dan ick te voozen clagghde als ick metten quaeden des weerelts ghequelt werde.

2. Aldus dan iſt mijnder zielen een bitterheyt in deſe weerelt te leven/ onder 'tpack der ſonden ghelaeden te gaen. Maer deſe bitterheyt wort my de alder-bitterſte / als ick nae mijn vermoghen verſaemende by een alle mijn begheerten vercregen hebbe den

goeden

goeden vrede des herten / ende met alle neerſtigheyt beroert worde om te vercrighen den ewigen vrede/ende nochtans overmits den bant mijnder ſterffelijckheyt / ſoo worde ick noch belet dat ick niet en ontfanghe dat ick begheere. Daerom dwinght my den noodt tot u mijn GODT te roepen/ ende ſpreke met Paulo utwen Apoſtel: Ick onſaligh menſch/ wie ſal my verlossen van het lichaem deſer doot? Ick en weet gheen ſwaerder laſt dan langer van u te blijven op deſe werelt in deſe pelgrimage / want ick inde liefde arbejdende/en ſoecke gheen andere vertrooſtinge dan u alleen. Want ick heb oock met een ſekere experientie gheleerd / dat mijn ziele met deſe teghenwoordighe goeden niet en can verſaedt worden / noch ſy en can de waerachtighe ſaligheyt niet vercrighen / ten zy dat ſy met u vereenicht zijnde ontfanghe die Hemelſche wooninghe. Want al iſt ſaecke dat ſy uyttermaten ſeer beint/bernt ende contempleert/ nu noch gheſtelt zijnde in den lichaem/ nochtans blijft haer begheerte onverſaedelijck/ totter tijt toe datſe af-gheleydt hebbe het lichaem. Daerom is haer eynde alleen vol-

Rom. 8.

Die Alleen-spraecke

bracht ende volmaect in't vercrigen
van dat opperste goet ende in't licht
uws Goddelijcx aensichts.

4. **CONINCK** des Hemels be-
ven al liefelijck. **O** mijn alderfchoon-
ste beminde gheheel begeerlijck/wan-
neer suldy my met blijtschappen ver-
vullen met u aensicht? Wanneer sul-
dy alle mijn begheerte verbullen met
de eeuwige fonteyne? Mijn ziele heeft
gheborsicht nae u/ ende seer menigh-
buldelijck wortse ghequelt/ want sy u
noch niet becomen en heeft. Also lan-
ghe als ick noch op der aerden woone
ende u noch niet en sie/ soe ist my al
droef wat ick sie. Also seer is mijn her-
te ontfeken / dat ick niet eens alleen/
maer dickwils in mijnen over-ganck
segghe: Wanneer sal ick comen ende o-
penbare vooz'taenschijn mijns GODS.
De liefde wascht noch/ende de beger-
te wort noch veel vieriger / alsoo dat
ick niet op en houde te schreyen nacht
ende dagh / als ick alle daghe dencke
waer mijnen GOVT is / ende waer ick
noch ben. Want het is soet eenen lief-
hebber te schreyen vooz u/ als hy noch
niet en mach hebben tgeene dat hy be-
geert/maer hy moetet doch verwach-
ten ende derben. **Wt dit schreyen soe**
wort

der Zielen.

101

wort een lieffhebbende ziele meer ghe-
boedt ende gestercht/ dan oft sy hadde
alle aertfche goeden. Want alsoo verre
als sy die noch beminden/soe en soude
sy om u niet schreyen.

5. **Och** hoe saligh ende hoe aenghe-
naem is u alsulcke uptstortinghe der
traenen: Want sy dooden de weere-
lijcke blijtschappen ende tytelycke be-
geerten/ende sy verwerven de Hemel-
sche vertroostinghe. Hierom is dese fon-
teyne der hepligher traenkens alleen
gegeven den genen die sonderlinge de-
voot zijn ende beminnen. Een andere
reden der traenen hebben de weere-
lijcke menschen / die vooz eenen ellen-
dighen noot kenaut worden/ ende upt
benautheyt schreyden. De sommighe
want sy sieck ende gebreckelijck inden
lichaem zijn / d'andere want sy ver-
druckt worden / d'andere want haer
ourecht ghedaen wort / ende injurie
moeten lyden van eenen andere/ d'an-
dere want het nae haeren wille niet en
gaet. Ghy devote ziele stort alleen tra-
nen der Goddelijcker liefden: Maer
als ghy tytelycke schade lyt/ende vooz
andere verganckelijcke saken/ beveelt
ghy u selven trechtveerdigh oordeel
des HEBREN, hem daer oock af danc-
kende.

kende. Nochtans als u eenigh ondeb-
 boot mensch hoort schreyen / soo en
 moet hy u niet achten onwijs oft on-
 verduldigh / want dese traenen en be-
 swaeren niet / maer sy vermaken ende
 verblijden den mensch / sy en smetten
 niet / maer sy wasschen / en sy en schae-
 den den ooghen niet die de oogen des
 herten supverder plegghen te maken.
 Laet andere alsulcx ghevoelen van u
 hebben als sy willen / ick en can van u
 anders niet dan een goet ghevoelen
 hebben / want ick begeere niet de selve
 traenen ghelaeft te worden. De devore
 ziele. Ist saecke dat ghy niet met my be-
 geert te schreyen (sept sy) soo meugh-
 dy oock mede vertroost worden.

6. Och oft u ziele waere hoorz mijn
 ziele / ten soude u nimmermeer onbez-
 kent zyn tgeene dat ick geboele. Ick
 weet wien ick hebbe geloost / ende ick
 ben versekeret datmen lichtelijcker
 mach loochenen datter geenem Hemel
 ende aerde is / dan datter geen GODT
 en is. Ick weet dat hy tgoet mijnder
 zielen is / ende sonder sijn volmaecte
 beschouwinghe en can ick niet saligh
 geworden. Wiens contemplatie ende
 aenschouwinghe / want my noch niet
 gegeven en is / noch eewelijck over my
 ghevesticht

gevesticht en is / soo verlaghe ick dat
 selve in dit dal der traenen / dat ick
 noch berooft worde vande eeuwighe sa-
 ligheyt. Dat ick noch bevangen wor-
 de niet de dupsternisse des tegenwoor-
 dighs lebens / ende dat ick hoorz mijn
 eppen cranchheyt alsoo beswaert wor-
 de dat ick themelsche licht niet en can
 verzaegen / en dat het alsoo weynigh
 is / ende met een wolcke bedeckt alle
 tgeene dat ick vande Hemelsche glo-
 rie magh ober-dencken.

7. Hierom dobbeleere ick mijn ker-
 men in stede van mijnen sanc / als van
 dagh tot dagh my wort gheseyt: waer
 is uwen GODT? soo wordt mijnen
 geest meer bedroeft. Ick lette hier op
 al te dickwils seer rijpelijc / ende spre-
 ke hy my selven: Waer is mijn goet
 ende de volmaecte blytchap mijns
 herten? Waer is mijnen vrede ende
 waerachtighe ruste? Waer zyn alle de
 onspreekelijcke goeden van in mijnen
 GODT? Ende wanneer sal ick dese ghe-
 nieten / dan als ick sonder middel niet
 mijnen GODT sal zyn vereenicht? En
 wanneer sal ick daer wesen? Ick ghe-
 loobe / ick hoope / maer noch en besitte
 ick dat goet niet. Waer is dan mijnen
 GODT, die ick also seere beminne / ende

Die Alleen-spraecke

Pfal. 33.

noch niet en beschouwe? wiens liefde
 my soo dickwils quetst/ wiens absen-
 tie my soo seer bedroeft / ende ter con-
 trarien wiens besoekenis my som-
 tijts verblift? Waer is mijn GODT,
 wien eens ghesien is alle dingen ghe-
 leert? Waer is mijnen GODT, in
 wien mijn hert ende mijn vleesch altyt
 begheert te verheugen? Waer is mij-
 nen GODT, voor wien ick soo veele
 pijnen ende arbeit verdraghe? wiens
 memorie soet is/ maer de presentie is
 veel lieffelijcker / ende alle droefheyt
 vander herten verdrijvende. Waer is
 mijn hoope en alle mijn glorie? Voor-
 waer/ voorwaer in u mijn GODT de
 saligheyt mijns aensichts. Toont my
 u glorie / u aensicht en wilt niet kee-
 ren van my/ ende alsoo sal ick ophou-
 den van mijn clachten. Ist saecke dat
 ick oock een wepnigh met u schijne te
 lijben/en wilt my dat niet verwijten/
 want een stercke liefde heeft wonder-
 lijcke manieren. Ick worde bedwon-
 gen om te verheyden/ ende meer wor-
 de ick beweeght om te begeeren/ ende
 alsoo blijft tusschen ons heyden altyt
 een vrendelijcke oorlooghe.

Vander

Vander ghedenckenissen des Hemel-
 schen Vader-landts.

Capittel xxj.

EERE ick heb bemint de Pfal. 25.
 cierlijckheyt uw's huys,
 ende de plaetse der woo-
 ninghen van uwer glo-
 rië. O mijn GODT, ghij I.
 weet wel hoe gheerne
 dat ick by u waer/ende

ick en cans niet uyt-ghespreeken hoe
 hertelijck dat ick tselve begeere. Ick
 en begheere dat oock niet alleen alst
 my qualijck gaet / maer hoe wel dat
 my gaet / nochtans begheer ick noch
 meer niet u te zijn. Waer hoe sal mijn-
 der begheerten moghen voldaeen wor-
 den. Hier te wesen verdziet my / ende
 het is noch van noode/wet u te wesen
 lust my / maer het is my noch niet
 gheoorloft. Ick en sie geenen beteren
 raedt dan dat ick dit verlenghen ende
 uytstellen lijdtsamelijc verdrage ende
 mijnen heur in uwen handen stelle.
 Wat sal ick doen? sal ick by my selven
 hier teghen murmureren alst also wese-
 sen moet? Verre moet dat van my zijn.
 Ick weet datter oock veel heylighen

5

hier

hier op der weerelt lange hebben verwacht ende patientie ghehad / wiens herten waeren inden Hemel. Ist saerke dat ghy **D H E R E** mijn pelgrimage op deser weerelt wilt verlenghen / ick sal oock onderdaenigh zijn alsoo langhe alst u believen sal. Maer op dat mijn begheerte met u te wesen in haere verwachtinghe verdraeghelijcker ende beter te vreden mach zijn / soo sal ick hier-en-tusschen een wepnigh by my selven vande Hemelsche wooninghe over-dencken. Ick en vermete nochtans niet van my / dat ick oock de alder-minste blijdschap die ghy bereypt hebt uwen liefhebbers / sal moghen grondeeren ende begrijpen. Maer ick sal een wepnigh van hier en van daer over-dencken / waer door mijn begheerte dickwils metten aertsche dinghen verdrückt ende besmet / wederom mach verweckt worden / ende totter hoope des eeuwighen levens mach op-gheheben worden.

2. Och oft dien dagh op-ghegaen waere / in welchen de blijtschappen des Hemels my hadden op-ghetogen. Hoe blijde soude ick dan zijn / hoe saligh soude ick my selven reekenen / saligh hoorwaer / want ick soude dan

in

in eenen vasten seerkeren peys ende vrede ghestelt zijn. Het en waere van gheenen noode daer yet af te vraghen / als daer gheen secreeten en soude mogen verborghen blijven. Maer nu mijn leven noch inder nacht verkeert / soo en ist gheen wonder dat mijn ooghen schemeren ende verduyfvert worden tusschen de wolckē der glozien. Nochtans ick sal mijn ooghen op-slaen van verre siende / ende groetende de heylighe stadt Jerusalem / welke inden hemel van levende steenen ghemaecht wort / te weten vanden Engelen ende heylighe menschen / althijt vol lofs / ende vrolijcken sauchs / sonder eynde **GODT** lovende. Wel aen dan o mijn ziele climt op-waerts / aen-ghenomen hebbende de pluppen der begheerten / vlieghe uptten lichaemelijcken ghevoelen / vertreckt dan dese sienelijcke figurze des weerelts totter heyligher woon-stadt **GODTS**, tot het nieuw Jerusalem / ghestapelt metten eeuwigen vrede / met glorie ende eere ghecroont / ende met de versaminghe van alle goeden volmaecht.

3. Siet hoe wonderlijcke ende onspreekelijcke dingen van u lantschap ghesproken worden / ende veel meer

lofs

lofs ende eere ist weerdigh / dan eenighe menschen tonghe soude moghen upt-sprecken / oft eenigh herte soude moghen dencken. Een mensch en can dat niet gheboelen / eens menschen verstant en can niet begripen / hoe glorieus dat GODT is in sijn hepligen / hoe wonderlijck in sijn majesteit. Hest op u gedachte totten alderhoogsten Hemel / verbreyt u begheerte tot in de ewighe ewigheden / ende spreekt metten Propheet: O heplige stadt GODTS glorieuse dingen zijn van u gheseyt. Watmen daer begeert / dat heeftmen / ende watmen heeft / dat selve wordt sonder sorghe beseeten.

Psal. 86.

1. Cor. 13

Daer wordt GODT aenschijn aen aenschijn beschout / claerlijck ende sonder douckerheyt / niet doorgaende / ende maer een uyze duyrende / maer claerlijck sander eynde. Daer wort gekent de heplighe ende glorieuse Drievuldigheydt, ende onverschepdelijcke eenigheyt / welke van alle borghers des hemels wort aen-ghebeden / gheloost / ende ghebenedijt. Daer is dien eenigen / beminden / sonderlinghen / ende begheerlijcken schat / boven alle rijckdommen costelijcker / mijn HEERE

IESVS CHRISTVS den onsterffelijck-

ker

ken Bruydegom der hepligher kercken / in wien zijn alle thesoozen des wijshepts ende wetentheyt GODTS, voor 'tbeginnel des weerelts verborghen / maer den heplighen beropenbaert. Och hoe geneuchelijck zijn alle heplighen voor 'taenschijn des heplighen alder heplighen / die de oorsaeke ende oorspronck van haerder saligheyt is. Daer en spreekt hy tot haer niet by spraeken. Waer openbaerlijck vanden VADER vercondicht hy haer. Hy is haeren boeck / twoort te weten dat in 't beginnel by GODT was / haer leerende van als ende alle dinghen verbullende / alsoo dat haer niet en ghebreekt inde glorie. O salighe ewighe glorie / die niet en is van een rote memozie / maer van GODTS presentie in 't blinckende schijnfel der heplighen.

Ioan. 16.

4. Daer is de alder-glorieuoste Moeder GODTS ende ewighe Maghet MARIA, 'theel hemelsche heyt met haer ghedaente ende schoonheyt bertierende / welke omringhelen met haer gaende de scharen vande andere maeghden als bloemen der roosen / ende selpen der dellinghen. Daer zijn de Enghelen ende Archanghelen in

haer

haer ordene ghestelt/ altijd neerstigh
inden Goddelijcken lof upt te spreken
met vzeughden/waer af de sommighe
zijn d'hoogste/ d'andere de middelste/
en d'andere de leeghste/na drie heylige
prinsdommen bedeeft. Daer zijn de
Patriarchen ende Propheeten / die
hier voortijts metten H. Gheest ver-
vult zijnde/ ghepropheeteert hebben
vande toe-comste CHRISTI inden
bleesch/ ende nu den selven onsen HEE-
RE IESVM CHRISTVM, CO-
NINCK der Coningen/ waerachtigh
GODT, waerachtelijck ende clær-
lijck kennen ende aen-schouwen / son-
der op-houden loben en ghebenedpen.
Nu sien sy ooghe aen soghe haeren
Verlosser die sy lange verwacht ende
uyter herten begheert hadden dat sy
comen soude. Daer zijn die seer upt-
nemende mannen ende upt-roepers
CHRISTI alle eeren weerdigh / de
Apostelen segghe ick ende Discipelen
des HEEREN vol heyligheyt ende
gratie / fundateurs des H. gheloofs/
maer nu behoote middelaers ende in-
tercessours inde eeuwighe glorie/wor-
den gheenen die sy in t'gheloobe heb-
ben ghegenereert ende gheleert.

5. Daer schijnt sonderlinghe seer
den

den dooper CHRISTI Ioannes, ee-
nen speciaelen vrent des Bruydegoms,
daer is Petrus de hemelsche stotel-dra-
gher / Paulus dien excellenten doctoor
ende leeraer der Heydenen / Andreas,
Philippus, Thomas, Iacobus ende Ioan-
nes, metten anderen Apostelen ende
Euangelisten / columnen der heylig-
her Kercken. Tgheloobe van dese
vzoome mannen te houden / ende het
exempel van leven te volghen / en is
anders niet dan totten eeuwighen le-
ven te comen. Daer zijn de heerlijcke
ende upt-nemende stercke mannen/
inden strijdt met haer selfs bloet root
ghemaecht als purper / die heylighe
martelaers inder eeuwigheyt met
CHRISTO saligh/wiens lichaemen
al zijne seer wreedelijcken verscheurt/
nochtans en mochten haer zielen van
CHRISTO door eenighe tormenten
niet worden ghescheyden. Daer zijn
de alder-doorlichtighe ende wel-
schijnende Confessoors/ die tweerelt-
lijck leven versmaedende / Hemelsche
mensen gheworden zijn. Daer zijn
de groote ende gloriense doctoozen
ende leeraers/ die door de verdiensten
van een heyligh leven/om hoogh ghe-
toghen waeren in de beschouwinghe

GODTS,

GODTS, van welke veele in haer schriften een levendigh beelt der heyligheyt hebben achter-gelaeten. Daer zijn de kinderen ende maeghden / de ouders met den jonghers / altyt den naem des HEEREN t'samen lobende / ende wat sy goeds ende deughden in haer leven gedaen hebben / GODTS majestejt sonder ophouden toeschryvende / altyt danckbaer / altyt devoot / altyt broolijck / altyt ontfeken / ende nimmermeer met eenigh verdriet bevangen / maer op-gheericht met een gheduyzige beschouwinge tot GODT. Och hoe glortens is dit rijck / in welke alle Heplighen met CHRISTO regneeren / gerleet metter eerster stoulen / ende versekert van d'andere. Daer volgen sy het LAM waer dattet gaet / want daer en sal gheen affscheydinghe zijn van hem / maer inder eeuwigheyt broolijck zijnde / soo sullen sy in den HEERE haer verblijden.

6. O mijn ziele over-denck dese dinghen / ende heft op u ghedachten boven alle sienelycke dinghen. Waerachtelijck dese plaetse is heyligh / ende de HEERE is daer inne. Altydt is hier vrede ende blytchap overvloedig / hier is altydt eenen overloop

van

van allen goeden / ende een eeuwighe derbenissen van alle quaeden. O mijn ziele mocht ghy een wepnigh ontfanghen ende begripen vande onspreekelycke blydtschappe der heplighen / waer dooz u droevighe pelgrimagie een luttel mocht vertroost worden / want by my en suldy anders niet vinden dan pijn ende arbeydt / het ober-ballen der tentatien / en t'kermen des weerelts. Och oft u den Schepper des oppersten lichts een wepnigh wilde in-stozten van deser Hemelscher blydtschappen / ende u niet ydel en liet wederom comen / tot mijn doore spysen / maer nae de rijckdommen synde oberbloedigher gratien u superen wilde / ende verlossen van alle tijtelycke dinghen / ende inde diepte synde eeuwiger claerheyt ten minsten met eenen ooghenblich wilde in-lepden. Och oft ghy yrt de Hemelsche plaetse der heplighen mocht met u brenghen een vorne oft patroon der waerachtigher heyligheyt / welke ghy soudet moghen nae volgen. Want veel beter ende waerachtigher zijn de exempelē der Hemelscher menschen / ende der gheenen die ghebesticht zijn in haer deught / dan vanden gheenen

D

die

Die Alleen-spraecke

die noch op der aerden gheproeft worden. **O** mijn **HEERE** mijn **GODT**, verleent my te gevoelen en te verstaen welke dat de volmaecte salighepdt der heylighen is / niet alleen upt de boecken daer af gheschreven / maer dooz uwen heylighen **Gheest** die oock meer vande Hemelsche secreten leert / dan den menschelijken sin can verstaen. **Gheest** my oock dat ick mijn leven veel vierighlijcker magh ophesfen totte gheestelyche oeffeninge / ende dat ick tusschen de daghelijckes lasten der tentatien / cloeckelijck magh houden de triumph der patientien totter tijt toe dat ic ontbonden zijnde van dit sterffelijck lichaem / dooz u barmhertigheyt magh geraecken tot dese salighepdt der heylighen die ick hertelijck begheere / ende van dagh tot dagh met grooter begeerten verwachte.

Vanden

der Zielen.

108

Vanden toeganck totten heyligen der heylighen **IESVM CHRISTVM**, den Coninck der Eughelen.

Capittel xxij.

Hy zijt selve mijnen Coninck en mijnen **GODT**. **O** mijn ziele staet op / comt ende gaet tot de plaetse des wonderlijck tabernaekels / totten huuse **GODTS**. Het

Psal. 43.

behoort voorzwaer dat ghy alle dingen op een zijde stellende / sult voort comen om met een ootmoedighe reberentie te groeten onsen **HEERE IESVM CHRISTVM**, uwen Saligmaecker ende Verlosser / die thoost is van alle prinsdom ende machte / die blijft schap ende een croon van alle heylighen / een vaste hoope ende seckerere verwachtinghe van alle geloovigen. Hy is de selve die u gheschapen heeft ende verlost / hy heeft vooz u gheatbeydt / ghestreden / ende verwonnen / hy is uwen abboracet / ende een veroeninghe vooz uwe sonden. Hy is uwen vertrooster / uwen boozstender / uwen vegheerder. Hy is uwen eenigen ende

1. Ioan. 2

10 2

sonder

Die Alleen-spraecke

Cant. 2.

Cant. 1.

sonderlinghe beminden / die ghehoedt
wordt tusschen de selpen / ende be-
gheert tusschen u borsten te woenen.
Wie heeft u opt soo veel goeds ghe-
daen? Wie heeft u met alsulcke lief-
de bemindt? Tot desen sonderlin-
ghen lief-hebber gaet nu. Biedt hem
u selven. Opent hem u herte / ende
verhaeldt voor hem alle 'tgheene dat
ghy langhe verborzen in't herte ghe-
draeghen hebt. Niemandt voorwaer
en sal u beter te kennen gheuen ende
veropenbaeren / wat hoope ende wat
raedt ghy hebben moet in allen u le-
ven dat seer veranderlyck is. By
hem zijn alle u voorneminghen ende
begheerten. Laet uwen raedt in hem
blijben. Te vergheefs hoopt den ee-
nen mensch inden anderen / maer hy
is u secker hoope ende vastigheyt
des vreeses. Door hem hebben wy
eenen toe-ganck tot den VADER, ende
van hem wordt u alle gratie gheghe-
ven / ende meerder deught in -ghe-
stort.

2. Zddy droevigh oft voolijck / al-
tijdt neemt uwen toe-loop tot hem.
Hy is den Spieghel des levens / den
reghel der rechtveerdigheyt. Hy is
'tgheduylich licht der zielen / de lief-

de

de der cupsheyt ende de blydtschap
der conscientien. Om synen wille
suldy lichtelijck alle wellustigheden
versmaeden / om synen wille sullen u
alle bittere ende contrarie dinghen
verdraeghelijcker worden / en die ghy
om synen wille verdraeghen hebt / die
sullen u behaeghen. Daer-en-boven
uyt hem / door hem / ende in hem
zijn alle dinghen. Tot hem moet ghe-
schickt en op-ghedragen worden eerst
ende voor al alle u meyninghe / alle u
werckē / alle u woorden / u lesen / u bid-
den / u gedachten en gepeynsen. Door
hem wordt de saligheyt ghegheven /
ende bereydt ghemaect het eeuwich
leven. Om synen wille en suldy niet
vreesen te sterben / ende ghy en sult
niet weygeren te leven. Ende daerom
moet ghy u selven bevelen synder ghe-
trouwigheyt / boven oft voor syn eere
ende liefde niet met allen stellende.
Comt dan herwaerts o mijn ziele /
ende danck uyt allen u crachten u-
wen Verlosser.

3. O alder-soetste ende boven al al-
der-vriendelijckste I E S U, weest al-
der-devootelijckste ghegroet / alder-
hooghelijckste ghevreesen / nu ende eeu-
welijck van alle creatuyzen ghebene-

dijdt. O alder-weerdighste IESV, wat eere sal ick moghen pinnermeer vinden om u te bewijfen / oft wat danckbaerhepdt sal ick u moghen thoonen / daer ghy my onspreekelijche ende onepndelijche barmhertigheden hebt bewesen? Ende al waer't saerke dat ick pet vondt dat ick u soude moghen gheben / soude ick dat selve niet vanden uwen gheben? Wepnigh oft niet met allen heb ick; Sal ick dan van niet moghen Sacrificie doen? Nochtans ick begheere / O HEEBE wilt van my ontfanghen een Sacrificie mijnder ootmoedigheyt / mijnder armoeden / ende mijns niets / ende laetet al t'faemen u toe-gheschreven zijn / wat ghy my hebt willen uyt u sonderlinghe goedtheyt gheben.

4. Laet oock vooz my alle chooren der Enghelen / die by u altydt staen / een onghemeten lof uyt-spreeken. Laet oock alle Gheesten der rechtveerdighen 'tselve vooz my doen met hooghe jubiliatie / 'tselve dickwils verhaelende. Maer hier-en-boven wat sal ick noch moghen doen tot lof en memorie van uwen alder-heylighsten Naem? Ick soude wel veel moeten doen / ende vooz veel deugh-

den

den ben ick ghehouden / ende verbonden danckbaer te zyn / ende nauwelijcks en vermaghy ick u vanden minsten te looven. Daerom sal ick van u o alder-soetste IESV lesen / schryben / ende singhen. Ick sal van u dencken / van u spreken / vooz u sal ick werken / ende vooz u sal ick lijden. Ick sal my verheughen in u / ick sal u looven / ick sal u groot maerken ende glozificeren. Eerweerdelyck sal ick u aen-bidden / want ghy zyt mijnen GODT, in wien ick heb ghelooft / welken ick hebbe bemindt / ghesocht / ende altydt begheert. Doet met my een teeken in't goede / op dat mijn doghen sien mogen u schoon aenschyn inden Hemel. Siet ick worpe my neder metter herten vooz u voeten / met traenen hertelyck begheerende u goedertierentheyt / op dat ghy mijne barmhertigh meught wesen. Schryft dogh mijnen naem in't boeck des lebens / ende en laetet nimmermeer uytgewischt wordē / 'twelcke u heylighe handt geschreven heeft.

5. Ic onsaligh mensch der verdienste vanden heyligen seer ongelijck en onweerdigh / nochtans van u overbloedighe sonderlinge gaewe der verdien-

D 4

sten

sten seer betrouwende / soo bid ick u seer ootmoedelijck dat ick onder de minste ende de leeghste lidtmaeten der upt-vercrozen magh gherekent worden. Ick weet wel dat mijnen leben ende conuersatie alsulcx niet is / dat ick yet stoutelijcks van mijn selven soude derren betrouwen. Maer alle mijn hoope ende vertroostinghe is gheleghen / ende rust inden prijs van u costelijck ende dierbaer bloet / waer inne ick my selven gantschelijck stelle / ende gheboele dat ick my daer inne behoorze te stellen / met alle tghene dat ick ghebaen ende misdaen hebbe / dat ick verdient hebbe ende versumpint. Hierom soo bid ick u δ alder-sachtmoedighste I E S V, siet toch aen mijn smoothepdt ende ghebreckelijckheyt / siet aen de begeerten mijns herten / die ick tot u hebbe ende dzaeghe / niet want ick δ weerdigh ben / maer want ghy goedertieren zyt / die vanden onweerdighen niet en wepghert gheraecht te worden ende be mindt. Mijn onsupberhepdt treckt my van u ende veerbeert my / maer u goedertierentheyt ende ootmoedighheyt die seer groot is / lockt my wederom / om tot u te comen / die niet

alleen

alleen mensch gheworden en zyt voorden mensch / maer oock voorden selven hebby willen upt waerachtighe liefde lijden / sterben / ende begraven worden. Daerom neme ick mijn toelucht tot u / want ick niet goets in my selven en vinde. Ick bid u verbult voorden my tghene dat mijn clepninghepdt niet en can volbrachten.

6. Ghy hebt my de begheerte ghegheven om u te groeten / te loben / ende te ghebenedijden / want ghy zyt mijn hoope ende mijn deel in't landt der lebender. De begheerte mijnder zielen is met u te zyn in't rijck der Hemelen / maer want mijnen tijt noch niet bereypt en is / soo sal ick verwachten tot den avondt toe. Daer-en-tuschen sal dit my een vertroostinghe zyn inde plaetse mijnder pelgrimagien / dat ick uw δ naems magh ghedachtigh zyn / ende alder-meest uwer liefden. Ende dat ick u teghenwoordigh hebbe in tgheloove / ende de Sacramenten der H. Kercken. Ver soude my hoorwaer onderdzaegelijck zyn te leven op dese weerelt / ten waere dat ick δ H E E R E hoope hadde in u. Ick en begheere my niet dese

Psal. 141.

D 5

weereit

weereelt niet te verblijden / maer op dat ick oock niet blijven en soude sonder vertroostinghe ende blytshappe / soo heb ick vooz my ghenomen in u te stellen alle mijn blytshappe. Seer veel ende dickwils soude ick dolen / ende met mijn ghedachten soude ick herwaerts ende derwaerts gedreven worden / ten waere dat ick in u mijn memorie ende gedenckenisse bewaerde. Ende want ick de hoogheyt uwer Goddelijcker natuyren niet en can verstaen / noch de ongheschapen waerheyt niet en vermagh te begriypen / soo keere ick my met meerder sekerheyt tot den wercken ende woorden uwer heyliger menschelijcker natuyren / want hier mede becommert zijnde / ende daer af denckende / soo en gae ick niet gheheelijck van u Goddelijcke natuyre. Danck ende lof zy u goede IESV, soete ende beminde IESV, want ghy mijn hzoeder mijn veen ende mijn vleesch gheworden zijt. Danck ende lof zy MARIA u glorieuse Moeder / van wiens maeghdelijck lichaem ghy aen-ghenomen hebt de heylighe lidtmaten oft leden uw's lichaems / ende hebt tselve lichaem vereenicht met u Goddelijcke natuyre / door

t'middel

t'middel van de redelijcke glorieuse ziele / alsoo dat sy niet alleen de Moeder eens menscheng / maer oock de Moeder GODTS met recht weerdelijck ghenoemt wort / ende inder ewigheyt is.

Vanden

Die Allein-spraecke

Vanden voort-ganck tot de glorieuse
Maghet te groeten.

Capittel *xxiiij.*

E Coninginne heeft ghe-
staen aen u rechte zijde
in een vergulden habijt,
ombehanghen met me-
nigherhande cieraet. **D**
HEERE IESV CHRISTE,
al ist sake dat ich wep-
nigh verdiensten ende veel sonden in
my selven binde / nochtans hebbe ich
groot betrouwen in u bittere passie
ende inde verdiensten uw's ghebene-
dijde Moeders / die glorieuse Maghet
MARIA, waer af dat my nu lust een
luttel te pepnsen. Ich begeere dattet
my gheoorloft zy. Want wie ben ich /
dat ich soude naerder derren comen /
ten waere dat ich eerst oorlof ghebe-
den hadde? Ich weet dat mijn on-
weerdigheyt niet en behoort te comen
voor haer sonderlinghe eerweerdig-
heyt / welke voorwaer de heylighe
Engheleken met verwonderinge eeren /
spreekende aldus: Welcke is dese die
op elint vander woestijnen des we-
relts overvloepende bande wellustig-
heden

Psal. 44.

I.

Cent. 2.

heden des Paradijss? Daerom o alder-soetste MARIA, gheensins en hoort my toe uwe glozie/ ende eere/ u schoonheydt ende hoogheydt / te aenmercken om uyt te sprecken / want ick aerde ben ende asschen / jae snooder dan aerde ende asschen. Want ick een sondaer ben / tot alle quaedt seer ghenepght. Maer ghy zijt boven den Hemel verheben/ de weerelt hebbende onder de voeten / ende om der eeren uw's SOONS ghebenedijt/ soo zydy alle eeren ende reuerentie weerdigh. Nochtans u onspreekelijcke goeder tierentheydt die alle ghedachten te boven gaet / treckt ende locht mijn begherte tot u/want ghy zijt hoorwaerden troost der mistroostighen / ende ghy comt ghemepnelijck te helpen de ellendighe sondaren.

2. Ick ghevoele dat ick alle goede vertroostinghen ende versterkingen/ ende aldermeest de gratie uw's ghebenedijden SOONS behoeve / want ick mijn selven gheensins en vermacht te helpen. Maer ghy aldergoedertierenste Moeder/ist saecke dat ghy mijn cleynigheydt wilt aenmercken / ghy meught my met veel helpen verlichten / ende onderstant doen / ende met

overbloedighel

overbloedighe vertroostinghe onder dese benautheyt vermaecken ende beschermen. Als ick dan met eenige benautheyt oft tentatie worde bedanghen / soo sal ick terstont sonder eenighe vreesse van verstootten te wesen tot u mijn toedlucht moeten nemen/want daer sal ghewilliger barmhertigheyt ghevonden worden / daer overbloediger gratie is. Ist sake dat my 'tsondijds lust te letten om te beschouwen uwe excellente glozie en uytter herten eerlijck u te groeten/soo moet ick niet al te supveren herte tot u comen/ ende dat en behoort niet te geschieden sonder het opperste licht / waer door ick soude ghebracht worden tot u. Voorwaer het en is den mensch gheen eermaer groote schande/die hem vermeet onweerdelijck te comen om te cloppen voor u deure: Maer het behoort dat alle de gheene die tot u comen wilt/ met groote eerweerdigheyt ende ootmoedigheyt comen sal/daer nochtans toe-ghevoeght goede hoope / op dat hy door u goedertierentheydt gheholpen zijnde/weerdigh zy toe-ghelaeten te worden.

3. Hierom come ick tot u ootmoedelijck / eerweerdelijck / debootelijck

ende

ende met goeden betrouwen/ dragende in mijnen mont de groetenisse van den Enghel Gabriel / om u de selve met alle ootmoedighedyt te offeren/ welke ick u met een gheuepghyt hoost upt reberentie van u / ende met opgherechte handen/ overmidts groote liefde der devotien blijdelijck presentere / ende ick begheere dat de selve groetenisse van alle Hemelsche Gheesten vooz my hondert dupsent-mael ende veel meer ghesproocken sal worden. Want ick en weet niet / wat ick weerdigher oft soeter op desen tijdt soude moghen offeren.

4. Laet dan den goedertieren liefhebber uws heplighen naems toelusteren. Den hemel verheucht hem/ ende alle de aerde verwondert haer/ als ick segge: Weest gegroet MARIA. Den diphel bliet / ende de helle beeft als ick segghe/ Weest gegroet MARIA. De weerelt wordt snoode ende het vleesch verdwijnt / als ick segghe/ Weest ghegroet MARIA. De droefheydt vertreckt / ende nieu blitschap coint aen/ als ick segghe / Weest ghegroet MARIA. De traegheydt verdwijnt ende therte smelt van liefden/ als ick segghe/ Weest gegroet MARIA.

De

De devotie groeydt / tberou der sonden rijst op / de hoope wast / ende de vertroostinge wort vermeerderd / als ick segghe / Weest gegroet MARIA. Den geest eens menscheng wort verheught / ende de crancke begheerte wort in't goet ghestercht/ als ick segghe/ Weest ghegroet MARIA. Want voozwaer de soetigheyt van dese groetenisse is alsoo groot/ datse met gheen menschelijcke woorden en can uptgesproocken worden / maer sy blijft altijt hoogher ende dieper / dan enighe creatuyre vernagh t'ondersoeken. Daerom booghe ick wederom mijn knyen tot u / o alder-heplighste Maghet MARIA, ende spreekte: Weest ghegroet MARIA vol van gratien. O mijn alder-goedertierenste Vrouwe MARIA, ontfanght dese alderdebootste groetenisse/ ende ontfanght my in haer / op dat ick wat hebben magh tgeene dat u aenghenaem ende behaeghelijck zy / twelck dock my betrouwen gheue tot u te comen / het welck altijt meerder liefde ontsteerke in my tot u / ende my altijt houde ende bewaere in een neerstighe ende gheduyzighe devotie uws heplighen naems.

G

s. Och

5. Och oft om te voldoen mijnder begeerten van u te eeren/ende te groeten uyt alle mijnder herten / alle mijn leden veranderden in tonghen / ende die tonghen in vierighe stemmen / op dat ick de alder-beste maniere soude moghen binden / om u δ MOEDER GODTS inder eeuwighejdt groot te maecten ende te eeren / alsoo dat behoort. Och oft ick oock voor alle mijne sware sonden/waer mede ick verdient hebbe de toornighejdt uw's ghebenedijden SOONS, den welken ick met den selven sonden seer grootelijck's bezooft hebbe / ende u met alle het hemelsche hant seer dickwils outeert ende vergrant / mochte dese aldersoetste groetenisse offeren als een heplighe ende supbere offerhande des ghebbedts / welck uyt-wisschen mochte alle mijn misdaeden. Och oft oock (want mijn leven al te seer bzoosch ende gebreekelijck is) voor alle mijn overdaet ende onachtzaamhejt / voor alle mijn pdele / onsupbere / ende quade ghedachten / alle salighe gheesten ende zielen der rechtveerdighen / met haer alder-supberste debotie ende alder-vierigheste ghebbedt / spraecten tot u δ alder-hepligheste Maghet MARIA,

ende

ende hondertmael tot uwer eeren dese alder - hooghste groetenisse verhaelden / waer mede den VADER, den SOONE, ende den hepligen GHEEST eenen GODT, alder-eerst gheordineert heeft dooz sijnen Engel datmen u soude groeten / op dat ick alsoo in eeniger manieren mochte binden eenen weerdighen reuck-offer tot eenen geur des soetighejts/daer ick in mijn selven niet goets oft weerdigh's om gheloont te worden / en binde.

6. Maer als ick mi in u tegenwoozdighejdt dooz op-rechte debotie ghetrocken zijnde / come tot u / plat op der aerden legghende / ende gantschelijck ontsteecken zijnde om te eeren uwen hooghen naem / soo presenteere ick u de blijdschap van deser groetenisse / als de Archanghel van GODT gesonden/de hemelijcke plaetse uw's slaep-camers in gecomen is / met gebooghde knyen / met een nieulwe ende noyt gehoorde groetenisse u Maeghdelijck aensicht gheert heeft / ende ghesproocken : Weest ghegroet vol van gratien / de HEERE is met u / ghebenedijt zydy onder die vrouwen. Welcke groetenisse / nae de maniere der gheloovighen (waer't my mo-

ghelijck) met eenen vergulden mont/
begheere ick gheheel te lesen / ende
u te offeren / ende uyt gantscher her-
ten begheere ick dat alle creaturen
met my moghen sprecken. Weest
ghegroet MARIA vol van gratien/
de HEERE is met u / ghebenedijdt
zydy onder alle vrouwen / ende ghebe-
nedijt is de vruchte uw s lichaems/
IESVS CHRISTVS, Amen.

7. Dit is de Enghelesche Groete
door die insettinghe des Heplighen
Gheests ghemaect / de welke seer
wel ober-comt met u digniteyt ende
hepligheyt / O MARIA. Dit is een
ghebedt clyen van woorden / hoogh
van mysterien / royt inde redenen/
breet inde cracht / boven honigh soet/
ende boven gout costelijck / die met
den mont des herten dickwils moet
overlept worden / ende seer dickwils
met supberen lippen behoort ghele-
sen te worden / ende verhaelt. Want
met seer royte woorden ist gemaect/
maer wort verspreydt tot een groote
breede riviere des Hemelsche soetig-
hepts / maer wee den onlustighen / wee
den ondebotten / wee den woesten om-
loopende lesers / die niet en achten dese
gulde woorden / oft niet en smaecten

den

den honigh soeten dyanck / die so dick-
wils sonder aendachtigheyt ende eer-
weerdigheyt segghen / Weest gegroet
MARIA.

8. O alder-soetste Maget MARIA,
bewaert my van al sulcke sware on-
achtsaemheyt ende traegheyt / ende
bergheeft my mijn vooz-leden schult.
Ick sal vooztaen deboter / vierigher
ende aendachtiger zijn / op wat plaet-
se dat ick ben 'tzy inde kerche oft in
mijn camere / oft inden hof / oft in t
veldt / om te lesen / Weest ghegroet
MARIA. Ende nu wat sal ick meer
van u / O mijn alder-lieffste Vrouw /
moghen begheeren ? Wat sal ick be-
ter / profytelijcker ende alsoo vooz-
my onweerdige sondaer noot sakelijc-
ker mogen begeeren / dan dat ic magh
gratie vinden vooz u / ende uwen al-
der-lieffsten SOON IESVM CHRI-
STVM. Daerom soo begheere ick de
gratie GODTS tontfanghen door
u hulpe ende beschicken / die nae t ghe-
tugghenisse des Engheles by GOD
den HEERE volhepdt der gratien
ghelvonden hebt. Gheen aen-ghena-
mer begheerte / ende gheen diuck en
behoede ick meer dan de gratie ende
barmhertigheyt GODTS. De gra-

3

tie

Die Alleen-spraecke

tie GODTS is my ghenoech/ al waert
saecke dat ick alle andere dinghen
moeste derben/ want wat is alle my-
nen arbeyt sonder de gratie GODTS?
Wat sal my oock onmoghelijck mo-
ghen zijn / als my de selve helpt ende
by-saet? Ick heb veele ende verschey-
den cranckheden des gheests / maer
de Goddelijcke gratie is de alder-
crachtigste mederijn tegen alle ghe-
brecken ende passien des geests ende
des lichaems: ende ist saecke datse
my ghenadelijck toe-comt / soo sal sy
die al t'saemen versachten / ende ver-
soeten. Ick heb oock ghebreck van
gheestelijcke wijshepdt ende wetent-
hepdt / maer de Goddelijcke gratie is
de opperste meesterse ende leererse
der Hemelscher leeringen ende onder-
wijsinghen / de welke subijtelijck in
alle dat my van noode sal zijn te we-
ten / my vermagh te leeren. Want ho-
ben de nootsackelijcke wetenthepdt
pet te begeeren om te leeren / oft buy-
ten 't gheene dat gheoorloft is pet te
willen weten / dat selve ontraedt de
gratie GODTS, want sy leert ende
vermaent dat een mensch sijn-selven
verootmoedighen moet / ende te bree-
den stellen. Hierom bid ick u o goe-

vertieren

der Zielen.

118

vertieren Maghet MARIA, wilt my
dese gratie by uwen lieben SOON
berwerben / welke gratie soo edel
ende costelijck is dat ick niet recht
anders niet en moet verwachten ende
begheeren / dan gratie voor gratie.

4

Vander

Die Allein-spraecke

Vander vertroostinghen der selver
goedertierenste Moeder ende
Maghet MARIA.

Capittel xxiiij.

E gratie is gestort in u lippen.
Wel aen mijn Vrouwe heyl-
lighe MARIA, ick bid u
sprcecht nu een wepnigh met
my. Doet uwen mont open
in den Naem van uwen heminden
SOON, die u gebenedijt heeft in alle
gheestelijke gratie. MARIA. Ick
ben de Moeder (sept sy) der barmher-
tighejdt/ vol liefden ende soetighejt.
Ick ben een leedere der sondaren/ een
hoope ende vergiffentisse der misdadi-
ghen. Ick ben een vertroostinghe der
bedroefden / ende een sonderlinghe
blijtschappe der heylighen. Comt tot
my alle die my lief hebt / ende wordt
hervult van de besten mijnder ver-
troostinghen / want ick goedertieren
ende barmhertigh ben/ allen den ghe-
nen die my aen-roepen. Comt alle
ghy rechtveerdighe ende sondaeren/
ick sal voor u den VADER bidden/
ick sal oock mijnen SOON voor u
bidden/ op dat hy u genadigh zy voor

Psal. 44.

I.

Den disci-
pel van
Maria.

den heyligen Gheest. Ick noode ende roepe u al t'samen / ick verwacht u / ick begheere dat ghy al t'samen comen sult tot my / gheenen sondaer en versmade ick / maer oock metten Enghelen GODTS verblijde ick my upt groote liefde / ober eenen sondighen mensch doende penitentie / ende dat daerom om dat alsoo niet verhozen gaet 'precioos dierbaer bloet mijns SOONS, welck upt-gestort is vooz alle de werelt. Daerom o ghy kinderen der menschen comt tot my / aenmerckt ende siet mijn stercke peberschtighe oft jalouse liefde die ick vooz u draeghe tot GODT mijnen SOONE IESVM CHRISTVM. Siet ick sal sijn gramschay op my nemen / ick sal hem versoenen met mijn neerstighe ghebeden / den welcken ghy wel weet dat ghy vertooynt hebt. Bekeert u en comt / doet penitentie / ende ick sal u vergiffenisse verwerwen. Siet ick staet tusschen Hemel ende aerde / tusschen GODT ende den sondaer / ende ick verwerbe met mijn ghebeden / dat de werelt niet en vergaet. Ende wilt dan niet misbruycken GODTS barmhertighepdt ende mijn goedertierenthepdt / maer wacht u van alle schult

ende

ende misdaet / op dat ober u niet wederom en come subijtelijck de toornigheyt ende onberdraechelijcke wraecke des HEEREN. Ick beschermte mijn kinderen / ick bidde mijn liefhebbers / weest nae-volghers mijns SOONS, ende uw's Moeders. Zijt mijnder gedachtigh die uwer niet en can verghten. Want ick ben ontfermende ober alle ellendighen / ende een aldergoedertierenste vooz-spraeckerse van alle ghelooghigen.

2. O alder-aenghenaemste wootz / vol van alle Hemelsche soetigheyt. O hooghe stemme upten Hemel danwendende / soetelijck in-blopende / den sondaren vertroostende / ende den rechtverdigen verblijdende. O Hemelsche ghehuyt / hoe soetelijck luyt ghy in een bezoesde ende wanhoopende consciencie. Ende van waer comt my dit / dat de Moeder mijns HEEREN my aenspreect? O ghy alderheylighste Moeder ghebenedijt zydy / ende ghebenedijt is de upt-spraecke uw's mounts / want honich ende melck is onder u tonghe / ende den reuck uwer woorden is roselijck boven alle specerijen. O MARIA, alsoo haest als ghy tot my ghesproocken hebt / soo is mijn ziele

Den discipel van Maria,

Luc. 1.

Luc. 1.

iii

in my ghesmolten. Want siet nae dat de stemme uwer vertroostinghe ghesluyt heeft in mijnen ooren / soo heeft mijn ziele van vreughden op-gespronghen. Want mijnen gheest wort wederom in my levendigh / ende alle mijn inwendighe crachten der zielen worden met nieuwe blijdschappen verheught / ende vermaect / want goede ende gheneuchelijcke dinghen door u als heden my ghebodtschap zijn. Ick was droevigh / maer nu ben ick verblift om uwer stemmen wille. Want u stemme seer soet is in mijn ooren. Ick was beswaerd ende mistroostigh / maer nu ben ick verlicht en verstercht. Want ghy hebt van boven u hant neder ghesonden ende ghy hebt my gheraect / ende ick ben ghesesen van mijnder siekten. Nauwelijcks en const ick ghesprecken / maer nu lust my oock te singhen / ende u hooghlijck te dancken. Het verdroot my te leven / maer nu en vrees ick oock niet te sterben / want ick nu wel wetende dat ghy mijn voorsprakerse zijt by uwen **SOON**, soo houde ick u daer hoor dat ghy mijn saecke sulc verantwoorden / wiens barmhertighepdt ick my selven van deser upzen

aert

aen ende voortaan tot allen tijde bevelen / want van dien tijt af dat ghy ghesproocken hebt tot 'herte van u verlaten weef-kindt / soo ben ick terstont verandert in een beter / ende crachtelijck van binnen verheught. Ick heb / soo te sprecken / ghelegghen desperaet / ende boven maten mistroostigh / maer over my is ghecomen u vertroostinghe / de welcke my met blijdschappen op-gheheben heeft / segghende:

3. **O mijn Soon wat ist? Wie zijse die u begheeren te letten oft te hinderen? En wilt niet vreesen / ick sal voor u mijn Soon sien. Ick lebe noch / ende mijn SOON IESVS CHRISTVS u Broeder leeft / die aen de rechter-handt des VADERS sit / dien getrouwen oppersten Priestere en middelaeler / om te bidde voor u sonden. In hem moet ghy hooghelijck hoopen / want hy is den ghever des levens / ende een vernielder des doodts. Wat my is hy tijtelijck mensch geworden / ende ghebooren / upt den VADER inder eeuwigheyt voort-gebracht / ende alsoo is hy totter salighepdt voor alle de weerelt ghegeven. Siet van waer dat u comt hoope ende vertroostinghe / ende door wien trouwe ende**

triumph.

Maria.

triumph. Laet I E S V S ende M A R I A
altijt zijn in u memorie / ende ghy en
sult niet vreesen die gheschutten des
vpants.

4. O alder-goedertierenste M A R I A,
wat een salighe upre ghebeurt my als
ghy u selven gheweerdicht te wesen
met mijn ongerust ende gequeelt hert.
Och oft my mocht ghebeuren eenen
langheren tyt om te hoozen u trooste-
lijcke woorden / want voorwaer sp
ontstecken ende beweghen my seer/
sp raecken ende onderwijfen my van
binnen. Saligh zijn u borsten o God-
delijcke M A R I A, die minnermeer
op en houden dat alder-soetste melck
der vertroostingeyt te bloepen. Want
obermits de ober-bloedigheyt der
gratien uws alder-liefste kints I E-
s v, die ghy in u Maeghdelijck li-
chaem ghedraghen hebt/soo en condy
niet ghewepgheren pemanden van u
begheerende / alsulcke in-ghebooren
barmhertigheyt/maer ghy doet oock
noch gratie dickwils den gheenen die
in veel sonden misdoet. O Moeder
van de alder-hooghste goedertieren-
heyt/ alder-grootste barmhertigheyt
ende liefde. O Maghet alle andere
Maeghden seer onghelijck / voor alle
menschen.

menschen vziendelijcke ende eerwee-
digh. O sonderlinghe Moeder des
S O O N S G O D T S van u ghebooren/
jae generael Moeder van alle kersten-
heyt/ ende een pghelijck nae sijn her-
telijcke devotie / oock seer hertelijck
ende sonderlinghe. O Maghet der
Maeghden / Coninghinne des wee-
relts/ een Vrouwe den Engelen/ treckt
my tot u/ op dat ick niet en blijue leg-
ghen onder 't pack der sonden. Stort
upt u gratie/ gheest my upten Hemel
den salighmaeckenden dauwe/ op dat
ick inder waerheyt magh ghevoelen
dat ghy zijt de Moeder der gratien/
ende die open fonteyne der barmher-
tigheyt.

5. Ick ben een Moeder der schoon-
der liefden / der cupsscher en hepliger
vreesen/ van goedertieren aen-spraec-
ke ende van d' alder soetste vertroostin-
ghe. Daerom als ghy hoort mijnen
naem / verheught u upt gantscher
herten / booght u neder-waerts eer-
weerdighlyck ende groet my geerne.
Want als ghy de Moeder eert / soo
eerdy den S O O N die G O D T voor
sijn V A D E R heeft. Want ick ben M A-
R I A de Moeder I E S V, ende desen
naem sal ick inder eeuwigheyt hou-

den.

Maria.
Eccl.24.

Die Alleén-spraecke

den. Maer wat is IESVS? Voorwaer CHRISTVS des levendighen GODTS SOONE. Dit is den Salighmaecker des weerelts/ CONINCK des Hemels ende der aerden / HEER der Enghelen ende Verlosser der gheleedighen / een Rechter der levender ende der dooden. Hy is de hoope vanden Godthychtigen/ vertroostinghen der devoten/den vzeede der sachtmoedighen / de rijckdomme der armen/ glorie der ootmoedighen / de sterckhepdt der crancken / eenen wegh der verdoolden/ een licht der blinden/ eenen stock der creupelen/ een salvinghe der dooren / een verlichtinge der verdruchten / een hulpe vanden ghenen die in tribulatie ghestelt zyn / ende een sonderlinghe toe-blucht om alle goet te vercrigen dat eenigen mensch soude moghen behoeven. Loofst ende ghebenedijt den SOON met de Moeder/ende ghy sult bemint zyn vanden VADER. Geest hem eere ende glorie/ soo dickwils als ghy my eenighe eereweerdighhepdt thoont. Sijn glorie is mijn blitschap/ ende mijnen lof is sijn eere. Stelt my ende IESVM als een teecken op u herte / als een teecken op uwen arm. Daerom staende oft sit-

tende/

Cant. 2.

der Zielen.

123

tende/ biddende oft lesende/ schryvende oft werckende / laet dickwils zyn inden mont/ maer alijt inder herten/ IESVS MARIA.

6. *Orch / Amen.* V moeten dienen alle volck / en alle gheslachten / ende talen / ende alle crestuyen moeten voor u ghebooght worden. Laet den Hemel segghen / verblijt u MARIA. Laet de aerde antwoorzen: Weest gegroet inder eeuwighepdt ende vorder. Laet alle heyligen t'saemen looben uwen heylighen grooten Naem/ ende laet hun verheugen alle de voete herten/voor u/ende voor dat Lanmecken CHRISTO IESV uwen SOON onsen HEERE, Amen.

Den discipel.

Vander danckbaerhepdt tot GODT, voor sijn gaven ende wel-daeden.

Capittel xxxv.

En naem des HEEREN zy ghebenedijt inder eeuwighepdt. *Omijn HEERE mijn GODT* u moet dienen ende behaghen alle wat ick doe/ leese ende schrybe/ alle dat ick dencke/ spreekke en verstaen/ van u moet beginnen/ende door u en in u moet vol-

Psal. 17.

1.

G

den

Die Alleen-spraecke

den alle mijn werck. Dat ghy my ghegheuen hebt dat selue ontfanght van my/ daer die vloeden uyt comen/ daer moeten sy weder-keeren. Nimmermeer en gheboele ick my beter/ noch soeter smaerck en heb ick/ dan als ick u al t' samen ganschelijck ende oprechtelijck weder-ghebe ende op-draghe/ wat dat van my wel ghedaen oft ghedacht word. Ick begheere u te dancken **o HEERE**, maer dan dancke ick u alder-best / wanneer ick u t' samen toe-schrybe alle gaven ende ontfanghen weldaden/ ende my seluen daer af niet met allen. Wat sal ick quaede ende traghe knecht wederom moghen gheuen? Mijnen dienst en is niet met allen/ al waer't saecke dat ick al t' samen volbrachte dat ghy my bevolen hebt. Daerom ben ick te niet ghebracht / ende inder waerheyt verootmoedicht. Het is my goet dat ghy my verootmoedicht hebt/ op dat ghy alleen mocht gherechtveerdicht worden / alleen van alle creaturen meught ghepreesen worden / ende op dat nimmermeer dat alder-snootste stof in sijn-seluen en gloziere. Nochtans ick en wille hierom niet ophouden/ maer ick begheere metter herten ende

Psal. 118.

der Zielen.

124

ende metten monde u te prysen ende te loven. Welck al en can ick t' niet weerdtighlijck ende oprechtelijck volbrēnghe / het is nochtans onweerdigh ende onbehoorlijck ganschelijck te swyghen / ende u welbaeden niet te bekennen. **o mijn GODT**, ghy zijt mijnen lof/ in u is mijnen sanck altijt.

Psal. 70.

2. Och die een wepnigh ghevoelen mochte van u glorie / ende wat dattet is in u te glozieren / hoe cleyn soude hy achten alle 'rgene dat schijnt vriendelijck ofte liefelijck te zijn van de uyt-wendighe glorie. Och die eenen goeden smaerck hadde van u wonderlijcke soetigheyt / hoe gheringhe soude hem alle aerdtische gheneuchte bitter worden. Och hoe vierigh soude hy zijn / die maer een cleyn boncxken van uwer liefden en hadde / want hy soude alle gheschapen dinghen seer geerne versmaeden / op dat hy mochte alleen blijven in u heplighe liefde. Doozwaer het soude hem al soet ende licht zijn wat hy om de liefde van u mochte doen oft verdraegen. Och hoe soude hy van blitschappen op-springhen / hoe seer soude hy nae u loopen / ghedachtigh zynde allen uwe weldaden. Hy en soude niet liever & soecken /

h 2

niet

niet salighers besitten/ niet begheerlijckers volghen/ dan 'tgheene dat tot uwer liefden soude moghen dienen. Want lief-hebbende/en soude hy ghenen last oft swaerighepdt ghevoelen/want de liefde soude alle lasten draghen/ ende alle swaerheyt licht maecthen. Ende daerom die banden last haer beclage/ alsulcke toone datse seer cleyn inde liefde zijn. Wt liefden u te dienen / O HEERE, dat is den alder-gheueichelijcksten dienst / ende een verlichtinghe oft vertroostinghe des arbepts. De liefde en soecht haer eyghen baet oft ghemack niet / ende sy en ontsiet niet onghemack ende onghetief te lijden / maer sy soecht in alle dinghen u te behagen/ ende uwen goeden wille te volbrengen.

3. O CHRISTE IESU wat soeter dinghen is de liefde tot uwaerts/ hoe wel luydtse / hoe soetelijck comtse inden mensch/ hoe sterckelijck houdtse ende bindtse? Och oft sy my tot eenen eeuwighen dienst verbonde / ghevanghen name/ ende gheheelijck my haer selven onderdaenigh maecte/ op dat ick u eyghen soude moghen zijn ende blijven. Want dan soude ick aldermeest vry zijn waere ick met u liefde

bevanghen/

bevanghen/ ende van alle eygenschap verlost ende verbreynt. HEERE ick Pla. 118. ben uwen knecht. Ick segghe merckelijck dat ick ben uwen knecht/ want ghy my wederom ghecocht hebt / als ick door de sonde was vercocht. Ick ben oock seer gheerne uwen knecht/ ende ick en schaems my niet dat ick u eyghen toe-behoore. Ick en wille my selven niet toe-behooren/ helpt my dat ick van alle eygenschap magh bevrjyt worden. Blaest ende outsteekt mijn herte / ende 'tsal vierigh/ vry/ claer/ ende schoon worden / want u liefde verbrjyt alle ghebreck / ende vermelt alle sonde. Houdt ghy den bandt der liefden / ende mijnen armen dienst sal blijven staen.

4. Nochtans en ist my niet onbekent/ dat mijnen dienst u niet en geeft/ maer hy profijteert ende baet my/ ist saecke dat ick doe 'tgheene dat ick weet u aen-gheuen te zijn. Och oft ick dit doen mochte ende niet en sweghe / dat ick upt-spraecke / ende niet en verborghde u wonderlijcke werken. Want wanneer/ende in wat manieren sal ick alle u weldaden mogen oer-dencken/ die ghy my onweerdighen mensch bewesen hebt: O HEERE,

A 3

grootte

groote barmhertighepdt hebby niet
 my ulwen dienaet ghedaen/ maer wees
 my / ick en hebbe u alsulcken danck-
 baerhepdt niet bewisen / als ghy aen
 my verdient hebt. Daerom hebben
 my pijn ende rouwe des herten be-
 vanghen / want ick niet voldoen en
 can soo veel ende soo groote uwe wel-
 daden. Och oft ick ten minsten eens
 weerdighlyc ende ganschelyc mocht-
 te voor alle dese welvaeden danckbaer
 zijn. Maer wat can uyt my gheco-
 men daer niet in en is? Want een
 ydel dat en heeft niet om daer uyt te
 schencken. Wat sal ick dan doen? Ick
 moet wat gheben / want het en is
 niet gheoorloft voor u ydel te comen/
 door dien dat oock alle ondanckbaer
 mensch u misshaeght.

5. Och oft ick yet hadde inde gant-
 sche weerelt / dat ick u soude moghen
 schencken / ende dat voor ulwen oogen
 aen-genaem waer. **O** beminde HEE-
 RE wat wildy dan hebben? Voor waer
 mijnder goederen en behoesdy niet/
 waerom escht ghy dan van my een-
 ghe ghiste? Niemand en is rycker dan
 ghy / ende noch begheerdy wat van
 my. Ick wilt al tsaemen van u heb-
 ben / ende dat ghy my oock gheheel u

selben

Psal. 135.

De ant-
 woordt
 Christi.

selben geest / 't selve is u nut ende pro-
 fytelyck / wildy mijn gratie verdie-
 uen. Ick sal u mijn gratie gheben/
 ende ghy sult my wederom gratie/
 dat is / danckbaerheyt bewisen / ende
 also sullen wy met malcanderen hou-
 den een gheduynghe liefde. **G**heest
 my u selben / ende ghy hebbet al ghe-
 gheben. **O** I E S U fonteyn van alle
 goet / fonteyne des levens / fonteyne
 der gratien / fonteyne der soetigheyt/
 fonteyne der eeuwigher wijsheyt. **O**
 alder-goedertierenste / stopt nu in my
 de gabe der Hemelscher gratien / leert
 my u alrejt dancken / ende my selben
 voor al u te gheben. Want dat is het
 alder-lieffste dat ick u soude moghen
 gheben. Ick ghevoele dit / ende ick
 ghebe daer toe consent / my selben u
 ober te gheben / ontfanght my / want
 siet ick ben gheheel voor u / ende alle
 dat ick hebbe hoort u toe. In my en
 is maer een dinck / 'twelck ick u niet
 en magh geben. Welck is dat? Mijn
 sonde die my epgen is / ende my alleen
 toe-behoort / ende daerom en magh
 ickse u niet wijten. De sonde is mijn/
 ende alle ghebreck dat in my magh
 ghevonden worden / 't selve moet ick
 my selben alleen toe-schryven / maer

Den dte-
 naer
 Christi.

It 4 u goetheyt

u goetheyt moet ick / glozie / eer / ende danckbaerheyt voor allen u weldaden bewijfen.

6. Doch nu begheere ick te vergaderen om gedachtigh te zijn uwe weldaden upt onsprekelijcke veele alsulken weynighe / die alder-meest my beroeren moghen tot devotien / ende die alle andere te boven gaen. Want allen weldaden t'onder soecken ende te overpeynen en vermogh den tijdt niet / noch het ghedachte eens menschens. Want t'ghetal uwer weldaden is sonder eynde / de grootheydt gaet mijn verstant te boven / ende de costelijckheydt en can niet gheweerdeert worden / u weldaden en moghen niet ghecocht worden / want om niet worden sy ghegheven / ende daerom wort alleen voor de selve danckbaerheyt gheepscht / oft anders vanden ondancbaeren menschen sullen sy ghenomen worden.

7. In den eersten dan / soo dancke ick u mijnen HEER mijnen GODT, Schepper van alle creaturen dat ghy my geschapē hebt een redelijc mensch / ende dat ghy my stellende boven de wercken uwer handen / my inder zielen nae u beeldt en ghelijckenisse ghe-

maecht

maecht hebt. Dit is een groot ende d'eerste beneficie door u goetwillighe goedtheyt / my bewisen. Want ick en hebbe mijn selven niet gemaecht / maer ghy hebt my gheschapen / brenghende op dese weereit door mijn ouders / die ghy daer inne hebt u laeten dienen. Ende siet ghy hebt my boven alle dinghen die onder den Hemel van u gheschapen zijn beter gheschapen / een oberste over alle beesten der aerden ende voghelen des lochts / want ghy my nae u beeldt gheschapen hebt / om te begripen de eeuwighe wijsheydt / ende om deelachtigh te zijn des ongeschapen lichts / ende der onveranderlijcker waerheyt. Daerom behoorre ick u eeuwighe danckbaerheydt te thoonen / voor alle dat ick ben / leve ende verstaē / begeerende dat alle creaturen t'saemen die inden Hemel ende inder aerden zijn / sullen loben ende groot maechen uwen wonderlijcken Naem / verheben inder eeuwigheydt. Ick ghebenedije ende loobe u o GODT VADER, HEERE des Hemels ende der aerden / die alle dinghen gheschapen hebt door uwen eenighen SOON inden heylighen Gheest. Wat uwen puyzen vryen wille hebby alle dingen

in 5 gheschapen /

I.
De wel-
daet der
sches-
pingen.

Pf. 144.

gheschapen niet uyt eenige noot saer-
 kelijckheyt / op dat ghy den kinderen
 der menschen u machte te kennen ghe-
 ven soudet / ende soo hebdt alder best
 dese sienelijcke weerelt dooz u onse-
 nelijcke wijsheyt / die met u inder
 eeuwigheyt geweest is / gheordineert.
 Laet u lohen alle u onderdanige crea-
 turzen / die tot den dienst des men-
 schelijcken gheslachts geschapen zijn.
 Want dooz u bevelen / soo gheeft de
 locht in bequamen tijden den reghen /
 ende de aerde brenghet voortz veel
 vruchten. Sonne ende Mane lichten
 claerlijck op der aerden. De sterren
 lichten des nachts rontsomme in haer
 ordinantie. De fonteynen springhen
 uyt / de rivieren vloeyen / menigerlep
 visschen swimmen inde wateren. De
 voghelen des lochts vliegen ende sin-
 ghen / die reeden / hinden ende herten
 springhen op de berghen. De schapen
 en alle andere vee ofte beesten verblj-
 den haer tot een goede weyde / dooz de
 bosschen loopen verscheyde dieré. De
 weyde zijn groé / de velden groeyen en
 bloeyen / ende alle houten der bosschen
 brenghen voort tacken ende vruchten.
 ¶ **GODT** dit zijn u wercken / die groo-
 te wonderlijcke dinghen doet alleen.

Psa. 135.

8. De

8. De tweede benesitie my bewe-
 sen is tmysterie der heyligher incar-
 nation ende Menschwordinghe **CHRIS-
 TI**, twerck onser verlossinge / den
 prijs onser saligheyt / de vruchte vooz
 waer uwer passien ende uwz doots.
 ¶ **G**root werck van getronwigheyt /
 dwerck van alder-hooghste liefde / al-
 der-diepste ootmoedighert / ende son-
 derlinge patientie. Dit en heeft geen
 mensch verdient / gheeu van alle En-
 ghelen en heeft dat moghen doen.
 Die Propheten hebben dit verwon-
 dert / die Apostelen hebben dit gesien
 ende gheleert / de gheloovighe hebben
 dit ontfanghen / ende de uytvercozene
 beuimmen dit alder-meest / ende zijn t
 ghedachtigh. Dese weldaet wel over-
 dacht / verweckt de begheerten der
 menschen / sy maect de herten her-
 nende / sy woedt de devotie / sy verlicht
 tberstant / sy purgeert de affertie / sy
 treckt totten Hemel / ende treckt van
 der weerelt / sy leyt tot **CHRISTVM**,
 ende vereenicht de ziel met **CHRISTO**.
 Dese tweede gabe gaet d'eerste te bo-
 ven / nochtans een ist diese alle beyde
 ghegheven heeft ende ghedaen / **IESVS
 CHRISTVS** ons **HEER** ons **GODT**.
 De gheboorte op der weerelt en soude

2.
 De wel-
 laet der
 mensch-
 wordin-
 ge ende
 der ver-
 lossinge.

my

my niet ghebaet hebben / ten waere
 dat my de verlossinghe mijns Sa-
 lighmaekers gheholpen hadde / die
 vooz my ghegheven heeft den coste-
 lijcken schat sijns dierbaers bloedts.
 Aldus dan is my te hulpe ghecomen
 de gratie GODTS, die Goddelijcke
 barmhertigheyt is groot gheworden/
 ende de verlossinghe overbloedigh.
 Want die ghequetste natuy en mocht
 niet wederom ghenesen worden / son-
 der de hulpe des scheppers. O VADER
 der barmhertigheden. O GODT van
 aldervertroostinghen / ghy hebt u-
 wen SOON ghelevert ende overghe-
 gheven inden doot / op dat ghy den
 verwesen knecht soudet verlossen. O
 wonderlijcke goedthepdt uwer goe-
 dertierentheyt tot ons / welke gheen
 menschelijcke gedachten oft Enghel-
 sche redene en can begrijpen. O alder-
 soetste IESU tbeginfel ende het eynde
 onser saligheyt / dit is u alleen be-
 kent / die alleen den ellendighen ende
 verdoenden mocht te hulpe comen.
 Want in een alderootmoedighste ende
 verworpen gedaente des knechts heb-
 dy den menschen u selven willen ver-
 thoonen / ende vooz onse sterffelijcke
 wormkens door u ontfermhertighe

liefde/

liefde/ hebdy seer gheerne de sententie
 des wzeede doots ontfangen. O IESU Sap. 7.
 fontepne der goetheydt ende der goe-
 dertierentheyt / licht des eeuwighs
 lichts / eenen spieghel der majesteit
 GODTS sonder sinette / onsteecht mijn
 herte door de aendachtigheyt van dit
 onuyspreekelijck beneficie / twelck
 ghy my ende alle de weerelt hebt wil-
 len bewijfen. Het is wel waer / dit be-
 neficie is ghemeyn ende generael / als
 d'eerste vooz een peghelijck crachtigh
 ghenoegh totter saligheyt / maer niet
 in een pegelijck werckende sijn vrucht /
 ende dat overmidts het ongheloobe/
 ende de boosheyt der menschen. Waer
 allen den uyt-vercooren (om wiens
 wille alle dingen geschapen sijn / ende
 door u IESU CHRISTE hermaeckt)
 ist saligh en profijtelyc. O goede IESU
 hoe veele groote ende wonderlijcke
 weldaden hebdy ons in u menscheydt
 bewesen. Ghy zijt onsen broeder ende
 ons bleesch gheworden / op dat wy
 kinderen GODTS ghereeckent sou-
 den worden / ende door u / toe-ganch
 souden hebben tot den VADER, wiens
 toornigheyt niemand en was weer-
 digh te versoenen dan ghy / van wien
 den VADER selve spreekt : Dit is

Luc. 3.

mijn

mijn beminde SOON, in den welken ick my wel behaeght hebbe. Saligh is alsulcken ziele / die dese Sacramenten ende hooghe Mysterien onser verlossinghen neerstelijck overpeynst / hertelijck bemint / hoochelijck eert / en voor allen u weldaden danckt ende looft / ende die meer uwen raedt gheloost / dan haer eyghen verstant. Want om dit mysterie van onser verlossinghe t'onder soecken ende te gronden / en is niemant bequaem door sijn-selven / het en wort oock niet verstaen door eenighe menschelijcke wijsheyt / maer alleen door de vastigheyt des gheloofs / ende door 'tbeschouwen van een supber herte van boven verlicht zijnde. Saligh is de gheene die door gratie magh ontfangen / 'twelck de wijsen des weerelts door de natuyr niet en hebben connen bekennen. **I E S U S** wijsheyt des **VADERS**, leert my door 'tlicht des gheloofs te verstaen / dit groot ende wonderlijck mysterie uwer hepliger incarnatien ende Menschwordinghe / want hier inne schuypt ende is gheleghen de soetigheyt van alle onser saligheyt. Hier inne wort ons vertoont u alder-overbloedighste ende meeste liefde /

hier

hier upt blyckt de volheyt van u onbegrijpelycke wijsheyt. **O HEERE** laet toch my u dienaer voort-ganch hebben door 'twassen der deughden / ende neerstigheyt der goeder werken. Laet my meer ende meer in dese verholen ghedenckenisse uwer incarnatien met de diepte van uwer hepligher passien gheleert worden / op dat ick gantschelijck tot u binnenste magh ghetrocken worden. Het bewijzen van dese groote liefde ende vriedelijckheyt is voorwaer eenen grooten diepen afgront / ende soo te spreken / een Goddelijcke zee / door welke niemant en can gheswemmen / in de welke nochtans swemmen ende herswemmen de geestelijcke visschen cleyn ende groot / die ghy **O HEERE** ghehanghen hebt binnen het net des gheloofs. Hierom bid ick u / laet toch in mijn memorie alsulcken groote liefde ende soetigheyt blijven / met alsulcken groote ootmoedigheyt ende sachtmoedigheyt / ende laet in alle Sacrificie myns ghebedts ende oefeninghe mijnder aendachinghen te ghemoet comen ende gemenght worden alrijts wat van 'tmysterie uwer hepligher Menschelijckheyt en passien / 'twelck

ick

Die Alleen-spraecke

ick mach offeren **GODT** den **VADER**, als het alder-wel-riekkenste wieroock ende alder-soetste balsen / tot eenen reuck des soetighepts. Laet nu met my sprecken alle de gheene die verlost zijn vanden **HEERE**, die hy verlost heeft upt den handen des hpants / eenen sancck des **Goddelijcks** lofs: Laetse eenen lof-sancck der inwendigher blijdschappen met danckbaerhepdt betalen. Ende laet alle Engelen staende rontsomme den thzoone **GODTS**, ter aerden vallen op haer aen-sicht / ende laet hen aen-bidden **LAM** **GODTS**, 'twelck wegh ghenomen heeft de sonden des weerelts / seggende: **O** **HEERE** u behoort toe lof ende eere / benedictie / claerhepdt wijshept ende dancksegginghe / eere / cracht / sterckhept ende majestept zy u onsen **HEERE** ende **GODT** **LESU** **CHRISTO** in de eeuwighepdt der eeuwigheden / Amen.

Apoc. 7.

3.
Dewel-
daet der
recht-
veer-
dighma-
kighe.

9. De derde beneficie niet minder dan de twee eerste / is de gratie der rechtveerdighmaeckinghe / waer mede **O** **HEERE** ghy my ghenadelijck tot bekeeringhe ende beteringe mijns lebens ghetrocken hebt / ghebende verou mijnder sonden / hoope der ver-

giffenisse /

der Zielen.

131

ghiffenisse / propoost ende op-set wel te doen / ende u inder eeuwighepdt te dienen. Dit aenmerckte claerlijck **Paulus**, als hy sijn **Discipulen** vermaende / datse niet ondancckaer en souden zijn deser grooter weldaet / maer op datse ghedachtigh zijnde der Hemelscher gratien / souden neerstigh zijn om vooz desen oppersten roep / Weerdighe danck-segginghe te vergelden. Bestet **O** broeders (spreekt hy) uwen roep / want **GODT** niet veel wijsse naeden vleesch / niet veel machtigen ghevoepen en heeft / maer de crancken en dwaesen der werelt heeft **GODT** vercoore / op dat niemant hem beroeme en soude in sijn wijshept oft machtighept. Ick behinde dit selve in my verbult te zijn. Want als ick versmaet / onnut / ende onbequaem vooz de weerelt gebonden worde / soo ben ick **O** **HEERE** dooz uwen hepligen roep verlost vande schip-brekinge des selve weerelts / ende om u te dienen soo hebby my in't hepligh gheselschap der Godtbruchtighen ghestelt. Maer om dat ick niet achterwaerts treden en soude / soo heb ick my selven gewillighlijck om u gheduyghlijck te dienen metter gheloften verbonden. 'Twelck ick voorzwaer

1. Cor. 3.

S

niet

niet mijn verdiensten toe en schrybe/
maer u Goddelijcke voorzichtigheyt.
Waer af (alst wel behoort) ick u hoo-
chelijck love ende ghebenedijde/ want u
belieft heeft my mede ghevende eenen
goeden wille/ ende van my rpack der
sonden afnemende. Ghy hebt my oock
u soet jock onderdanigh ghemaect/
versachtende mijn herte met de coste-
lijcke salvinge uw's geests/ den wel-
ken de werelt niet en kent/niet en siet/
ende niet en verstaet. O ghenadighe
HEERE bewaert desen wille/ daer-
en-boven vermeerdert de gaven der
gratten in my/ alsoo langhe als ick
ben in dit sienelijck licht. Ick ghe-
voele dat desen roep een groote wel-
daet is/ de welke een peghelijck niet
ghegheven en wordt/ maer alleen
die dat bereet is van den VADER.
Want het en is niet des gheens die
dat wilt ende daerom loopt/maer des
ontfermenden GODTS, op dat alle
mont pdelheyt sprekende/ magh ghe-
stopt worden/ ende alle mensch u sub-
jeckt zy/ ende gheen vleesch en glo-
riere in u teghenwoordigheyt/ ende
niemant sijn-selven pet toe en schry-
be van sijn eyghen verdiensten/ oft
goede

Rom. 9.

goede wercken. Want O HEERE had-
det u belieft met my te doen nae de
rechtveerdigheyt/ ick soude nu al
ghereekent zyn met den gheenen die
inder hellen zyn. Maer O HEERE u
goedertierenheyt heeft my ghespaert/
ende ghy hebt my gegeven een plaet-
se der versoeninghen/ op dat ick niet
en soude ghelijck worden den soone
der eeuwigher verdoemenissen. Hier-
om ben ick ghehouden voor alsulcken
grooten beneficie/ groote danckbaerh-
te thoonen/ om u te loven tot alle tij-
den mijns levens. Och oft ick voor
allen uwen weldaden met weerdighe
woorden ende wercken/ uwer goet-
heyt vermochte/ sulck een vergelden.
Ick bid u O alder-barmhertigste
GODT, wilt toch voor alle mijn
danck-segginghe/ ontfanghen mij-
nen schamelen dienst/ waer mede ick
uyt liefden u begheere ende moet die-
nen/ op dat mijnen dienst in sijn bez-
ginfel/ ende in sijn eynde/ magh ghe-
schieden nae u Goddelijcke belieste/
ende tot uwer eeren. En laet nimmer-
meer mijn herte af-ghekeert worden
van u liefde/ maer laet ziel ende li-
chaem t'samen sterck wesen ende altijt
gheduypigh zyn in uwen D. Dienst.

Die Alleen-spraecke

Alsoo langhe als de ziele in mijn lichaem sal zyn / alsoo langhe als ick mijn sinnen magh ghebruycken / ende verstant hebbe om uwer ghedachtigh te zyn / soo en moet nimmermeer uwen Goddelijcken lof verswegen worden in mijnen mondt / ende de overbloedigheyt uwer weldaden / en moet nimmermeer scheidten uyt mijn dert herten. Maer ist saecke dat ick uwen dienaar langhen tijt ende veel jaeren noch leue / al waert oock hondert oft duysent Jaeren / ick en sal nochtans door u Goddelijcke hulpe niet verslant oft verflaghen worden / om my t'ontsien in alle ootmoedigheyt ende onderdanigheyt u te dienen / maer alsoo debootelijck ende ghewillighlijck sal ick u in alles dienen / ghelijck ick dede ter selver uyzen ende daghe / wanneer alder-eerst mijn herte vermaecht ende versterckt was / om met een supber ziele ende met eenen stercken moet u alleen mijn H E E R E te volghen. Noch eenighe cranckheyt oft teghenspoet overcomende / en sal dit propoost ende op-set niet moghen beletten oft wederstaen: maer ghelijckerwijs ick nu ghevoele by myselven / ende mijn H E E R E van my

hoort

der Zielen.

133

hoort dat ick voor my neme / alsoo sal ick oock door u Goddelijcke hulpe 'tselbe hol-bzengen / dat eens uyt mijnen mont gecomen is. Maer ist saecke dat desen wille door eenighe broosheyt oft eenigh misdaet ghebroocken wort (want gheen mensch also recht-veerdigh op der aerden is / die leeft ende niet en sondicht) noch en sal ick niet wantrouwich zyn / noch ick en sal u niet verlaten / maer ick sal terstondt de knyen mijns herten voor u buyghen met sterck berouw ende overbloedighe tranen / mijn droebighe ende ghequetste conscientie uwer goedertierentheyt presenterende / om de selbe te ghesenen met de medelijne uwer Goddelijcker gratien / ende om mijn propoost veel vaster te binden dan te voozen gestelt was. Het en sal my niet verbzieten dat ick wat goets begonst hebbe / jae ick sal u daer af dancken / want ick dat selbe van u eens hebbe ontfanghen / dat ick daer inne gheconsenteert hebbe om u eenwelijck te dienen. Ick weet wel o barmhertighe ende almachtige H E E R E dat ghy die my van niet gheschapen hebt / ende van 'tbeginfel den val ende cranckheyt des menschens hoor-

Eccle. 7.

§ 3

sten

stien hebt/machtigh zijt alle mijn mis-
daet ghenadelijck te vergheben / alle
mijn versumpde wercken te vernieu-
wen ende te verhalen / alle verloozen
wercken my te restitueren oft weder-
om te heeren / alle quetsuren te ghe-
nesen/ alle onsupberheyt te reynigen/
alle duysterheden te verlichten / alle
dat op-geblasen en hooghmoedigh is
te vooghen/ dat uyt-gheblasen is we-
derom t'ontsteecken/ dat ghebroocken
is wederom te maecten oft te timme-
ren/ de versumpde wercken wederom
te verhalen / t'quaet te corrigeren/
dat onessen is te effenen / de curieus-
heyt te bedwinghen/ woeste ende ver-
stropde dingen wederom te vergade-
ren / ongheschickte dingen wel schic-
kende/ ende ghy H E E R E zijt mach-
tigh ghenoech allen den staet mijns
herten ten besten te heeren / alsoo dat
ick nu niet en ghebrecke aen d'eerste
propoost / maer dat oock alle oorsake
lijck ter aerden legghen) mede wercke
ten besten. Dits de veranderinghe
des rechterhants handen alder-hoog-
sten/ dits de Hemelsche visitatie/dits
de menighfuldighe gabe der goeder-
tuerentheidt. G O D T S.

Psal. 76.

10. Ontfanght

10. Ontfanght oock 6 H E E R E in
stede van mijn danckbaerheyt die ick
u schuldigh ben voor allen u weldae-
den/ allen dien devoten dienst der heyl-
ligher Kercken met eenen eendrachtig-
ghen lof-sanck van alle dat hemelsche
heyl. Voor taen alle heyligen die van
t'beginnel des weerelts door u God-
delijcke gratie verlicht/ ende gheroep-
pen zijn / ende alle gheloovighe ende
kerstene menschen / onder alle volck/
gheslachte / tale/ ende natie / die als
heden zijn/ ende voor ons hebben ghe-
weest / ende nae ons wesen sullen/
moeten t'samen eeren ende loben u-
wen alder soetsten ende alder-glorieu-
sten Naem / die boden alle naemen
ghebenedijdt is inder eeuwigheidt.
Laetse wederom al t'samen uyt spre-
ken ende vernieuwe met groote blyt-
schappe allen lof uwen Goddelijcken
Naem toe-behoozende / soo dickwilt
ende menighfuldelijck als den Hemel
sterren heeft/ als de zee visschen heeft/
als d'aerde gras heeft / ende als de
Bybele letteren oft stipkens heeft.
Ende na dat sy dit al t'samen voor my
ghedaen hebben/ en voor my ootmoe-
delijck gesproocken hebben/ dan sal ick
noch voor u belijden dat den onspree-

S 4 helijcken

Die Alleen-spraecke

kelijcken lof uw's Goddelijckē naems noch niet voldaan en is / den welcken Naem ick met alle mijn crachten begheere te loben ende te verheffen totter tijdt toe dat ick come tot die Hemelsche lof-sanghen / waer toe dat nu de stemmen der sterffelijcker menschen niet en comen gheraecken.

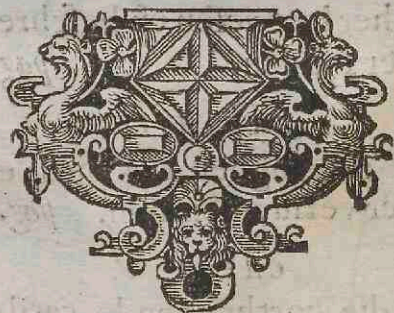
II. **O** mijn ziele ghy siet nu de menighfuldigheyt ende costelijckheyt der beneficien ende weldaeden uw's Scheppers en verlossers uw's HERREN ende uw's GODTS, wiens goetsheydt niet en vermaght te vergelden eenighe creatuyre tot lof ende glorie sijns gebenedijden eeuwigen Naems gheschapyen. Maer ghy **O** HEERE en behoeft niemants glorie / want ghy u selven alleen ghenoeghsaem zijt. **O** glorie zijt ghy selve / ghy die zijt. Siet mijn ziele overmidts die menighfuldigheyt der beneficien ende weldaeden GODTS, soo en heb ickse niet alle vooz ooghen comen gebrengen / maer upt een groote menichte heb ick vercooren dese drie costelijcke gaben / gheslijckerwijs de drie Coningen gedaen hebben / als sy wilden CHRISTO offerhande doen / onder welke drie by-nae alle d'andere hebbe willen beschryven.

der Zielen.

135

schryven. Want alle weldaet / oft sy is der natuyren oft der gratien / oft van sonderlinghe excellentie / watter anders is 't selve magh wel tot eenighe van desen dzyen ghebracht worden. In't scheppen vanden mensch / soo hebby 't beneficie der natuyren: in de verlossinghe een seer excellente beneficie / ende inde rechtveerdighmakinghe / aensiet de gave der gratien. Vooz welke al t samen elck bysonder zy u **O** heylighe Drieuldigheyt een ghelijcke Godtheyt glorie / lof / ende eere / vooz alle tijden / ende nu / ende inder eeuwigheyt / Amen.

Het eynde van de Alleen-spraecke
der Zielen.

d'Inhoudt

d'Inhoudt

DER

CAPITTELEN

van dit Boecxken.

CAPITTEL I.

VAn die begeerte der Godt-
soeckender zielen. *pagina 1.*

CAPIT. II.

Van dat strenge oordeel GODTS.
pag. 8.

CAP. III.

Van het leetwesen en beschreyen
der sonden. *pag. 10.*

CAP. IIII.

Van tbeclaghen des tijtts ende
der versuymenissen. *pag. 14.*

CAPIT. V.

Van die cortheyt ende catijvig-
heydt

der Capittelen.

heydt van desen teghenwoor-
dighen leven. pag. 17.

CAP. VI.

Van 'tverlanghen totten eeuwi-
ghen leven. pag. 21.

CAP. VII.

Van het wenschen om een goede
doodt. pag. 25.

CAPIT. VIII.

Vanden gheenen die der weerelt
is ghestorven, wiens leven is
in CHRISTO. pag. 30.

CAP. IX.

Van 'tvertreck ende verre-wor-
den vander creatuyren. pag. 35.

CAPIT. X.

Van 'tversmaden van allen aert-
schen troost. pag. 38.

Van

d'Inhoudt

CAP. XI.

Van de groote foetigheydt ende
vertroostinghe in G O D T.

pag. 43.

CAP. XII.

Van dat opperste ende eenigh
goet te foecken. pag. 49.

CAP. XIII.

Van het vereenighen der Zielen
met G O D T, ende van't on-
trecken der gratien. pag. 56.

CAP. XIII.

Vander droeffenisse der Zielen
door 'tderven der gratien van
haeren alder-liefsten. pag. 62.

CAPIT. XV.

Van het onderfoecken over den
beminden, ende vande gaven
sijnder gratien. pag. 65.

CAP. XVI.

Van die goedertieren bescher-
mingh

der Capittelen.

mingh des beminden, ende
'tverdragen der zielen. pag. 72.

CAP. XVII.

Vander antwoorden des bemin-
den, ende wat de oorfaecke is
van sijn vertreck. pag. 81.

CAP. XVIII.

Van het betrouwen op der God-
delijcker barmhertigheydt.
pag. 89.

CAP. XIX.

Vander begheerten om GODT
te ghenieten. pag. 94.

CAP. XX.

Van't versuchten der zielen, o-
vermidts het uyt-stellen der
eeuwigher glorien. pag. 98.

CAPIT. XXI.

Vander gedenckenissen des He-
melschen Vaderlants. pag. 103.

Vanden

01348949/Edc

d'Inhoudt der Capittelen.

CAP. XXII.

Vanden toe-ganck totten heyli-
ghen der heylighen IESVM
CHRISTVM, den CONINCK
der Enghelen. pag. 108.

CAP. XXIII.

Vanden Voort-ganck tot de glo-
rieuse MAGHET te groeten.
pag. 113.

CAP. XXIII.

Vander vertroostinghen der sel-
ver goedertierenste Moeder
ende Maghet MARIA. pag. 119.

CAPITTEL. XXV.

Vander danckaerheyt tot GODT,
voor sijn gaeven ende welda-
den. pag. 123.

FINIS.

KUNSTHISTORISCH INSTITUUT
DER RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT
AFDELING IKONOLOGIE

199 / 7979

225 /

4112

32.50

coll. epl. #

m. titel hands

en 20 hands

i. d. tekst

49. unit. en 10 fm.

419

1961: 32.50